

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

Bakalářská práce

**CHARAKTER A DŮVODY STĚHOVÁNÍ OBYVATEL
V PERIFERNÍ SEVEROZÁPADNÍ ČÁSTI JIHOČESKÉHO
KRAJE**

Vypracovala: Karolína Danielová

Vedoucí práce: doc. RNDr. Dagmar Popjaková, PhD.

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne .....

.....
Karolína Danielová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce doc. RNDr. Dagmar Popjakové, PhD., za odborné vedení práce, cenné rady, názory, připomínky, a především množství času, trpělivosti a materiálů, které mi věnovala v průběhu zpracování bakalářské práce. Rovněž děkuji rodině za podporu.

DANIELOVÁ, K. (2017): Charakter a důvody stěhování obyvatel v periferní severozápadní části Jihočeského kraje. Bakalářská práce. Katedra geografie, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, České Budějovice, 76 s.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá migračními pohyby ve vymezeném periferním regionu v severozápadní části jižních Čech v období 1991-2015. Hodnotí vývoj vnitřní migrace venkovských obcí ve vyčleněném regionu. V práci jsou vymezeny základní pojmy, procesy a další důležité termíny spojené s migrací. Další část se věnuje vyčlenění migračního regionu a metodologickým postupům, které byly v práci použity. Stěžejní je poslední část, která popisuje vývoj a současný charakter migrace ve vyčleněném regionu, pohyb obyvatel a kontraurbanizační tendence. Součástí je rovněž analýza výsledků terénního šetření, které bylo zaměřené na zjišťování důvodů migrace do vytypovaných obcí v rámci periferního území.

Klíčová slova: venkov, kontraurbanizace, migrace, migrační region, důvody stěhování, periferie

DANIELOVÁ, K. (2017): Character and Reasons for the migration of the population in the peripheral northwestern part of South Bohemia. Bachelor thesis. Department of Geography, Pedagogical fakulty, University of South Bohemia in České Budějovice, 76 s.

Annotation

The thesis is concerned with migratory movements in a defined peripheral regions in the northwestern part of South Bohemia in the period 1991-2015. Thesis also evaluates development of internal migration of rural communities in the specific region. The thesis defines the basic concepts, processes, and other important terms related to migration. The following chapter deals with the delimitation of migration region and describes methodological procedures which were used in the thesis. The main part is the third chapter, which describes the development and characterizes migration in a defined region, the population movement and counterurbanization trends. It also includes an analysis of fieldwork, which is focused on finding the reasons for moving inhabitants to selected municipalities in the peripheral area.

Keywords: rural areas, counterurbanization, migration, migration region, reasons for migration, peripherals

Obsah

ÚVOD.....	7
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	10
1.1 Migrace.....	10
1.2 Kontraurbanizace a vzdálený venkov.....	12
1.2.1 Kontraurbanizace jako urbanizační proces podmíněný migrací.....	12
1.2.2 Vyčlenění venkova.....	15
1.2.3 Odlišnosti charakteru a způsobu života na venkově a ve městě.....	18
1.2.4 Důvody migrace z města na venkov.....	19
2 METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA.....	21
2.1 Metodika zpracování práce.....	21
2.2 Vymezení periferního migračního regionu.....	21
2.3 Metody analýzy statistických dat.....	25
2.4 Metoda kvalitativního a kvantitativního výzkumu.....	27
2.5 Výběr obcí pro terénní výzkum.....	28
2.6 Terénní výzkum.....	33
2.7 Dotazníkové šetření.....	33
2.8 Charakteristika východiskového souboru respondentů.....	34
3 VÝVOJ MIGRACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	35
4 MIGRACE V SZ ČÁSTI JIŽNÍCH ČECH A JEJÍ VLIV NA CELKOVOU BILANCI OBYVATEL.....	38
5 PROFIL IMIGRANTŮ A IMIGRACE V REGIONU: SELEKTIVNÍ ZNAKY.....	54
5.1 Důvody stěhování na venkov a vztah imigrantů k obci.....	54
5.2 Sociální charakteristiky a charakter bydlení imigrantů.....	59
5.3 Místní lídři a jejich přístup k imigraci.....	61
ZÁVĚR.....	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	68
SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, MAP A PŘÍLOH.....	73
PŘÍLOHY.....	75

ÚVOD

Migrace je příčinou i důsledkem prostorové organizace obyvatel. Jde o pohyb obyvatelstva v geografickém prostoru z důvodů uspokojování potřeb (Drbohlav 1999). Během 19. století se hlavní směry migrace v českých zemích měnily. Se zesilující industrializací se posilovala imigrace a růst průmyslových center. V poválečném období od poloviny až do 80. let 20. století převažovaly spíše koncentrační migrační proudy. Bylo to spojené se socialistickým přístupem, tzv. „centralizace v ekonomickém i sociálním smyslu“ (Popjaková 2017). V tomto období docházelo k depopulaci venkovských obcí a naopak posilování středních a velkých měst, která byla centry průmyslu a probíhala v nich masivní bytová výstavba. Zvrat nastal na počátku 90. let, po revoluci. Migrační proudy se otočily a začal převažovat dekoncentrační směr migrace. Migračně růstové začaly být malé obce (např. Čermák 1996, Librova 1996, 1997). Velký význam sehrála suburbanizace. Dalším fenoménem pol. 90. let 20. století byla kontraurbanizace, což je stěžejní téma bakalářské práce.

Kontraurbanizace je migrační proces, u kterého jde o přesun obyvatelstva z města na vzdálený venkov, za vnější hranici metropolitních areálů (Geyer, Kontuly 1993). Kontraurbanizace může pro malé obce představovat sociální a ekonomický rozvoj. V současné době dochází k růstu periferních odlehlých obcí (Popjaková 2013).

Prvním cílem bakalářské práce je vyčlenit tzv. vnitřní periferii v severozápadní části Jihočeského kraje na základě odborných prací, které vymezují venkovské oblasti na území jižních Čech. Mělo by to být území, které bude prezentovat 20 až 30 obcí v uvedeném prostoru. Dalším cílem práce bylo popsat vývoj migrace ve vyčleněné periferii, její vliv na celkovou bilanci obyvatel a analyzovat kontraurbanizační tendence identifikované ve vyčleněném migračním regionu.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo detailněji charakterizovat imigraci, sociální charakter a chování kontraurbanistů, tzv. novousedlíků, v daném regionu. A především zjistit, jaké byly hlavní impulzy pro jejich rozhodnutí přestěhovat se do venkovských obcí. Zjišťování profilu imigrace bylo realizováno formou terénního výzkumu, resp. dotazníkovým šetřením, interview a polostrukturovanými rozhovory. Dotazníky byly aplikovány v předem vytypovaných obcích podle vybraných kritérií.

Hypotézy

H1 – Jedním z nových populačně-sídelních fenoménů, identifikovaných v Česku od poloviny devadesátých let 20. století, je růst nejmenších obcí. Dochází k tzv. „otočení“ migračních sald podle velikostních kategorií obcí, kdy začínají být ziskové malé obce (např. Čekal, 2003). V období 1996-1998 je stále migrační saldo obcí do 200 obyvatel mírně záporné, ovšem v dalších letech se dostává do kladných čísel a v letech 2010-2011 bylo v této velikostní kategorii nejvyšší (Kamenický, 2007). Jako důvod se uvádí např. relativně nižší cenová hladina nemovitostí v menších obcích. Příznivě působí také zvyšující se mobilita obyvatel, která umožňuje dojížděku za prací z daných obcí do větších center (Ptáček, Toušek, Polášek 2007). Podle Perlína (2017) však odliv lidí, především mladých a vzdělaných lidí z odlehlého venkova, hlavně na Bruntálsku, Karvinsku a Jesenicku, pokračuje. Je možné předpokládat, že popsany vývoj migrace v nejmenších obcích od 2. poloviny 90. let bude odpovídat i v obcích ve vyčleněném periferním území v SZ části Jihočeského kraje. Zároveň lze předpokládat, že populační a migrační vývoj bude v této vnitřní periférii Česka (Musil, Müller, 2008), na hranici středních a jižních Čech, pozitivnější jako v geograficky odlehlejších perifériích státu, uváděných Perlínem.

H2 – Šimon (2011b) definoval hlavní skupiny lidí stěhující se na venkov. První velkou skupinu venkovských imigrantů nazývá navrátilci a odpočinkáři. Tím označuje starší lidi, často v důchodovém věku, kteří vyhledávají klidná místa, příjemné přírodní prostředí a nic jim nebrání v přestěhování. Navrátilci jsou ti, kteří se stěhují do míst, která dobře znají a mají k danému místu citovou vazbu. O tom, že se na venkov stěhují především starší občané, se ve své práci zmínil také Čekal (2006), který, kromě ekologické podmíněnosti, uvádí argument vysokých finančních nákladů na život ve městech. Na základě tohoto tvrzení se lze domnívat, že i lidé, kteří se stěhují na venkov v analyzované SZ periférii jižních Čech, budou převážně lidé ve vyšším věku a lidé ve středním dospělém věku, kteří se vrací zpátky do svých rodných vesnic.

H3 – Dle Šimona, Ouředníčka (2010) je kontraurbanizace důsledkem environmentalismu. V podstatě ten samý proces mobility obyvatel Bartoš (2011) nazval tzv. amenitní migrací. To je spjaté se stěhováním lidí na venkov z důvodu preference života v kvalitnějším přírodním prostředí. Zdravé životní prostředí je často umístěno nejvýše v hodnotovém žebříčku při stěhování do malých obcí. Hlavní motivací přestěhování na venkov je tedy blízkost přírody (Šustrová, Šimon 2012). Domníváme se, že na základě těchto tvrzení

nejčastější důvod pro přestěhování na venkov budou respondenti dotazníkového šetření označovat blízkost přírody a čisté ovzduší.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Kapitola je zaměřena na objasnění základní pojmů a procesů týkajících se migrace. Část kapitoly je věnována konkrétně kontraurbanizaci a teoretické analýze charakteru venkova.

1.1 Migrace

Toušek a kol. (2008) rozlišuje tři základní pohyby obyvatelstva: přirozený, mechanický a sociálně-ekonomický. Přirozený pohyb představuje přirozený úbytek a přirozený přírůstek (úmrtnost a porodnost). Při mechanickém pohybu (tzv. mobilitě) se jedná o veškerý prostorový pohyb obyvatel. Sociálně-ekonomickým pohybem je nazýván pohyb obyvatel mezi jednotlivými sociálními skupinami.

Do studia územní mobility patří sledování kvantitativních aspektů pohybu obyvatelstva v geografickém prostoru. V rámci toho se jedná o tzv. migraci. Migrace je pouze jednou z forem prostorové mobility obyvatelstva. Je interdisciplinární povahy a zabývá se jí například demografie, sociologie, historie či ekonomie. Každá z vědních disciplín má na výzkum migrace vlastní úhel pohledu. Jako taková roste již od 18. stol., především v 19. stol. Migrační pohyb působí na demografické, ekonomické a sociální struktury (Klufová, 2008).

Obecně lze migraci označit jedním slovem – stěhování. V širším slova smyslu je definována jako změna obvyklého místa pobytu přes hranice určité územní jednotky. Jde o jednorázový pohyb, při kterém dochází ke změně trvalého bydliště bez ohledu na to, zda jde o stěhování v rámci určité sídelní jednotky, regionů či mezinárodní pohyb. V rámci České republiky (ČR) jde o migraci při překročení administrativní jednotky, především obce (Pavlík, Kalibová 2005; Toušek a kol. 2008). Drbohlav (1999, s. 75) migraci definuje jako „*pohyb obyvatelstva v geografickém prostoru z důvodů uspokojování potřeb*“. Nejvýznamnějšími faktory migrace jsou ekonomické, politické, sociální, kulturní či přírodní. Prostorová mobilita není tedy pouhým fyzickým přemístěním, ale je to proces výběru místa, spojen s emocionální vazbou k objektům či prostorovým celkům. Za hranicemi Česka je migrace chápána především jako zahraniční (Jurčová 2005). Zahraniční migrace označuje pohyb obyvatel do zahraničí a ze zahraničí a je hodnocena z pohledu konkrétního státu (např. zahraniční migrace České republiky). Často se zahraniční migrace zaměňuje s mezinárodní migrací, v obou případech jde o

vnější migraci, ovšem tzv. mezinárodní migrace je všeobecnější pojem a vyjadřuje pohyb obyvatel mezi státy globálně (Popjaková 2010, s. 43).

Je důležité oddělit migraci, tedy pohyb s trvalou změnou pobytu a tzv. dočasný územní pohyb. Mezi migraci nepatří krátkodobé cesty, při kterých nedochází ke změně trvalého bydliště. Příkladem je tzv. kyvadlová migrace, pravidelně opakující se denní či týdenní prostorový pohyb z místa bydliště do místa zaměstnání či vzdělání, často označováno jako dojíždění. Dále sezónní migrace – každoročně opakující se, ale nedochází ke změně trvalého bydliště. Pro sledování migrace je vhodné porovnávat předchozí místo trvalého bydliště a současné bydliště (Pavlík, Kalibová 2005).

Obecně je migrace dvousměrný pohyb obyvatelstva a dělí se na imigraci a emigraci. Při emigraci dochází ke ztrátě obyvatelstva. Naopak do imigračních oblastí obyvatelstvo přichází a často je to spojeno s růstem přirozeného pohybu obyvatelstva. Můžeme se setkat také s pojmem reemigrace, což představuje opětovný návrat obyvatel do původního místa. Mimořádným pojmem je repatriace, což je návrat obyvatel do výchozího prostoru, ze kterého se násilně či dobrovolně vystěhovali. Obecně, osoby, které za dané sledované časové období změnilly trvalé místo pobytu, jsou nazývány migranty. Migrant je tedy osoba, která měla alespoň jednou předchozí trvalé bydliště v jiné administrativní jednotce než je jeho současné místo pobytu. Můžeme rozlišit imigranty a emigranty. Emigrant je osoba, která se vystěhovala z trvalého místa pobytu. Imigrant je osoba, která se přistěhovala do současného místa pobytu. Výsledkem migrace je tzv. migrační saldo, což je vysvětleno jako rozdíl mezi počtem imigrantů a emigrantů (Pavlík, Kalibová 2005; Toušek a kol. 2008).

Migrace lze též rozdělit podle řádu územních jednotek na vnitřní a vnější migraci. *Vnitřní neboli vnitrostátní migrace*, jak už z názvu vyplývá, je stěhování v rámci jednoho svrchovaného státu. Původní místo pobytu a nové místo pobytu se nachází uvnitř hranic jednoho státu. Naopak u *vnější migrace* jde o stěhování za hranice jakékoli vymezené hranice (Pavlík, Kalibová 2005). Sem tedy patří také mezinárodní migrace, kdy jde o územní pohyb obyvatel za hranice státu (Jurčová 2005). Sledování mezinárodní migrace je značně obtížné, zatímco vnitřní migraci je možné sledovat na základě hlášení o stěhování či při sčítání lidu (Toušek a kol., 2008).

Významným faktorem, který obecně ovlivňuje a určuje hlavní mezinárodní migrační pohyby, je globalizace. Konkrétněji, nový ekonomický režim, nová prostorová

mezinárodní dělba práce, flexibilita výroby, spotřeby i samotné mobility, dynamizace vývoje lidské společnosti, vědeckotechnické pokroky, rozvoj nadnárodních sítí, nárůst multistátních organizací, tendence deregulace, růst nadnárodních korporací. To vše podporuje tzv. „smršťování“ světa a utváření nových migračních toků (Drbohlav 1999, s 75-76).

1.2 Kontraurbanizace a vzdálený venkov

Podkapitola je zaměřena na teoretické poznatky o stěžejním tématu bakalářské práce, což je konkrétně stěhování lidí na venkov. Je zde analyzován pojem kontraurbanizace, a s tím související pojem „venkov“. Vedle toho jsou stručně vysvětleny další urbanizační procesy spjaté s migračními proudy obyvatel. Dále je podkapitola věnována rozdílům mezi městským a rurálním prostředím. Poslední část je zaměřena na teoretické zdůvodnění motivů migrace do venkovských obcí.

1.2.1 Kontraurbanizace jako urbanizační proces podmíněný migrací

Na základě sledování migrace je možné určit tzv. hlavní migrační proudy, které se definují jako početnější proudy mezi územními jednotkami vyššího řádu. Tyto migrační proudy lze rozdělit na proudy koncentrační a dekoncentrační. Mezi proudy koncentrační se řadí urbanizace a reurbanizace, dekoncentračními proudy jsou kontraurbanizace a suburbanizace. Tyto čtyři procesy někteří autoři definují jako základní stádia vývoje sídel (Berg kol., 1982). V 70. letech se očekával jednoznačný dekoncentrační vývoj sídelních systémů, ovšem v 80. a 90. letech docházelo ke střídavému směřování hlavních migračních proudů a neurčitému střídání koncentračních a dekoncentračních tendencí (Popjaková, 2013; Pavlík a Kalibová 2005). Kontraurbanizace je dnes velmi významným jevem, který má pozitivní dopad na vývoj rurálních oblastí (Šimon, 2011b).

Kontraurbanizace je dekoncentrační urbanizační proces, který nastává v případě, kdy počet obyvatel stahujících se ve směru z venkova do města je menší než počet obyvatel stahujících se ve směru dekoncentrace, tj. z města na venkov. Jednoduše řečeno jde o přesun obyvatelstva z města do venkovských oblastí, které jsou lokalizované v nemetropolitních prostorech, tedy za vnější hranicí suburbií. Díky němu dochází k růstu periferních odlehlých venkovských oblastí (Popjaková, 2013). Kontraurbanizace pro venkovské oblasti představuje potenciál stabilizace počtu obyvatel, ale také pro sociální a ekonomický rozvoj obcí, jelikož městští migranti často disponují kulturním či ekonomickým kapitálem a jsou ochotni investovat do nového místa bydliště.

Kontraurbanizace je také procesem, který odvrací sociální vylučování v periferních oblastech (Šustrová a Šimon, 2012).

Dle anglosaské literatury je kontraurbanizace důsledkem enviromentalismu (Šimon a Ouředníček, 2010). Příkladem může být tzv. amenitní migrace, kterou se zabýval Bartoš (2011). Jde o stěhování obyvatel do ryze venkovského prostoru, za účelem života v „hezkém“ přírodním prostředí, přičemž dochází k socioekonomickému rozvoji rurálních oblastí.

U postsocialistických zemí mluvíme o tzv. postsocialistické kontraurbanizaci, která neměla enviromentální příčiny, ale byla zapříčiněna společenskými a ekonomickými faktory. V první polovině 90. let 20. století došlo ke zvýšení cen služeb a bydlení, k nárůstu nezaměstnanosti ve velkých městech, a to vyvolalo výrazné deurbanizační důsledky (Šimon a Ouředníček, 2010). Ovšem Šimon (2014) na základě nových poznatků tvrdí, že kontraurbanizace v Česku je spíše podobná kontraurbanizaci v západních zemích, než kontraurbanizaci v postsocialistických zemích. Poněvadž Česko má se západními zeměmi společné kontraurbanizační migrační motivy vztažené k životnímu stylu.

Šimon a Ouředníček (2010) vymezují tři podtypy kontraurbanizace na lokální úrovni z hlediska charakteristik domácností a jejich motivací k přestěhování; *ex-urbanizace*, *vytěšňující urbanizace*, *anti-urbanizace*. O *ex-urbanizaci* se jedná v případě, kdy je domácnostmi upřednostňované příjemné prostředí v řídkce osídlených oblastech, ale jeden dospělý člen domácnosti je stále vázán na město. *Anti-urbanizace* je to samé, ovšem zde oba dospělí členové domácnosti jsou vázáni na místo přestěhování. Poslední podtyp *vytěšňující urbanizace*, sem se řadí domácnosti, které našly kompromis mezi svými nároky (na bydlení a práci) a ekonomickými možnostmi právě na venkově.

V odborné literatuře je možné se setkat s obdobnými termíny deurbanizace či desurbanizace, kterými jsou označovány procesy, kdy jádrové město i jeho zázemí populačně klesá či stagnuje a obyvatelstvo odchází mimo prostor městského regionu (Toušek a kol., 2008). Ovšem Šimon (2011a) uvádí, že kontraurbanizace není opačný proces urbanizace, ale lze jej považovat pouze za jeden z následných urbanizačních procesů opačného směru.

Kontraurbanizace je tedy jeden z urbanizačních procesů, které jsou spjaty s migrací. Prvním z nich je **urbanizace** – jedná se o koncentrační migrační proud. Z prostorového hlediska dochází ke koncentraci obyvatelstva, ke zkvalitnění technické infrastruktury a zlepšení dopravy. Důsledkem je územní rozvoj města formou výstavby nových průmyslových a obytných čtvrtí. Především se rozvíjí železniční doprava (Berg a kol., 1982). Dochází k depopulaci, sociálně-ekonomickému úpadku a degradaci venkovských oblastí a naopak k rozvoji velkých měst (Popjaková, 2013). Urbanizace je často spojována s procesem industrializace, ve vyspělých zemích je počátek datován již v 19. století, v druhé polovině 20. století postupně ustávala. V rozvojových zemích se urbanizace, z důvodu opožděné industrializace, o něco zpozdila. Podle Berga a kol. (1982) je urbanizace důsledkem rozvoje průmyslu ve městech a přebytku pracovní síly v zemědělských oblastech. Lidé se přesunují z venkova do měst a sektor průmyslu sílí na úkor zemědělského.

Dalším významným migračním proudem je **suburbanizace**, jde o dekoncentrační proces, při kterém dochází ke změnám především v oblasti bydlení a dopravy. Zlepšuje se dopravní propojenost města s jeho zázemím, a důsledkem toho je přesun obyvatelstva směrem na okraj města. Průmyslová výroba se přesouvá do míst, kde není obyvatelům na obtíž, a kde je kvalitní dopravní dostupnost (Berg a kol., 1982).

Jednoduše řečeno jde o růst města do okolní venkovské a přírodní krajiny. Typické je snížení populace městského jádra ve prospěch okrajových částí aglomerace (Toušek a kol., 2008). Jde o výstavbu a umístění lidských aktivit v místech, které jsou od kompaktního města prostorově odděleny neurbanizovanými prostory, ovšem později se tyto lokality mohou stát součástí rozrůstajícího se kompaktního území města. Ve většině případů dochází k přesunu obyvatelstva do areálů v blízkosti významných komunikačních os a současných center osídlení s dostatečnou skladbou a kapacitou občanské vybavenosti (Sýkora 2003).

Důsledkem suburbanizace je vznik tzv. suburbií či specifických typů sídel v zázemí měst. Zde dochází k rozvoji malých měst či venkovských obcí v zázemí stávajících velkých měst a dochází k transformaci už existujících sídel (Ouředníček, 2003).

Posledním urbanizačním procesem je tzv. **reurbanizace**, označována také jako jedna z vývojových etap města. Jde o snahu o znovuoživení center velkých měst. K tomu

může přispět zlepšení dopravní situace, úprava obytných prostor, výstavba pěších zón či zlepšení sociální infrastruktury. Dochází ke stabilizaci negativního populačního vývoje v celé městské aglomeraci (Berg a kol., 1982).

Jak bylo zmíněno kontraurbanizace i suburbanizace jsou dekoncentrační procesy, ovšem jsou zde jisté rozdíly (Tabulka 1). Z geografického hlediska při suburbanizaci jde o přesun obyvatel z jádrových částí města do metropolitního zázemí. Suburbanisté hledají místo bydliště v dobré dostupnosti od práce, služeb a dalších aktivit, které nabízí jádro města. Jednoznačně zde přetrvávají intenzivní vazby suburbánních oblastí na jádrové město. Suburbánní migranti si zachovávají městský způsob života. Naopak při kontraurbanizaci dochází ke stěhování obyvatelstva z města do venkovských oblastí mimo metropolitní regiony. Důležité je, že mezi městem a kontraurbánními oblastmi jsou minimální vazby. Tito lidé se snaží žít venkovským životním stylem, méně orientovaným na konzum a často přívětivějším k životnímu prostředí (Ouředníček a Šimon, 2010).

Tabulka 1 - Migrační proudy a urbanizační procesy

Typ prostředí		Vystěhování z (zdroj)		
		Městské	Suburbánní	Venkovské
Přistěhování do (cíle)	Městské	Intra- nebo inter-urbánní migrace	Reurbanizace	Urbanizace nebo reurbanizace
	Suburbánní	Suburbanizace	Tangenciální migrace	Urbanizace nebo reurbanizace
	Venkovské	Kontraurbanizace	Kontraurbanizace	Venkovská migrace

Zdroj: Šimon, Ouředníček (2010)

1.2.2 Vyčlenění venkova

Odlíšné vnímání „venkovského“ (rurálního) od „městského“ (urbálního) se řadí mezi nejstarší myšlenky geografie. Myšlenka „venkova“ má kořeny ve starověku, souvisí to se zakládáním měst a výstavbou opevněných sídel, kdy bylo potřeba odlišit prostor ležící mimo tyto objekty. Nejstarší zaznamenaná slova, která se blížila současnému pojmu „rural“ vyjadřovala jakýsi „otevřený prostor“ (Klufová, 2015).

Jednoznačně definovat „venkov“ je obtížné, protože na ruralitu existuje mnoho různých pohledů. Venkov lze vnímat podle několika kritérií. V geografii se rurální oblasti vymezují podle geografické polohy (např. ve vztahu k městu), podle řádovosti/měřítko, územní/regionální diferenciaci, strukturálních znaků území, sídel, společnosti (např.

velikostní struktura obcí či ekonomická aktivita obyvatel), také podle vývojových procesů, které venkov formovaly a mnoha dalších rysů (Chromý a kol., 2011)

Perlín (2003) venkov definuje jako prostor, který zahrnuje krajinu a venkovská sídla. Sjednocuje zastavěné i nezastavěné území malých sídel – vesnic, osad, samot. Pro venkov je typická menší intenzita sociálně ekonomických kontaktů, mezi jednotlivými subjekty, které se v rurálním prostoru vyskytují. Není zde příliš silná hustota vazeb.

Chromý a kol. (2011) venkovským prostorem označuje prostor mimo město, kde lze sledovat odlišný socioekonomický a sociokulturní vývoj než ve městě. V užším slova smyslu, venkov vymezuje jako oblast s nízkou hustotou zalidnění, ve které převládá zemědělství a lesnictví. Lidé zde obhospodařují půdy za účelem získání plodin nebo chovají hospodářská zvířata.

Obecně můžeme venkov definovat jako prostor ne městský, s nízkou hustotou zalidnění, v otevřené krajině. Typickými znaky jsou vyšší míra vzájemné sociální závislosti, menší rozmanitost profesních možností, sociální soudržnost, silnější vazba na tradice a přírodu. Často je venkov spojován se zemědělstvím a zemědělskou produkcí, ale to není nejvýznamnější znak. Venkovští obyvatelé mají odlišný životní styl např. uzavřené lokální komunity, úzké osobní vztahy. Venkovský prostor slouží jako prostor pro rekreaci a odpočinek (Klufová, 2015).

Setkáváme se s pojmem venkovské sídlo, kterým jsou označovány venkovské obce. Ovšem vymezení tohoto pojmu není tak jednoduché, existuje několik odlišných hledisek vnímání venkovského sídla (Perlín, 2003):

- a) urbanistické – nízkopodlažní zástavba s vysokým podílem rodinných domů s málo vyvinutou uliční sítí s dominantním prostorem návsi jako společenského a kulturního centra sídla a vysokým podílem zeleně v sídle.
- b) architektonické – dominance nízkopodlažní zástavby v individuálních rodinných domech, které nemají vybudován parter (přízemí) určený k obchodní činnosti nebo ke službám. Venkovský dům je doplněn rozsáhlejším hospodářským zázemím, které sloužilo původně pro zemědělskou prvovýrobu (chlěvy, stáje), v současnosti slouží k zabezpečení provozu domu. Pro tradiční venkovský dům je typické vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi.

- c) sociální – užší sociální kontakty mezi jednotlivými obyvateli sídla, kde existuje dlouhodobá neformální sociální kontrola a participace.
- d) ekonomické – dominantní nebo rozhodující činností je zemědělství a primární výroba potravin a je zde významný podíl ekonomicky aktivních osob dojíždějící do zaměstnání mimo toto sídlo.
- e) historické – sídlo, které v minulosti získalo městská práva, je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi. Městem by tedy byla i sídla jako Rabštejn nad Střelou s 26 obyvateli, který v současnosti nemá ani statut obce.
- f) administrativní – městy jsou ty obce, které stát jako města definuje, a která mají právo používat městská práva a městský znak. Toto označení nově propůjčuje městům předseda Poslanecké sněmovny a nemá žádný administrativní nebo jiný význam. Jeho jediný význam je prestiž.
- g) statistické – venkovské sídlo je takové sídlo, které má méně než konvenčně stanovený počet obyvatel.

Pokud chceme hodnotit velké množství sídel, je nejvhodnější *statistické hledisko* k určení venkovského sídla. Ostatní hlediska jsou využitelná především pro hodnocení menšího množství sídel. Pro vymezení venkovských sídel se tedy často využívá ukazatel o **počtu obyvatel**. V České republice se užívá jako hranice pro venkovské sídlo (obec) max. 2 000 obyvatel v sídle. Ovšem je běžné, že existují sídla, jejichž urbanistická struktura, architektonická struktura či struktura ekonomických činností se prezentuje spíše jako městská než venkovská a mají méně obyvatel než 2 000. Nebo naopak města s více než 2 000 obyvateli, která se jednoznačně zdají být venkovského charakteru. Sídla s více než 10 000 obyvateli jsou bezpochyby města. Obtížné je tedy určovat sídla s počtem obyvatel na hranici od 2 000 do 10 000 obyvatel, proto jsou často definovány podle potřeby jednotlivých autorů (Perlín, 2003). S hranicí 2 000 obyvatel pro vymezení venkovského sídla se shoduje i Maříková (2012). V některých evropských státech je ovšem hranice počtu obyvatel pro vesnice až 5 000 obyvatel (Perlín, 2003).

Dalším ukazatelem pro vymezení venkova je **hustota zalidnění**, tedy počet obyvatel na jednotku plochy, zpravidla 1 km². V zemích EU se venkov vymezuje jako území s hustotou obyvatelstva do 100 obyv./km². Je zde ovšem důležité, za jak velká území hustotu počítáme. Pokud budeme počítat hustotu zalidnění pro velká území, jako

jsou např. okresy či kraje, může se stát, že to nebude dosahovat dané hranice 100 obyv./km² a bude celé území vyhodnocené jako venkovská oblast. Podle tohoto kritéria je například možné všechny okresy Jihočeského kraje (vyjma Českých Budějovic) určit jako venkovské. Naopak v malých územních jednotkách (např. katastrální území) může být hustota zalidnění větší než 100 obyv./km² (Perlín, 2003). Podle Bernarda (2006) ani jeden přístup není optimální, protože je opomíjen region, ve kterém dané sídlo leží.

1.2.3 Odlišnosti charakteru a způsobu života na venkově a ve městě

Už od dávné minulosti bylo potřeba odlišovat uzavřená města od otevřeného volného prostoru mimo ně (Klufová, 2015). I přes dlouhodobé přibližování městského a venkovského způsobu života existují v obou typech značné rozdíly (Šustrová a Šimon, 2012).

Pro *venkov* je charakteristická blízkost přírody a kvalitní bydlení. Životní prostředí na venkově je často významný aspekt pro přistěhování nových obyvatel. V porovnání s městem je na venkově často u objektů větší obytná plocha v podobě rodinných domů a lidé svůj dům vlastní. To je to, co je pro migranty lákavé, mít vlastní kousek přírody a soukromí. Na venkově se obecně žije levněji než ve městě, je zde méně příležitostí, a tedy menší tlak na utrácení. Také je tu možná koupě nemovitosti za dostupnější cenu. Život na venkově je klidnější, plný příležitostí pro realizaci mnoha koníčků, spojených s přírodou a s aktivním trávením volného času (Bernard, 2006; Šustrová, Šimon 2012).

Na druhou stranu život na venkově má také své negativní stránky. Hlavním problémem je horší pracovní uplatnění, nízká kvalita nabízených zaměstnání a nízké finanční odměny. Důsledkem může být časté dojíždění za prací, práce přes internet či dobrovolná nezaměstnanost. Jsou zde hůře dostupné služby a dopravní možnosti. Často je tedy nutné vlastnit osobní automobil. Skupiny obyvatelstva, které nemohou vlastnit automobil, jako starší lidé, nemocní, handicapovaní, teenageři nebo lidé s významnými časovými bariérami, jsou závislí především na veřejné dopravě nebo pomoci rodiny a přátel (Ouředníček, Špačková a Feřtová, 2011).

Když se zaměříme na *město* má také svá pozitiva a negativa. Mezi pozitivní stránky patří široké možnosti při výběru služeb a pracovních příležitostí. Město nabízí mnoho sportovních a kulturních aktivit. Je zde obecně vyšší poptávka, a proto je kladen větší důraz na kvalitu, ale i na cenu nabízených služeb. Je zde více pracovních příležitostí

a jsou lépe finančně ohodnoceny. Člověk není závislý na osobním automobilu, protože zde existuje síť veřejné hromadné dopravy a zaměstnání má často v daném městě (Šustrová a Šimon, 2012).

Mezi negativa městského života řadíme horší kvalitu životního prostředí a celkovou přeplněnost. Nižší podíl zeleně, hluk, znečištěné ovzduší, vzdálenost od „čisté“ přírody. Co se týče sociálního prostředí ve městě, lidé se zde míjejí a panuje zde značná individualizace a anonymita (Coser, 1977 cit. podle Šustrová a Šimon, 2012, s. 100). Charakteristické jsou vyšší životní finanční náklady. To souvisí s velkým množstvím služeb a obecně vyšším sociálním tlakem na spotřebu. Rodiny s dětmi si stěžují na drahé nevyhovující bydlení a nedostatek financí (Šustrová a Šimon, 2012).

1.2.4 Důvody migrace z města na venkov

Migrace z města na venkov se týká různých lidí, ne jedné určité skupiny. Migranti jsou v různém věku, mají rozdílné důvody a motivace k přestěhování na venkov (Šimon, 2011a).

Hlavní motivací pro migraci na venkov je blízkost přírody a kvalitnější bydlení. Zdravé životní prostředí je často umístěno nejvýše v hodnotovém žebříčku při stěhování na venkov, zvláště u rodin s dětmi. Dalším nejvýznamnějším důvodem je vlastnictví nemovitosti, nejčastěji rodinného domu se zahradou. Lidé se stěhují do míst, ke kterým mají nějakou citovou vazbu, kde mohou vytvořit bližší mezilidské vztahy, a kde je více bezpečno. Tam, kde je to optimálnější pro výchovu dětí. Dalším důvodem pro odstěhování na venkov je možnost seberealizace a plnohodnotnější život. Na venkov se stěhují často migranti, kteří nejsou závislí na místě zaměstnání ve městě (Šustrová a Šimon, 2012).

Šimon (2011b) uvádí, že významným faktorem stěhování jsou ekonomické možnosti domácností migrantů. Říká, že z města se stěhují lidé, kteří z ekonomického hlediska nedokážou pokrývat náklady na městský způsob života a nejsou schopni uspokojit svoje životní potřeby a požadavky, například získat kvalitní a cenově dostupné bydlení. Jsou nedobrovolně donuceni opustit město. Naopak ti, pro které jsou kariéra a příjmy důležité, jsou vázáni na město.

Ve svém článku Šimon (2011b) rozlišuje několik skupin migrantů na venkov. První skupinu označuje jako *navrátilci a odpočinkáři*. Do této skupiny patří starší lidé v důchodu nebo těsně před důchodem, kteří už nejsou vázáni na zaměstnání a vyhledávají

pro trávení volného času klidná místa a idylické prostředí. Navrátilci se vrací do míst, ke kterým mají z minulosti určitou citovou vazbu. Odpočinkáři odchází na venkov rozvíjet své koníčky a zájmy. Druhou skupinou jsou tzv. „*empty nesters*“ (prázdňá hnízda). Označení pro rodiče, jejichž děti dospěly a opustily domov. Tito lidé se stěhují na venkov, hledají si zde nové zaměstnání a raději prohlubují své zájmy v kvalitním venkovském prostředí. Třetí skupina migrantů je nazvána jako *přírodomilci a ekologové*, pro které je důležitá blízkost přírody. Tato skupina lidí si pěstuje vlastní ovoce a zeleninu, chovají domácí zvířata a preferují šetrný životní styl. Další migrační skupina jsou *mladí a zodpovědní*, kteří se odstěhovali na venkov hlavně kvůli dětem. Pro ně je venkov bezpečnější, přirozenější a zdravější než město. Těmto lidem stačí do města dojíždět jen občas, protože našli dobré pracovní místo na venkově nebo jsou zaměstnáni tzv. „na volné noze“ anebo pracují doma či přes internet. Poslední skupina je nazvána *nedobrovolní vesničané*, jejichž ekonomické možnosti jsou nedostatečné pro jejich potřeby a požadavky v oblasti bydlení. Přestěhování na venkov je pro ně kompromisem. Na venkově si mohou dovolit větší dům či byt, než co by si za stejnou cenu mohli dovolit ve městě. Na venkově jsou ceny nemovitostí obecně nižší.

Bernard (2006) rozlišuje dvě skupiny motivů pro přestěhování na venkov. Tzv. „*hledání venkova*“, motivy při nichž lidé hledají nové prostředí k bydlení. Přesun na venkov nebyl z důvodu rodinných či finančních. Hledají přírodu, místo pro aktivity a trávení času, místo klidu. „Hledači venkova“ chtějí změnit prostředí. V druhé skupině motivů je migrace na venkov jakýmsi „*vedlejším produktem*“. Lidé město opouští z rodinných důvodů, kvůli práci, nebo když se jim podaří nalézt vhodné bydlení. Bydlení klasifikují z hlediska prostor/cena a vzhledem k rozdílným cenám nemovitostí na venkově a ve městě je ve výsledku výhodné město opustit.

2 METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

Metodologická východiska popisují veškeré kroky a metody při zpracování bakalářské práce. Jsou zde vyjádřené metodické postupy spojené s realizací výzkumu, zpracováním dat a celé práce. Obsahem jsou také metody analýzy migračních dat.

2.1 Metodika zpracování práce

Prvním krokem při zpracování kvalifikační práce bylo nastudování odborné literatury týkající se dané tematiky. Poté byly stanoveny cíle a hypotézy, které jsou součástí úvodu práce. Nastudovaná literatura je shrnuta v kapitole „Teoretická východiska práce“. Představuje přehled použitých zdrojů v práci. Samotná diskuse literatury je prezentována v dalších teoretických a metodických kapitolách. Následující fáze bakalářské práce byla zaměřena na vyčlenění periferního regionu v severozápadní části Jihočeského kraje (dále SZ část JK) a na selekci a zpracování statistických dat (tvrdá data) podle obcí za období 25 let, od r. 1991 do roku 2015. Práce s daty byla poměrně dlouhá a nejednoduchá. Data byla vytažena za jednotlivé roky a vybrané obce z anonymizované databáze migrace obyvatel Jihočeského kraje (KS ČSÚ 2016) zpracovaná Českým statistickým úřadem (ČSÚ), která mi byla poskytnuta katedrou geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Na základě těchto dat a dat z databáze „Bilance obyvatel obcí 1971-2015“ z internetových stránek ČSÚ (VDB ČSÚ 2016) byl analyzován vývoj a současný charakter migrace v daném regionu, a také rámcově celkový populační vývoj obyvatel regionu. Poslední kapitola vychází z terénního šetření. Zdrojem byly dotazníky zodpovězené respondenty ve vybraných obcích v SZ části JK. Zde bylo předmětem výzkumu, co nové obyvatele ovlivnilo či přimělo k rozhodnutí přestěhovat se na venkov. Podkladem byly dotazníkové otázky zaměřeny na důvody stěhování.

2.2 Vymezení periferního migračního regionu

Pro bakalářskou práci bylo nutné vyčlenit periferní území v severozápadní části Jihočeského kraje. Jedná se o homogenní migrační region, ne o nodální migrační region. Vymezení periferního venkovského prostoru vychází z odborných prací autorů, kteří se zabývali vyčleněním venkovských periferních prostor v rámci České republiky, resp. jižních Čech. Jedná se o práce Musil a Müller (2008), Kubeš, Kraft (2011) a Šustrová, Šimon (2012).

Kubeš a Kraft (2011) se zabývali sociální a populační ne/stabilitou periferních oblastí jižních Čech. Vymezili periferní obce na základě dosažitelnosti běžných služeb,

pracovních příležitostí a dalších aktivit poskytovaných v mikroregionálních sídelních střediscích pro obyvatele periferních sídel prostřednictvím veřejné hromadné dopravy. Mikroregionálními středisky jsou podle nich obvykle města nad 5 000 obyvatel. Mikroregionální střediska se shodují s ORP Jihočeského kraje, a k tomu je přidáno Veselí n. L. Další geografové, Musil a Müller (2008), se ve svém příspěvku zaměřili na určení vnitřních periférií Česka, tj. periferní území uvnitř republiky. Pro vymezení využili indikátory jako vysoký podíl obyvatel ve věku 60 let či nízký počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním aj. Také sledovali vývoj obyvatelstva v období 1970-2004. Poslední autoři Šustrová a Šimon (2012) zkoumali kontraurbanizaci a zjišťovali motivace, faktory a hodnoty, které vedly migranty k opuštění života ve městě a k přestěhování na venkov. Vzdálený venkov definují jako všechny obce do 2 000 obyvatel, které jsou od nejbližšího města nad 10 000 obyv. vzdáleny více než 25 minut jízdy autem.

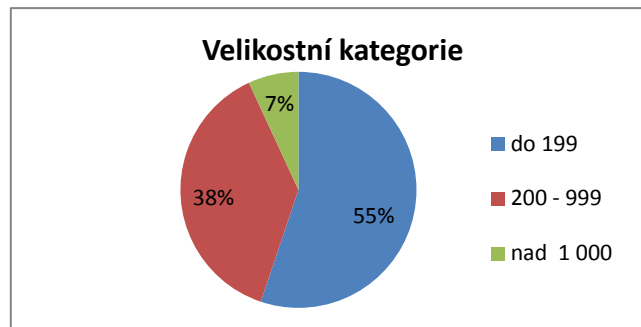
V severozápadní části Jihočeského kraje se nachází ORP Blatná, Písek, Milevsko a Strakonice. Při vyčleňování periferních obcí byly stěžejní právě území těchto ORP. Kubeš a Kraft (2011) vyčlenili na hranici mezi ORP Písek a Blatná periferní oblast Miroticko, kam patří obce Lom, Mirovice, Boudy, Cerhonice a Předotice. V ORP Blatná periferními obcemi určili také Předmít, Březí, Hornosín a Bratronice. V ORP Písek byla větší periferní oblast nazvána Mirovicko-Orlicko, kam jsou zařazeny obce Mišovice, Mirovice, Myslín, Horosedly, Nerestce, Minice, Lety, Kožlí, Orlick nad Vltavou, Probulov a Králova Lhota, tato oblast se dotýká hranic se sousedním ORP Blatná a zasahuje do ORP Milevsko, na severu tvoří hranici se Středočeským krajem. V ORP Milevsko byla severovýchodní venkovská oblast označena jako Chyšsko-Nadějsko a na hranici s ORP Písek se nachází oblast venkovských obcí nazvaná Albrechticko. V ORP Strakonice periferními obcemi jsou Mečichov a Hlupín na hranici s ORP Blatná a dále obce na jihu daného území. Müller a Musil (2008) v ORP Blatná a Písek určili vnitřní periferie. Pro ty je charakteristické, že se nachází podél krajských hranic a na hranicích sousedních ORP. Zde jde především o obce podél hranice ORP Blatná se Středočeským a Plzeňským krajem, kde ta linie pokračuje dál do ORP Strakonice. V ORP Písek a ORP Milevsko jsou periferní obce především na severní a východní hranici. V případě Šustrové a Šimona (2012) většina z obcí ORP Blatná a ORP Milevsko byly určeny jako venkovské. V ORP Písek jsou to obce v severní části (Mapa 1).

Zmínění autoři vytvořili mapy venkovských periferních oblastí. Periferní venkovský region jako zájmové území předložené v bakalářské práci představují obce, které byly jako takové vyčleněné minimálně ve dvou uvedených pracích (Mapa 1).

Vyčleňování periferních obcí v severozápadní části JK tedy vychází z prací zmíněných citovaných autorů. Nebylo zřejmé, jaký tvar území bude mít, zda půjde o souvislý region anebo o samostatné obce. Cílem bylo vytypovat území, které bude prezentovat 20 až 30 obcí. Po znázornění periferních obcí podle všech citovaných autorů ve zmíněných ORP, bylo vybráno 29 obcí, které tvoří v severozápadní části jižních Čech souvislou periferní oblast (Mapa 1). Jsou to obce Bělčice, Bratronice, Březí, Čečelovice, Hajany, Hlupín, Hornosín, Horosedly, Kadov, Kocelovice, Kostelec n. Vltavou, Kožlí, Králova Lhota, Lažánky, Lety, Lnáře, Mečichov, Mirovice, Mišovice, Myslín, Nerestce, Nevězice, Orlík nad Vltavou, Probulov, Předmíř, Tchořovice, Uzenice, Uzeničky a Záboří. Jde především o obce v severní části ORP Blatná a ORP Písek, a obce podél východní hranice ORP Blatná, kde to překračuje do ORP Strakonice. Východní hranice vyčleněného periferního území byla určena na základě intenzity sledovaného jevu. Na hranici ORP Písek s ORP Milevsko je poslední obcí souvislého regionu, kterou všichni autoři řadí mezi venkov, Kostelec nad Vltavou ležící v ORP Milevsko. Dále už intenzita sledovaného jevu klesá. Jižní hranice byla určena stejným způsobem. Do regionu nebyly zařazeny obce na jižní hranici mezi ORP Blatná a Písek, které jsou označovány také jako vnitřní periferie.

Vyčleněné periferní území tvoří z 93 % pouze malé obce do 999 obyvatel. Největší zastoupení mají obce s počtem obyvatel 0 - 199, je jich zde 16 z celkových 29 (55 %). Jsou to obce Bratronice, Březí, Čečelovice, Hajany, Hlupín, Hornosín, Horosedly, Kocelovice, Kožlí, Lažánky, Myslín, Nerestce, Nevězice, Probulov, Uzenice a Uzeničky. Druhou nejvíce zastoupenou velikostní kategorií jsou obce od 200 do 999 obyvatel. Ve zkoumaném periferním území je jich 11, což z celkových 29 tvoří 38 %. Z této skupiny je pouze jedna obec, která má více než 500 obyvatel, a to je obec Lnáře. Ostatních 10 obcí, které představují téměř třetinu ze všech na výzkum vyčleněných obcí, má méně než 500 obyvatel (Kadov, Kostelec nad Vltavou, Králova Lhota, Lety, Mečichov, Mišovice, Orlík nad Vltavou, Předmíř, Tchořovice, Záboří). Poslední, a nejméně zastoupenou skupinou, jsou obce nad 1 000 obyvatel. Ty jsou ve vyčleněném periferním území pouze dvě - Mirovice a Bělčice. Z celkového počtu obcí (29) tvoří 7 % (Graf 1).

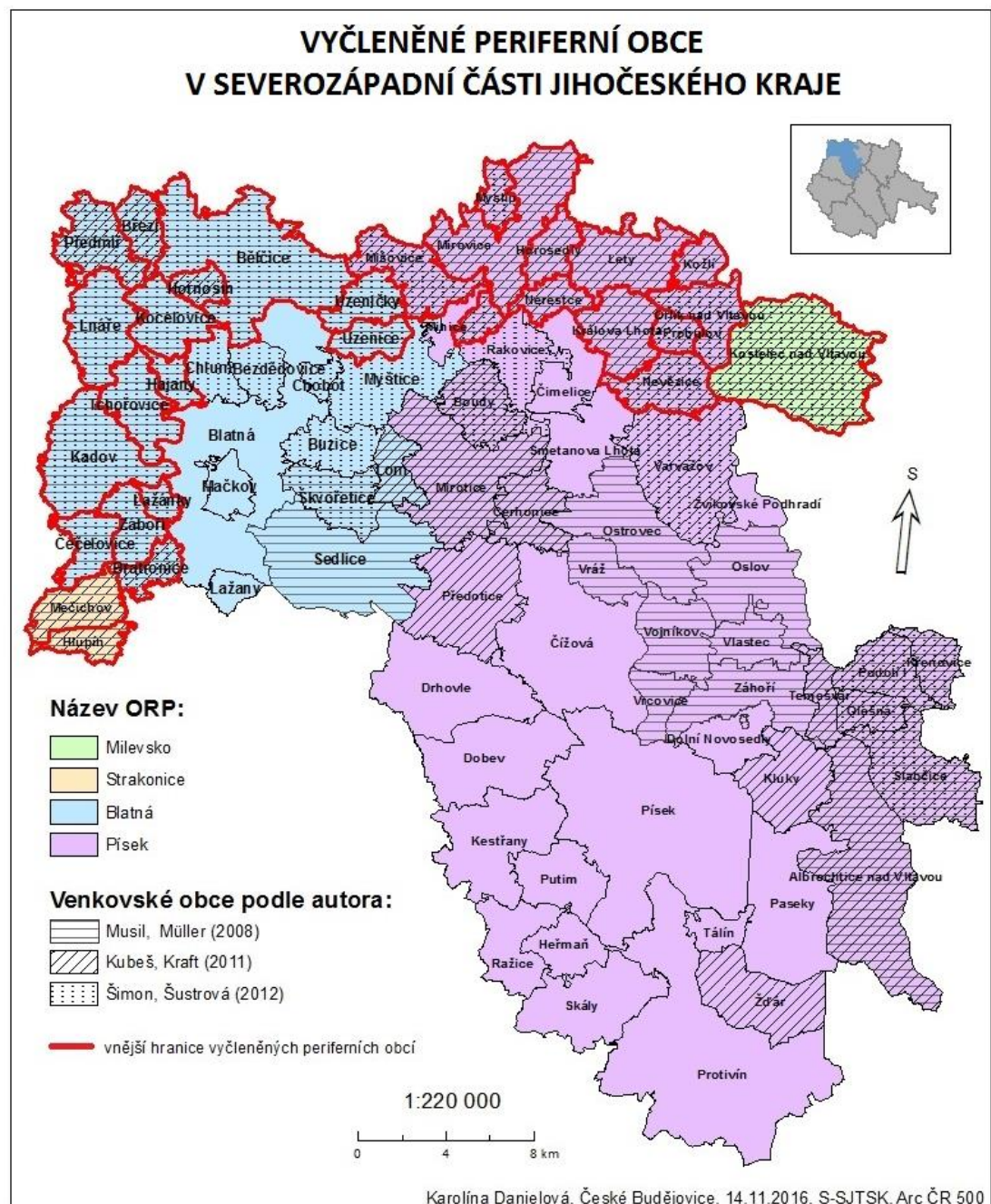
Graf 1 - Podíly velikostních kategorií obcí na celkovém počtu obcí v periferní oblasti v SZ části Jihočeského kraje v roce 2015

Zdroj: VDB ČSÚ (2016)

Pozn.: Velikostní kategorie jsou určeny podle počtu obyvatel, SZ = severozápadní

Mapa 1

2.3 Metody analýzy statistických dat

Zkoumané území bylo vymezeno metodou *migrační regionalizace*, tj. proces vyčleňování migračního regionu na základě socioekonomických kritérií. Pro práci s migračními daty vybraného regionu bylo zvoleno období 1991-2015. Z hlediska analýzy je toto období dostatečně dlouhé pro zhodnocení vývoje a trendů migrace.

Pro analýzu migrace byly vypočítány absolutní a hrubé míry jednotlivých ukazatelů ve sledovaném období, z kterých byly vytvořeny sloupcové, spojnicové, výšečové a bodové grafy. Pro prostorové znázornění byla použita metoda *kartogramu*. Podstatou kartogramu je, že znázorňuje relativní hodnotové ukazatele za určité územní jednotky (Kaňok 1999, s 268). Následně proběhla analýza jednotlivých grafů, tabulek a map. Je jasné, že hrubé míry mají opravdu jen relativní výpovědní hodnotu, protože v malých obcích může docházet ke zkreslení při vyjádření hrubých měr migrace, tj. mohou vyvstávat vysoké hodnoty měr i při minimálních absolutních změnách počtu migrantů. Přesto byly tyto ukazatele v práci použité. Byly také využity jiné ukazatele v absolutních i relativních vyjádřeních např. celkový přírůstek, migrační saldo, migrační obrat (tzv. jemnější ukazatele).

Základním ukazatelem pro sledování migračních pohybů je *migrační saldo* (MS) tzv. *čistá migrace*, což je rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých. V případě, že je počet přistěhovalých vyšší než počet vystěhovalých mluvíme o tzv. migračním přírůstku (tj. čistá imigrace), v opačném případě jde o migrační úbytek (tj. čistá emigrace). Migrační saldo v relativním vyjádření (*hrubá míra migračního salda*) znamená rozdíl imigrantů a emigrantů přepočtený na 1 000 obyvatel středního stavu. Součet přistěhovalých a vystěhovalých v určité územní jednotce za určitý čas je označován jako *hrubá migrace* (*objem migrace*). Tedy úhrn hrubé imigrace (tj. celkový počet přistěhovalých) a hrubé emigrace (tj. celkový počet vystěhovalých). *Hrubá míra migrace* vyjadřuje celkový počet migrantů přepočtený na 1 000 obyvatel středního stavu. Dalšími ukazateli, použitými v práci při srovnávání významu migrace z hlediska celkové bilance obyvatel obcí, jsou *přirozený přírůstek* (PP), což představuje rozdíl mezi narozenými a zemřelými a *celkový přírůstek* (CP) jako součet přirozeného přírůstku a čisté migrace. Také byly v práci použity ukazatele natality a mortality – *hrubá míra celkové porodnosti*, což je počet všech narozených na 1 000 obyvatel středního stavu a *hrubá míra úmrtnosti* jako počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu (Pavlík a Kalibová 2005; Toušek a kol. 2008). Pro zjištění změny počtu obyvatel v každém roce

oproti předchozímu roku, byl použit **řetězový index** (*index růstu; Kr*). Na určení závislosti celkového počtu obyvatel obce na míru migračního zisku byl využit **index závislosti** vyjádřen bodovým grafem. Dále byl použit „ukazatel migrační významnosti, tj. index významnosti migrace, který má v procentech vyjádřit význam migrace a migračního zisku/ztráty na celkové bilanci obyvatelstva ve vybraných venkovských obcích“ (Popjaková 2017). Jde o „ukazatel váhy, síly migrace z hlediska jejího vlivu na bilanci obyvatel“. Index bere do úvahy migrační saldo přepočtené na celkový přírůstek obyvatel obcí v procentuálním vyjádření ($I_{mv} = MS/CP \cdot 100$). Na základě různých alternativ kombinací základních migračních populačních ukazatelů (MS, CP, PP) a indexu významnosti (I_{mv}), bylo v bakalářské práci stanoveno 5 typů významnosti migrace (Tabulka 2). Ve skutečnosti by bylo optimálnější vyčlenění na 6 typů, ale dva poslední potenciální typy nejmenší migrační významnosti byly spojeny do jednoho, vzhledem k relativně nízkému počtu obcí (29). A zároveň protože podmínky tzv. 0. typu v období 1991-2015 i 2011-2015 splňovala pouze jedna obec – Záboří (MS -29; CP 15; PP 14), kde $MS < 0$ a $MS > PP$. Nemělo tedy význam vyčleňovat více jak 5 typů. Index byl analyzován za dvě období – za celé sledované období (1991-2015) a za posledních 5 let (2011-2015). Migrační významnost může být výrazně pozitivní, pozitivní, záchovná, negativní a výrazně negativní. Čekal ve své práci z r. 2006 použil jako sekundární ukazatel hodnocení migrace tzv. migrační účinnost, jako podíl absolutní hodnoty migračního salda a migračního obrátu násobený 100. Tento ukazatel v práci aplikován nebyl.

Tabulka 2 – Typy významnosti migrace podle jejího vlivu na bilanci obyvatelstva

Typ	Charakteristika	± MS	MS vs. PP
V	výrazně pozitivní: výrazný vliv M na bilanci obyvatelstva; $MS > 0$; $CP > 0$; $PP < 0$; MS vícenásobně převyšuje PP, tj. $MS \gg PP$; za podmínky pozitivního celkového přírůstku obyvatelstva, tj. $CP > 0$, pro Index migrační významnosti platí, že $I_{vm} \geq 100$	$MS > 0$	$MS \gg PP$
IV	pozitivní: relativně výrazný vliv M na bilanci obyvatelstva; $MS > 0$; $CP > 0$; $PP > 0$; MS se podílí víc jak 50 % na kladné bilanci obyvatelstva (roste populace), tj. $MS > PP$; za podmínky pozitivního celkového přírůstku obyvatelstva, tj. $CP > 0$, pro Index migrační významnosti platí, že $50 \leq I_{vm} < 100$	$MS > 0$	$MS > PP$
III	záchovná (evidenční, statistická): záchovný vliv M na bilanci obyvatelstva, která je však negativní, počet obyvatel klesá; tj. $CP < 0$; $MS > 0$; $PP < 0$; $I_{vm} \leq 0$	$MS > 0$	$MS > PP$
II	negativní: M negativně ovlivňuje bilanci obyvatelstva, resp. se přímo podílí na negativní bilanci obyvatelstva; $MS < 0$; $CP < 0$; $PP < 0$; přičemž $MS < PP$; za podmínky negativního celkového přírůstku (úbytku) obyvatelstva, tj. $CP < 0$, pro Index migrační významnosti platí, že $I_{vm} \leq 50$	$MS < 0$	$MS < PP$
I	výrazně negativní: M výrazně negativně ovlivňuje bilanci obyvatelstva, resp. se výraznou mírou podílí na negativní bilanci obyvatelstva; $MS < 0$; $CP < 0$; $PP > 0 \wedge P < 0$; přičemž je $MS < PP \wedge MS \ll PP$; za podmínky negativního celkového přírůstku obyvatelstva, tj. $CP < 0$, pro Index migrační významnosti platí, že $I_{vm} > 50$	$MS < 0$	$MS < PP$
0		$MS < 0$	$MS \ll PP$

Zdroj: Popjaková (2017)

Pozn.: M = migrace, MS = migrační saldo, CP = celkový přírůstek, PP = přirozený přírůstek, I_{vm} = Index významnosti migrace

2.4 Metoda kvalitativního a kvantitativního výzkumu

Aby byla pro práci získána nutná kvalitní data, tak během terénního šetření byly použity metody kvantitativního i kvalitativního výzkumu. Zatímco v 70. letech 20. století byl považován za jediný důvěryhodný výzkum, výzkum kvantitativní, a kvalitativní pouze jako doplněk, dnes naopak platí, že oba přístupy jsou sobě rovnocenné a vzájemně se účelně doplňují (Reichel, 2009). Postup využívající obou metod je označován jako smíšený výzkum (Hendl, 2005). Po vymezení základního výzkumného úkolu a po bližším seznámení s danou problematikou, byl stanoven výzkumný problém, což je komplex otázek, na které má výzkum přinést odpovědi (Reichel, 2009). Poté nastala volba metody výzkumu, určení souboru zkoumaných osob a samotný sběr dat v terénu. Tato práce respektive představuje závěrečné kroky výzkumu, tedy, vyhodnocení a analýzu sebraných dat, jejich interpretaci a stanovení závěrů (Drábová, Zubíková 2007).

Přednostmi kvalitativního výzkumu je podrobný popis a vhled při zkoumání problematiky. Navíc reaguje na místní situace a podmínky a dokáže hledat lokální příčinné souvislosti. Je zjištěno mnoho informací o poměrně malém počtu osob. Naopak nevýhodou je to, že získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a do jiného prostředí. Jde o induktivní metodu, vytváří se teorie platná pro konkrétního člověka či určitou skupinu lidí ze specifického prostředí, se společnými aktivitami či zájmy. Zkoumá určitý fenomén v přirozeném prostředí. Cílem kvalitativního šetření je porozumět sociální realitě, která je zkoumaná (Olecká a Ivanová 2010, Sebera 2012). Hlavní metodou kvalitativního výzkumu bylo naslouchání vyprávění lidí, kladení otázek a získávání jejich odpovědí na dané otázky. Podle Hendla (2005) jsou dvě základní formy dotazování – dotazníky s pevně danou strukturou otázek a volné rozhovory. Mezi nimi existuje střední cesta polostrukturovaného dotazování.

Při terénním šetření byla použita též metoda kvantitativního výzkumu. Na počátku bylo nutné vymezit si už zmíněný výzkumný problém, což je vlastně soubor otázek, které mají organizovat projekt, dávat mu směr, vymezovat projekt, udržet zaměření výzkumníka na vlastní cíle a řídit samotný sběr dat. Cíl výzkumu určuje to, čeho má práce dosáhnout, a co je cílem šetření (Olecká, Ivanová 2010). Kvantitativní výzkum poskytuje přesná numerická data, umožňuje relativně rychlou analýzu dat, je možná eliminace rušivých proměnných a dochází k ověřování určité teorie (Sebera, 2012).

Nejrozšířenější metodou získávání dat je dotazník, který byl využit i v této bakalářské práci. Předpokladem pro získání co nejkvalitnějších odpovědí od respondentů je zásada, že otázky v dotazníku musí být kladeny jednoznačně, stručně a srozumitelně. Otázky musí být formulované tak, aby odpovědi poskytovaly žádané informace pro výzkum, a aby jim respondenti bez potíží porozuměli. Kladem této metody je časová a finanční nenáročnost, data od velkého počtu lidí a dostatek času pro respondenty. Nevýhodou dotazníku je možnost přeskočení otázky, a především nízká návratnost (Olecká, Ivanová 2010). Dotazník by měl být anonymní a respondenti by měli být poučeni o tom, k jakým účelům budou získané informace použity. Je velice důležité rozhodnout, zda výzkumník vypracuje dotazník zcela sám nebo použije některý z již existujících dotazníků či zkombinuje tyto dvě možnosti. Dle Puncha (2008) je vhodné dát přednost již existujícím nástrojům před vlastním návrhem.

V dotazníku se mohou objevit otázky otevřené, kdy respondenti volně tvoří odpovědi a mají prostor k zamyšlení, ovšem je to náročnější pro následné zpracování. Dále otázky uzavřené, u kterých je několik nabízených alternativ odpovědí. Odpovědi se navzájem vylučují a je to snadné pro zpracování i vyplnění. Třetím typem otázek v dotazníku jsou otázky polouzavřené, varianty odpovědí jsou stanovené, ale přesto je možnost doplnění nabízených odpovědí např. variantou „jiná odpověď“ (Olecká, Ivanová 2010).

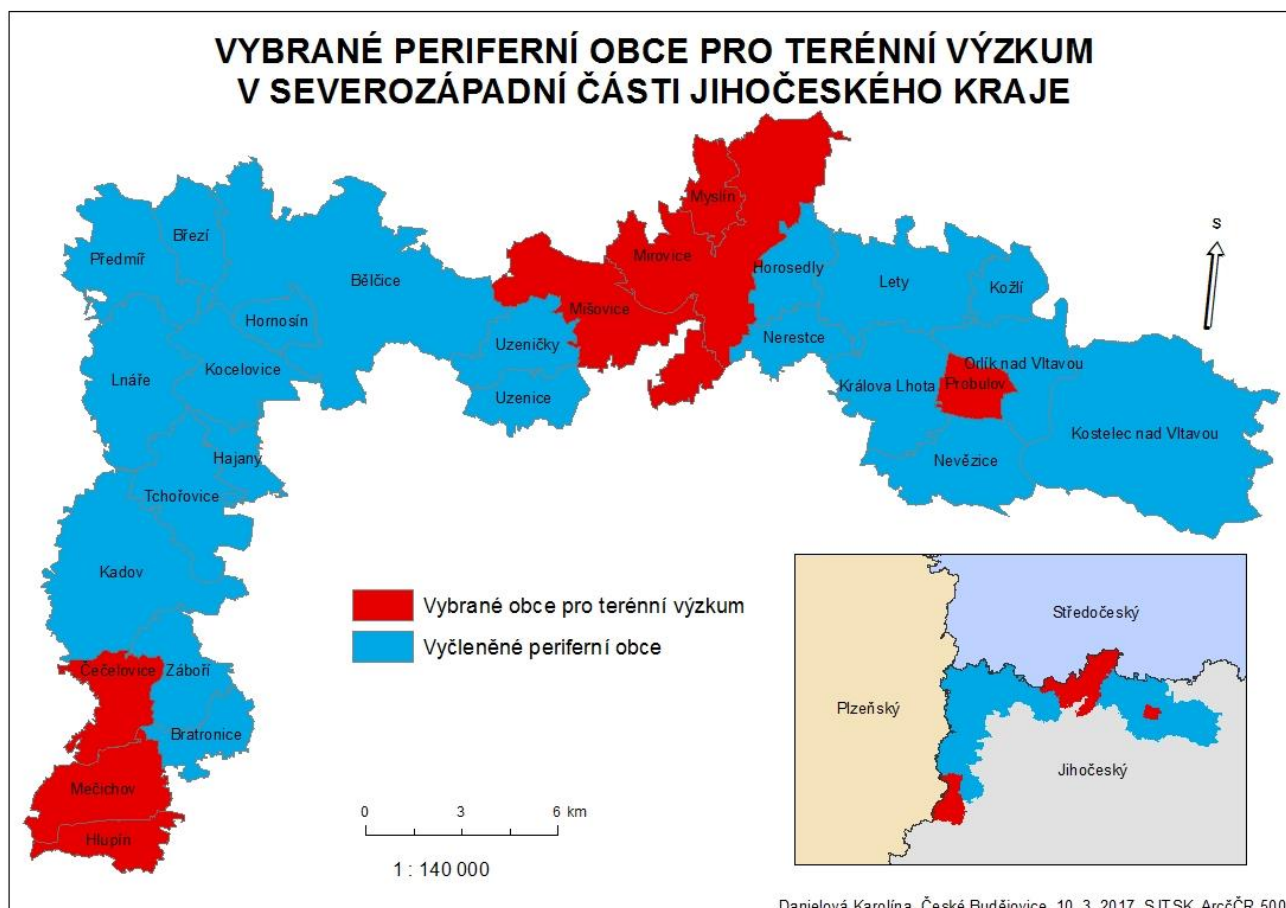
2.5 Výběr obcí pro terénní výzkum

Na základě statistických dat ČSÚ byla sledována populační bilance v jednotlivých obcích vyčleněného periferního území v severozápadní části Jihočeského kraje ve sledovaném období 1991-2015. Při výběru obcí byly zohledněny následující ukazatele – migrační bilance obyvatel, migrační saldo a velikostní kategorie obcí.

Do výběru byly zařazené obce, které měly kladnou hodnotu migračního salda a hrubé míry migračního salda za celé sledované období anebo alespoň v posledních deseti letech. Dalším ukazatelem byl počet obyvatel. V daném území byly stanoveny 3 velikostní kategorie obcí, které nejlépe odrážely různorodost obcí (0 - 199; 200 - 999; více než 1 000). Důraz byl kladen na větší zastoupení obcí s nižším počtem obyvatel, v souvislosti s tezemi o kontraurbanizaci.

V rámci vymezeného území bylo vybráno, dle stanovených kritérií, pro hlubší analýzu důvodů stěhování na venkov 7 obcí, konkrétně – Čečelovice, Hlupín, Probulov, Lažánky, Mečichov, Mirovice a Mišovice (Mapa 2).

Mapa 2

Obec **Čečelovice** leží 10 km jihozápadně (JZ) od města Blatná. Hrubá míra migračního salda (HMMS) za celé období 1991-2015 byla 10,6 %. Nejvyšší hodnoty HMMS obec dosáhla v roce 2012, 90 %. V absolutních číslech to představovalo 17 obyvatel. Celkové migrační saldo (MS) obce za celé období bylo 45 obyvatel. Na začátku sledovaného období v roce 1991 byl počet obyvatel 179 a v roce 2015 zde žilo o 18 osob více, 197 obyvatel (koeficient růstu 1,1). Nejnižší počet obyvatel za sledované období byl v Čečelovicích evidován v roce 2001, a to na úrovni 153 lidí. Nejvyšší migrační obrat (MO) byl v roce 2013, 21 osob a MS v daném roce bylo pouze 9 osob.

Další sledovanou obcí byla 14 km vzdálená obec od Blatné, **Hlupín**. V roce 1991 zde žilo 86 lidí a v roce 2015 94, ovšem nejvyšší stav obyvatel nastal v roce 2000, to zde žilo 103 osob. HMMS od roku 1991 až 2015 dosahovala 9,4 %. Největší relativní

migrační zisk 56,8 ‰ byl evidován v roce 1993, v absolutních číslech (MS) to bylo 5 lidí. Za celé období obec získala migrací 22 obyvatel. Nejvyšší hodnota hrubé migrace (MO) byla 5 osob (v letech 1993, 1994 a 2008).

Třetí zkoumanou obcí v terénním šetření byly **Lažánky**. Obec leží 6 km JZ od Blatné. HMMS se za období 1991-2015 rovnala 12,7 ‰, v absolutních hodnotách tj. 24 obyvatel. Největší migrační zisk obec zaznamenala v roce 2008, HMMS v daném roce dosáhla hodnoty až 122,7 ‰ (10 lidí), a také hrubá migrace byla nejvyšší (14 osob). Zde byl vidět relativně výrazný nárůst obyvatel od roku 1991 do roku 2015. V roce 1991 zde žilo 67 lidí a v roce 2015 103 (koeficient růstu dosahoval hodnoty 1,5). Nejnižší stav počtu obyvatel nastal v letech 1997-98, 65 osob.

Další obec, která byla součástí terénního výzkumu, se jmenuje **Mečichov**. Mečichov najdeme 14 km jižně od Blatné. Celková hrubá míra migračního salda za celé sledované období byla rovna 0 ‰, což znamená, že obec migračně početně nenarostla. Na druhé straně je možné sledovat, že migrační saldo bylo v letech 1991-2005 záporné, ale v posledních 10 letech vesnice migračně rostla. HMMS v období 2006-2015 dosahovalo hodnoty 10,6 ‰, migrační přírůstek činil 34 osob. Od roku 1991 počet obyvatel v obci kolísal, ale v roce 2010 začal rostoucí trend a lidé díky migraci v obci přibývali (koeficient růstu 2010-2015 byl 1,1). Ovšem, v důsledku nulového migračního přírůstku za celé období a přirozeného úbytku, v r. 2015 v Mečichově žilo o 9 obyvatel méně. V roce 2012 se migrační saldo rovnalo migračnímu obratu.

Pátou zkoumanou obcí byly **Mirovice**, největší obec z vyčleněného periferního území. Nachází se 30 km severně od města Písek. V roce 1991 zde žilo 1 876 obyvatel, od tohoto roku počet lidí klesal. V roce 2015 zde bylo 1 576 obyvatel. Celková HMMS byla -2 ‰, tj. absolutně obec migračně ztratila v letech 1991-2015 82 obyvatel. Ovšem v posledních pěti letech sledovaného období, tj. od r. 2011, byla obec migračně zisková, HMMS = 2 ‰. Od roku 2011 do roku 2015 zde přibylo 14 osob. Nejvyšší hodnota HMMS byla v obci registrovaná v roce 2013, 18,5 ‰, kdy Mirovice migračně získaly celkem 29 osob. Také v letech 1996-2000 byla hrubá míra migračního salda dané obce kladná (5 ‰), s absolutním migračním přírůstkem 46 obyvatel. Obec byla migračně nejaktivnější na počátku sledovaného období v roce 1991-1992, a to 93 osob.

Pět kilometrů vzdálená obec od Mirovic s názvem **Mišovice** měla podobný vývoj. Za celé sledované období dosahovala HMMS -4,2 ‰, obec migrací ztratila 25 osob.

Nejvyšší hodnoty hrubé míry migračního salda obec dosáhla v roce 2014, kdy se rovnala 84,4 %, obec migračně vzrostla o 19 osob (migrační obrat také nejvyšší, 29 osob). Stejně jako u předchozí obce, počet obyvatel Mišovic se snížil, z 279 osob v roce 1991 na 244 na konci sledovaného období. V roce 2010 v obci bydlelo pouhých 205 obyvatel, a od daného roku začal stav počtu obyvatel narůstat, k tomu přispěla migrace, protože v posledních 5 letech sledovaného období obec migrací získala 47 osob a HMMS dosáhla hodnoty 43 % (s koeficientem růstu 1,2).

Poslední sledovanou obcí v terénním výzkumu byla obec **Probulov**. Obec se nachází 18 km západně od Milevska. Hrubá míra migračního salda za celé sledované období byla u Probulova evidována na úrovni 16,8 % (tj. pouze 24 migrantů absolutně). V roce 2010 obec dosáhla nejvyšší hodnoty čisté migrace až 121,2 %, v absolutním vyjádření to činilo pouhých 6 lidí. Ve stejném roce byla obec migračně nejaktivnější (migrační obrat = 8). Stejný absolutní migrační přírůstek, na úrovni 6 osob, Probulov vykazoval také v roce 1999 a 2013. Ovšem MS za celé období bylo pouze 24 obyvatel. Na začátku sledovaného období, v roce 1991, žilo v obci Probulov pouze 65 obyvatel. Obec vykazovala za celé období kladnou HMMS. Přesto zde v roce 2015 žilo o 1 člověka méně, tedy 64 obyvatel. Příčinou je to, že se sem stěhují starší obyvatelé, je zde vysoká úmrtnost a dochází k přirozenému úbytku. Od roku 1993 počet obyvatel klesal, v roce 2009 dosáhl pouhých 47 obyvatel, poté nastal zlom a množství obyvatel rostlo. V důsledku nízkého počtu obyvatel zde byly vysoké hodnoty HMMS, přestože se sem velké množství obyvatel nepřistěhovalo. To ovšem nebyl případ pouze této vesnice.

Ze všech 7 obcí patří 4 obce do velikostní kategorie 0 - 199 (Čečelovice, Hlupín, Lažánky, Probulov), 2 obce mají od 200 - 999 obyvatel (Mečichov a Mišovice) a jedna obec má nad 1 000 obyvatel (Mirovice). Čtyři obce vykazovaly migrační přírůstek – Čečelovice, Hlupín, Lažánky a Probulov, který má největší celkové HMMS ze všech obcí (16,8 %). Dvě obce byly za celé sledované období migračně ztrátové, ale za posledních 5 let byla HMMS těchto obcí kladná (Mirovice a Mišovice). Obec Mečichov měl celkově nulovou HMMS, ale za posledních 10 let byla kladná. Průměrná HMMS za všechny obce byla 6,2 %. Za celé období 1991-2015 nejvíce migračně vzrostla obec Čečelovice, do obce přibylo 45 obyvatel. Migračně ztrátové byly Mirovice, odkud se roku 1991-2015 odstěhovalo 85 obyvatel, ovšem za posledních 5 let do obce přišlo 14 nových obyvatel. Mirovice byly také z vybraných obcí migračně nejaktivnější, součet přistěhovalých a vystěhovalých za celé období bylo 1 808 osob. Z nejmenších obcí, do 199 obyv., byly

migračně neaktivnější Čechelovice, kde se migrační obrat rovnal 239. Naopak nejnižší migrační obrat měla obec Hlupín, 60 obyvatel. Co se týče počtu obyvatel, v obci Lažánky za celé sledované období nejvíce vzrostl počet obyvatel (koeficient růstu = 1,5), čemuž napomohla i migrace (Tab. 3).

Tabulka 3 – Demografické charakteristiky vybraných obcí migračního regionu v severozápadní části Jihočeského kraje (1991-2015)

Obec	Ukazatel	Rok																			Ukazatel	Období 1991-2015						
		1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009			2010	2011	2012	2013	2014	2015
Čechelovice	HMMS (%)	-5,6	27,9	-22,5	-5,7	-5,8	-6,0	-36,8	6,3	-19,2	32,6	45,9	0,0	31,8	12,5	6,2	24,5	-12,2	0,0	48,5	0,0	46,4	90,7	44,8	-14,9	-25,4	HMMS (%)	10,6
	MS (abs.)	-1	5	-4	-1	-1	-1	-6	1	-3	5	7	0	5	2	1	4	-2	0	8	0	8	17	9	-3	-5	MS (abs.)	45
	MO (abs.)	1	15	18	11	1	3	6	5	7	7	7	6	5	6	15	16	4	6	12	2	14	19	21	17	15	MO (abs.)	239
Hlupín	PO	179	179	178	174	172	168	163	160	156	154	153	156	157	160	161	163	165	164	165	167	173	188	201	202	197	Kr (1991-2015)	1,1
	HMMS (%)	-11,6	0,0	56,8	32,6	31,9	31,4	10,4	0,0	40,0	0,0	20,7	10,4	-32,3	0,0	42,8	10,5	-10,5	-10,8	-21,7	32,4	-10,3	-20,9	-10,6	42,6	0,0	HMMS (%)	9,4
	MS (abs.)	-1	0	5	3	3	3	1	0	4	0	2	1	-3	0	4	1	-1	-1	-2	3	-1	-2	-1	4	0	MS (abs.)	22
Lažánky	MO (abs.)	1	0	5	5	3	3	1	0	4	4	2	1	3	0	4	3	1	5	2	3	1	2	1	4	2	MO (abs.)	60
	PO	86	86	88	92	94	96	97	98	100	103	97	96	93	92	94	95	96	93	92	93	98	96	94	94	94	Kr (1991-2015)	1,1
	HMMS (%)	29,9	-14,8	0,0	0,0	-15,2	0,0	-30,8	15,5	15,3	-15,3	14,6	70,4	-27,6	0,0	-13,9	42,0	53,3	122,7	-35,1	0,0	11,4	97,3	-10,2	19,7	-29,3	HMMS (%)	12,7
Mečichov	MS (abs.)	2	-1	0	0	-1	0	-2	1	1	-1	1	5	-2	0	-1	3	4	10	-3	0	1	9	-1	2	-3	MS (abs.)	24
	MO (abs.)	2	1	0	0	1	0	6	1	3	1	1	5	2	0	7	5	4	14	5	0	11	13	1	4	9	MO (abs.)	96
	PO	67	68	66	67	66	66	65	65	66	66	69	71	73	73	72	72	75	82	86	85	88	93	98	102	103	Kr (1991-2015)	1,5
Mirovice	HMMS (%)	-28,9	-18,0	-19,3	-31,0	-21,0	8,4	0,0	4,2	-21,6	0,0	0,0	8,1	4,1	4,2	-21,0	33,4	16,3	0,0	-28,9	20,9	20,2	46,7	0,0	-11,4	37,3	HMMS (%)	0,0
	MS (abs.)	-8	-5	-5	-8	-5	2	0	1	-5	0	0	2	1	1	-5	8	4	0	-7	5	5	12	0	-3	10	MS (abs.)	0
	MO (abs.)	12	11	9	10	9	8	4	7	9	4	2	6	5	9	9	12	8	12	9	19	17	12	6	7	14	MO (abs.)	230
Mišovice	PO	277	278	259	258	239	238	241	238	231	230	248	246	243	241	238	240	246	249	242	240	247	257	264	263	268	Kr (1991-2015)	1,0
	HMMS (%)	4,8	-3,0	7,2	-4,8	-5,4	10,3	16,1	0,6	6,5	-5,9	-7,1	-3,6	-8,4	0,6	-15,1	-12,1	-11,6	-22,9	-1,2	-4,4	-3,8	-1,9	18,5	-7,0	3,2	HMMS (%)	-2,0
	MS (abs.)	9	-5	12	-8	-9	17	27	1	11	-10	-12	-6	-14	1	-25	-20	-19	-37	-2	-7	-6	-3	29	-11	5	MS (abs.)	-82
Probušov	MO (abs.)	93	93	80	70	65	69	81	59	75	60	54	58	72	69	63	72	67	55	80	69	88	63	95	75	83	MO (abs.)	1808
	PO	1886	1651	1660	1664	1656	1657	1681	1693	1690	1682	1701	1684	1669	1657	1652	1649	1638	1615	1601	1593	1570	1561	1568	1575	1576	Kr (1991-2015)	0,8
	HMMS (%)	-21,5	-7,4	44,9	-22,7	-7,8	-73,0	-25,9	-4,5	-23,0	18,6	-7,9	-27,4	-12,2	-4,1	-38,4	0,0	-49,1	-4,6	-18,9	-19,6	-14,5	43,2	32,8	84,4	61,6	HMMS (%)	-4,2
Probušov	MS (abs.)	-6	-2	12	-6	-2	-18	-6	-1	-5	4	-2	-7	-3	-1	-9	0	-11	-1	-4	-4	-3	9	7	19	15	MS (abs.)	-25
	MO (abs.)	6	10	24	6	2	18	6	17	11	10	8	7	9	19	9	26	19	13	16	10	13	19	17	29	29	MO (abs.)	353
	PO	279	271	267	264	258	247	232	224	217	215	254	256	246	242	235	230	224	217	212	205	207	209	214	225	244	Kr (1991-2015)	0,9
Probušov	HMMS (%)	0,0	0,0	-15,2	-31,7	0,0	-17,1	0,0	-18,2	106,2	0,0	51,3	-35,1	-37,7	0,0	19,6	19,8	0,0	-20,8	21,3	121,2	35,1	69,0	97,6	16,0	47,2	HMMS (%)	16,8
	MS (abs.)	0	0	-1	-2	0	-1	0	-1	6	0	3	-2	-2	0	1	1	0	-1	1	6	2	4	6	1	3	MS (abs.)	24
	MO (abs.)	0	0	1	2	0	1	0	1	6	4	5	4	2	0	3	1	2	5	1	8	2	6	6	1	3	MO (abs.)	64
PO	65	67	66	63	60	59	57	55	57	59	59	57	53	52	51	51	50	48	47	50	57	58	62	63	64	Kr (1991-2015)	0,9	

Zdroj: VDB ČSÚ (2016), KS ČSÚ (2016)

Pozn.: HMMS = hrubá míra migračního salda, MS = migrační saldo, MO = migrační obrat, Kr = index růstu, PO = počet obyvatel, abs. = absolutně

2.6 Terénní výzkum

Poté následovala časově nejnáročnější činnost, sběr měkkých dat v terénu. Sběr dat byl časově náročný. Výzkum probíhal v daných obcích v období od prosince 2016 do března 2017. Část dotazníků se nevrátila, ale přesto lze říct, že lidé v daných obcích byli celkově ochotní, včetně starostů. Starostové byli kontaktováni telefonicky, některým bylo nutno volat několikrát, ale byli laskaví a odpověděli na všechny otázky.

Terénní výzkum byl zaměřen na zjišťování informací o migračních daných obcí a důvodů pro přestěhování na venkov do vytypovaných obcí v severozápadní části Jihočeského kraje. Z anonymizované databáze migrace obyvatel (tvrdých statistických dat) sice můžeme vyčíst vybrané charakteristiky migrantů – pohlaví, věk, rodinný stav, národní příslušnost aj., ovšem důvody přestěhování migrantů součástí databáze nejsou. Proto byl zvolen kvalitativní výzkum vybraných migrantů, formou řízeného a polořízeného rozhovoru s místními lidry a metodou dotazníkového šetření a interview ve vybraných obcích s místními migranty. Totiž *„standardizované dotazování společně s kvalitativně orientovanými rozhovory přináší detailní materiál pro hlubší pochopení migračních motivací a rozhodovacích procesů“* (Šimon, Ouředníček 2010, s. 741).

2.7 Dotazníkové šetření

Dotazník byl na základě konzultace s vedoucí práce převzat již hotový a vyzkoušený v praxi. Dle Puncha (2008) je vhodné dát přednost existujícím nástrojům před vlastním návrhem. Dotazník byl přejet z bakalářské práce Edelmanové (2016) a byl částečně upraven. Kompaktní dotazník je uveden na konci práce v Přílohách (Příloha 1 – Dotazník). Dotazník byl složen z 19 otázek, 11 uzavřených a 8 otevřených. U uzavřených otázek respondenti vybírali mezi nabízenými variantami odpovědí. Některé odpovědi byly jednoduché „ano x ne“ a u některých otázek byla škála odpovědí volena od 1 do 5 (1 – nejvíce ovlivnilo, 5 – nejméně ovlivnilo). U otevřených otázek se mohli respondenti vyjádřit vlastními slovy.

První dvě otázky dotazníku byly otázky ohledně nového bydliště, název obce a jak dlouho respondent v obci žije. Otázka č. 3 a 4 zjišťovala, jak nové místo bydliště dotazovaný objevil a jaký k němu má vztah. Pátá a šestá otázka se týkala typu bydlení, a kdo byl původcem nápadu odstěhovat se na venkov. Otázky č. 7-13 byly zaměřené na stěžejní téma BP, na pozitiva a negativa dané obce, a co respondenty ovlivnilo se přestěhovat na obecně geograficky vzdálený venkov, tzv. vnitřní periferie (Musil, Müller,

2008) na rozhraní středních a jižních Čech. Na konci dotazníku byly otázky orientované na osobní charakteristiky respondentů.

Vedle dotazníkového šetření byl realizován také polostrukturovaný rozhovor s místními lidry obcí. Těmi byli starostové obcí. Byly jim pokládány otevřené otázky, na které mohli volně reagovat. Otázky byly zaměřené na migranty v jejich obcích. Vyjadřovali se ke kvalitám dané obce, které by mohly lákat nové obyvatele, zda se do obce stěhují spíše starší nebo mladší obyvatelé. Dále popsali, co obec koná a jak podporuje příchod nových obyvatel a naopak jací obyvatelé obec opouští. Rozhovory proběhly telefonicky a starostové s ochotou odpověděli na všechny otázky. Polostrukturovaný rozhovor tedy proběhl se 7 starosty – obce Čečelovice, Hlupín, Probulov, Mečichov, Mirovice, Mišovice a Lažánky. Jejich odpovědi pomohly přiblížit podmínky v daných obcích.

2.8 Charakteristika východiskového souboru respondentů

Respondenti byli vyhledáváni na základě rozhovoru se starostou obce, který poradil a doporučil, kde hledat nové obyvatele. Také byli dotazováni místní občané, kteří často odkazovali na nově přistěhované. Dalším signálem při vyhledávání vhodných respondentů byla nová zástavba či zrekonstruované domy v obci, jejichž obyvatelé byli následně kontaktováni.

Dohromady bylo osloveno 45 migrantů. Dotazníky byly určeny pro nové obyvatele obcí starší 15 let, kteří se do obce přistěhovali během posledních dvaceti let. V poštovních schránkách bylo zanecháno 15 dotazníků, včetně poštovní známky a obálky s předepsanou návratnou adresou. Návratnost zanechaných dotazníků byla mizerná, zpátky byly získány pouze 4 dotazníky (27 %). Z celkem 45 oslovených bylo 40 migrantů ochotných podílet se na výzkumu a vrátily se 4 dotazníky, takže celkový soubor respondentů tvořilo 44 osob. Z toho 57 % žen a 43 % mužů. Nejvíce dotazníků bylo vyplněno v obci Mirovice, 8 dotazníků (18 % z celkového počtu respondentů), dále v obcích Čečelovice a Probulov po 7 respondentech (dohromady 32 % z celkového počtu respondentů). V Lažánkách a Mečichově po 6 respondentech (27 %), v Mišovicích a Hlupíně po 5 respondentech (23 %).

3 VÝVOJ MIGRACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Pro shrnutí vývoje migrační mobility na území současné České republiky bylo nutné ohlédnout se do minulosti. Na konci 19. století v Rakousku-Uhersku převažovala spíše emigrace. Mnoho Čechů odcházelo do Ameriky. Emigrace však vyvrcholila po první světové válce v období 1921-1930. Lidé odcházeli opět především do Ameriky, a také výrazně posílila Praha, která se stala významným imigračním centrem. Ve 20. letech do Prahy přišlo až okolo 20 000 osob. Ve srovnání s obdobím od roku 1961-1991 to byl až čtyřnásobný nárůst (Čermák 1993 cit. podle Čekal, 2006, s. 30). Od průmyslové revoluce v 19. století začal postupně převládat objem stěhovaných v rámci vnitřní migrace nad objemem migrantů v rámci migrace zahraniční (Aleš 2001). Pro české země byla charakteristická migrace obyvatel z venkova do měst (Veselá 2002). V meziválečném období migrační mobilita narůstala.

Po 2. světové válce došlo k návratu emigrantů, k tzv. reemigraci. Ze zahraničí se vrátilo až 100 000 osob, které odešly po roce 1938. Zásadní význam sehrál odsun německého obyvatelstva. To se dotklo především pohraničních oblastí. Odsun Němců zapříčinil významné zvýšení migrační mobility ve druhé polovině čtyřicátých let na celém území českých zemí. Docházelo k organizovanému dosídlování pohraničních oblastí a vznikaly značné migrační proudy z vnitrozemí Čech a z východní části země. Mnozí přistěhovalci začali pohraničí opouštět. Proti tomu směřovala vládní pomoc v podobě podpory dosídlenců, ale to nepomohlo a velký počet obyvatel přesto odešel. Ve 40. letech sehrál svou roli v migračním vývoji také průmysl (Kučera 2008; Čekal 2006). Mnoho migračních proudů směřovalo do uhelných pánví a oblastí tzv. socialistické industrializace, kam odcházeli lidé za prací. Jednalo se o Ostravsko a severočeské pánevní okresy. Ovšem v 2. pol. 60. let došlo k úpadku atraktivnosti těchto okresů a začaly migračně ztrácet. Naopak např. Jihočeský kraj začal být migračně vzrůstový, jedním z důvodů byla právě kvalita životního prostředí (Čermák 1996). Po roce 1948 se v českých zemích, jako reakce na politický zvrat, opět navýšilo množství emigrantů. Od 50. let docházelo k poklesu migrační mobility. Příčinou bylo to, že centrálně plánované hospodářství vedlo k zastírání rozdílů mezi jednotlivými regiony a potlačování suburbanizačních tendencí (Kučera 2008; Čekal 2006).

Po roce 1989 se vlivem politických změn dalo Česko označit zemí přistěhovaleckou, tj. s pozitivním migračním saldem. Cizinci tvořili 4 % celkové

populace. Většinové zastoupení měli Ukrajinci, Vietnamci, Slováci a Rusové. Cizinci se soustředili především do velkých měst jako je Praha, Brno či Ostrava (Čermáková a Jánská 2014). Po revoluci došlo také k razantnímu obnovení suburbanizace, přestože vnitřní migrace celkově výrazně poklesla. Propad migrační mobility obyvatelstva a „otočení“ migračních toků proti sídelní i regionální hierarchii byl důsledkem nárazového omezení až zrušení státních dotací bytové výstavby na jedné straně, a zároveň zachování regulace nájemného na straně druhé. To vedlo k dramatickému poklesu intenzity bytové výstavby. Také to bylo zapříčiněno nízkou mírou nezaměstnanosti a úrovní regionálních rozdílů. Též byla migrace nahrazována jinými formami prostorové mobility, jako je dojíždka či přechodná migrace bez změny trvalého bydliště (Kamenický 2007; Čermák, Hampl, Müller 2009). Výrazná změna nastala i v meziobecní migraci, která v rámci ČR výrazně poklesla. Na rozdíl od 80. let minulého století, kdy se mezi obcemi přestěhovalo až přes čtvrt milionu obyvatel za rok, v porevolučních letech to bylo pouhých 164 000 obyvatel (Čermáková a Jánská 2014; Čekal 2006).

Během devadesátých let dlouhodobě klesala intenzita migrace a migrační procesy se uzavíraly do rámce menších územních celků, především okresů. Zvrat nastal od poloviny 90. let. Po roce 1989 byl charakteristický nárůst migrace do menších obcí (1 - 5 tis. obyvatel) a její pokles do velkých měst (Čermák, 1996). Docházelo k růstu obcí. Přitom celé poválečné období až do počátku devadesátých let směřovaly migrační proudy z menších obcí do větších, nejčastěji do měst s 10 - 50 tis. obyvatel (Librová 1997). Důvodem této změny byla poměrně vysoká homogenita území jednotlivých okresů z hlediska socioekonomických podmínek, především pracovních příležitostí. Chyběly nějaké „push“ faktory, které by lidi nutily opouštět domovy. Také zde hrál zásadní roli propad bytové výstavby, ve městech se pozastavila hromadná výstavba. Pro porovnání, v 80. letech se za rok vybudovalo okolo 60 tisíc bytů a v roce 1995 to bylo pouhých 13 tisíc (Kupiszewski a kol. 1999; Čekal 2006). *„Je logické, že intenzita migrace úzce souvisí s bytovou výstavbou, protože základní potřebou každého, který mění své bydliště, je dostupné bydlení“* (Kamenický 2007, s. 3). Proměnná intenzita bytové výstavby indikuje migrační atraktivitu urbanizovaných prostorů (Drbohlav, Blažek 1992). Důležitým fenoménem v devadesátých letech byl rozvoj suburbanizace. Do roku 1997 bylo hlavní město Praha migračně ziskovým centrem, ale od zmíněného roku se stává ztrátovým. Ovšem celá pražská aglomerace, včetně okolních okresů, zůstává migračně zisková. Z tohoto důvodu Středočeský kraj zaznamenal migrační zisk, a také Jihomoravský kraj,

díky brněnské aglomeraci (Čekal 2006). V tomto období docházelo k postupnému snižování počtu migračně ztrátových okresů.

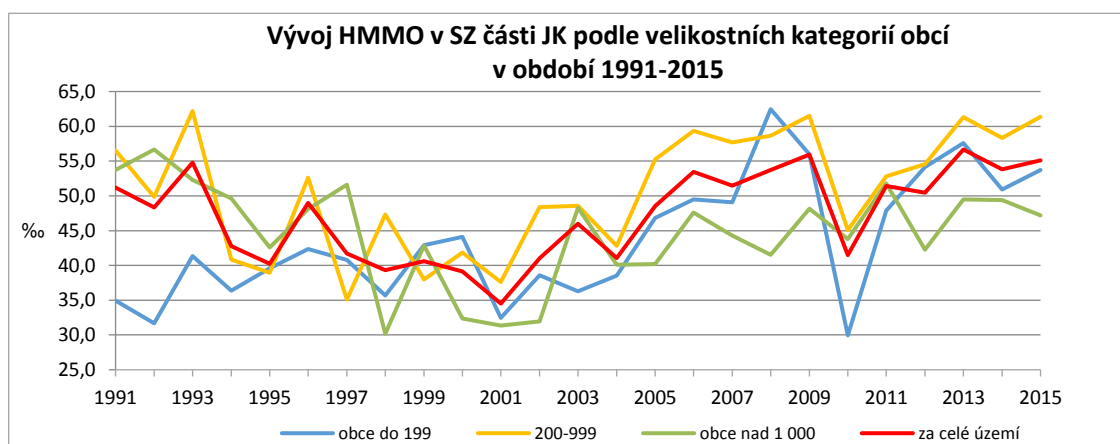
Od konce 90. let představovaly suburbanizační proudy nejvýznamnější součást prostorových migračních vazeb v Česku (Čermák 2001). Od roku 1996, s výjimkou roku 2002-2003, se projevoval nárůst intenzity migrace. Souviselo to s hospodářským vývojem (Kamenický 2007).

4 MIGRACE V SZ ČÁSTI JIŽNÍCH ČECH A JEJÍ VLIV NA CELKOVOU BILANCI OBYVATEL

Kapitola je zaměřena na analýzu vývoje a současného charakteru migrace v periferní oblasti v SZ části Jihočeského kraje, a to na základě zpracovaných migračních dat za jednotlivé obce vymezeného území. Významná část kapitoly se věnuje kontraurbanizačním procesům v daném regionu.

Ve vybraném regionu, za celé sledované období 25 let mezi r. 1991-2015, evidenčně migrovalo téměř 10 tis. obyvatel. Konkrétně byl vykázán absolutní migrační obrat (MO) 9 563 migrantů. Maxima dosáhl v roce 2013 (449 migrantů) a minima v roce 2001 (279 osob). Od roku 2004 migrační aktivita regionu, tj. hrubá migrace, rostla. Nejvíce se absolutně na migraci podílely obce velikostní kategorie 200 - 999 obyvatel objemem 4 768 migrantů, což představovalo 50% podíl z celkového migračního obratu daného území. Nejmenší obce do 199 obyvatel se na celkové migraci podílely 1 808 přestěhovanými, tj. 19% podíl na celkovém objemu migrace v regionu. Obce nad 1 000 obyvatel se na celkové migraci podílely z 31 % (2 987 migrantů; Tabulka 4).

Graf 2

Zdroj: KS ČSÚ (2016)

Pozn.: HMMO = hrubá míra migračního obratu, SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

V relativním vyjádření bylo možné sledovat v prvních deseti letech šetřeného období, tj. od r. 1991 do r. 2000, spíše klesající tendence úrovně míry hrubé migrace (Graf 2). Průměrně za region HMMO poklesla z 51,2 % v r. 1991 na 34,5 % v r. 2001, což bylo o téměř 15 promilových bodů, resp. o 20 promilových bodů oproti r. 1993. Postupně se vyrovnával a rostl relativní objem migrace na úroveň 55,1 % na konci sledovaného období, v r. 2015. Přelom století (rok 2001) se tak stal zásadním momentem ve vývoji

migrační dynamiky sledovaného regionu. Na celém území nastal výrazný propad migrační aktivity, také v roce 2004, a především v roce 2010, kdy všechny velikostní kategorie zaznamenaly výrazná minima. Je možné říct, že příznivý vývoj migrace v 21. století byl narušen ekonomickou krizí (2008-2009), která se odrazila ve snížení hrubé míry migrace v r. 2010 u všech velikostních typů obcí, zejména těch nejmenších (do 200 obyvatel). Všechny obce nad 200 obyvatel měly téměř shodný vývoj hrubé míry migračního obratu (HMMO). Naopak nejmenší obce měly od počátku sledovaného období rostoucí trend. Od r. 2001-2005 celkově relativní migrační aktivita rostla ve všech velikostních kategoriích obcí až do konce sledovaného období. HMMO obcí do 199 obyvatel poklesla v roce 2010 na 29,9 % (abs. 49 migrantů), což byla nejnižší naměřená míra objemu migrace za celý region ve sledovaném období 25 let. Ovšem v následujícím roce ve všech velikostních kategoriích opět HMMO výrazněji narostla (celkově o 79 migrantů). U obcí nad 1 000 obyv. nastal viditelný propad také v roce 1998 na 30,2 % (Graf 2, Tab. 4).

Celkově byly migračně neaktivnější obce od 200 do 999 obyvatel (Mapa 3). Nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 1993, tj. HMMO = 62,2 %, a v posledních letech se stále pohybovaly okolo 60 %. Ovšem přestože měly obce s 200 - 999 obyv. nejvyšší HMMO, nepatřily mezi ty, které se vyznačovaly vysokým migračním přírůstkem (HMMS). Nejvyšší hrubou mírou migračního obratu z celého sledovaného regionu měly obce Mišovice, Králova Lhota, Lety, Myslín a Orlík nad Vltavou, ale pouze dvě z nich migračně získávaly – Orlík nad Vltavou, Myslín (Mapa 3, 4). To znamená, že ve zbylých obcích převažovala spíše emigrace. Nejmenší obce dosáhly maxima v roce 2008, 62,5 % (tj. 102 migrantů). Obce nad 200 obyvatel téměř kopírovaly vývoj HMMO za celý periferní region. Relativní migrační obrat za celé sledované území, s určitými výkyvy, mělo celkově od roku 2002 převážně rostoucí trend (Graf 2, Tab. 4).

Tabulka 4 – Vývoj HMMO v SZ části JK podle velikostních kategorií v letech 1991-2015

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
obce do 199	35,0	31,7	41,3	36,4	39,6	42,4	40,8	35,7	42,9	44,1	32,4	38,6	36,3
200-999	56,5	49,8	62,2	40,8	38,9	52,6	35,1	47,3	38,0	41,9	37,6	48,4	48,5
obce nad 1 000	53,7	56,7	52,3	49,6	42,6	48,1	51,6	30,2	42,9	32,4	31,3	32,0	48,3
za celé území	51,2	48,4	54,8	42,8	40,3	49,0	41,7	39,3	40,6	39,1	34,5	41,0	46,0
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	1991-2015
obce do 199	38,5	46,8	49,5	49,1	62,5	56,0	29,9	47,9	54,1	57,6	50,9	53,7	43,7
200-999	42,8	55,2	59,3	57,7	58,6	61,5	45,1	52,8	54,6	61,3	58,3	61,4	50,6
obce nad 1 000	40,1	40,2	47,6	44,3	41,5	48,1	43,8	51,8	42,3	49,5	49,4	47,2	44,7
za celé území	41,1	48,5	53,4	51,5	53,7	55,9	41,5	51,4	50,4	56,7	53,8	55,1	47,2

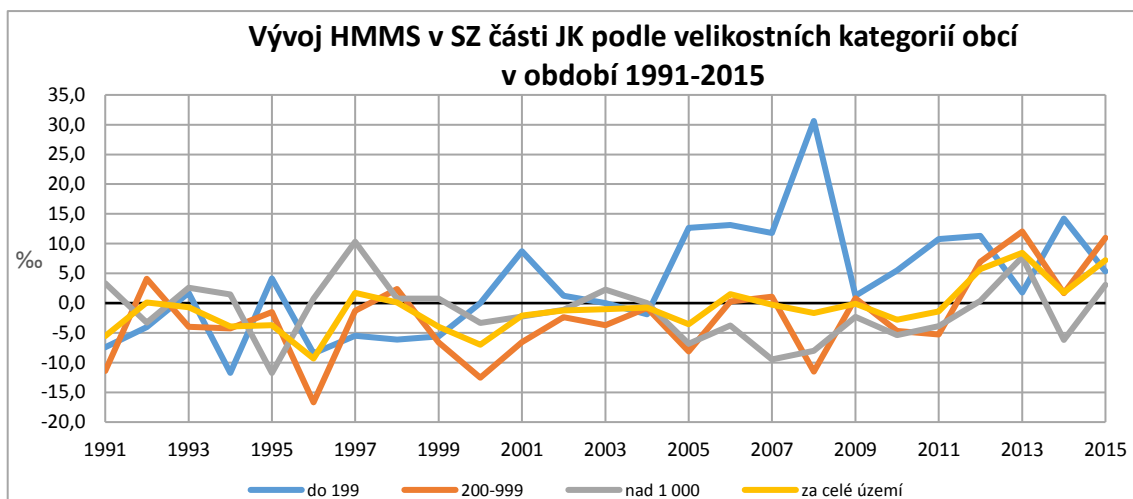
Zdroje: KS ČSÚ (2016)

Pozn.: Údaje jsou v %, HMMO = hrubá míra migračního obratu, SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Hrubá míra migračního salda (Graf 3, Tabulka 5) za celé sledované období ve vybraném regionu byla -0,9 ‰ (tj. MS = -191 migrantů), ovšem poslední 4 roky (tj. 2012-2015) byla kladná. V grafu č. 5 lze vidět, že **obce do 199 obyvatel** měly odlišný vývoj HMMS než ostatní velikostní kategorie obcí. Od roku 2000 až do roku 2015 (kromě r. 2004, 2013) na tom byly obce **do 199 obyvatel** z hlediska relativního migračního přírůstku výrazně lépe než větší obce. Tyto nejmenší obce, jako jediná velikostní kategorie, měly od roku 2005 trvale kladnou migrační bilanci. V roce 2008 HMMS výrazně vzrostla až na 30,6 ‰ (MS = 50 migrantů). V předchozích letech byla velmi kolísavá. Nejnižší migrační ztráta -20 osob nastala v roce 1994 (HMMS = -11,7 ‰). Ostatní velikostní kategorie měly hodnoty HMMS v období od 1991-2015 převážně záporné. Zde se potvrzuje tvrzení Čermáka (2011) o vývoji MS v nejmenších obcích. Autor uvádí, že v roce 1996-1998 byly v Česku průměrně obce do 200 obyvatel stále migračně záporné, ale poté došlo k otočení a v prvním desetiletí 20. století se nejmenší obce stávaly migračně ziskovými na úkor větších sídel. Nejvíce migračně ziskové z obcí do 199 obyv. byly obce Hlupín a Probulov, ovšem z hlediska migrační aktivity byly podprůměrné (Mapa 3, 4). Hlupín měl nízkou HMMS, tj. 25,5 ‰ (abs. 60 migrantů) a relativní migrační přírůstek měl jeden z nejvyšších 9,4 ‰ (22 osob). Probulov měl nejvyšší HMMS 16,8 ‰ (24 obyv.), ale relativní migrační aktivita byla průměrná 45 ‰ (64 migrantů). Ve vztahu migrační aktivity a migračního přírůstku na tom byly optimálně nejmenší obce jako Čechelovice, Hajany, Lažánky a Nerestce (Mapa 3, 4). Byla zde vysoká HMMS i HMMS. Na celkové migraci se však podílela emigrace na úkor imigrace. **Obce nad 1 000 obyvatel** byly migračně ziskové především v roce 1997 (MS = 28 migrantů) a 2013 (MS = 20). V ostatních letech byla migrační ziskovost velmi nízká. Maximum nastalo ve zmíněném roce 1997 (10,3 ‰). Největší propad HMMS na -11,7 ‰ byl zaznamenán v roce 1995 (abs. -32 osob). Za posledních 5 let, přestože byl vývoj HMMS kolísavý, byly obce nad 1 000 obyv. celkově migračně ziskové (0,2 ‰). Ovšem za celé sledované období migračně ztrácely, -89 obyvatel (HMMS = -1,3). **Sídla od 200 do 999 obyvatel** měla za posledních 5 let také celkově kladný migrační přírůstek. V letech 2012-2015 byla HMMS kladná, ovšem v předchozích letech také převažoval záporný migrační přírůstek. Minimální migrační přírůstek -16,7 ‰ nastal v roce 1996 (MS = -65). Největší relativní migrační zisk, 8,5 ‰ (abs. 44 migrantů), nadešel v roce 2013. Celkové MS této kategorie obcí bylo záporné, -236 osob (nejnižší ze všech velikostních kategorií). Nejhuře na tom byla obec Králova Lhota, kde se relativní migrační obrat rovnal 67 ‰ (abs. 359 migrantů) a relativní migrační ztráta 13,6 ‰ (abs. -73 osob).

Graf 3

Zdroje: KS ČSÚ (2016)

Pozn.: HMMS = hrubá míra migračního salda, SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Severozápadní periferní region jižních Čech celkově za celé sledované období obyvatele převážně ztrácel, až v posledních pěti letech (2011-2015) se migrační přírůstek celkově zvýšil. V období 1991-1996 bylo MS -117 (HMMS -2,74 ‰), v letech 2011-2015 172 migrantů (HMMS 4,35 ‰). Ovšem stále 15 obcí z celkových 29 migračně ztrácelo. Naopak migrační aktivita tak nízká nebyla, polovina obcí měla HMMO v rozmezí 28,1-48 ‰ (KS ČSÚ 2016).

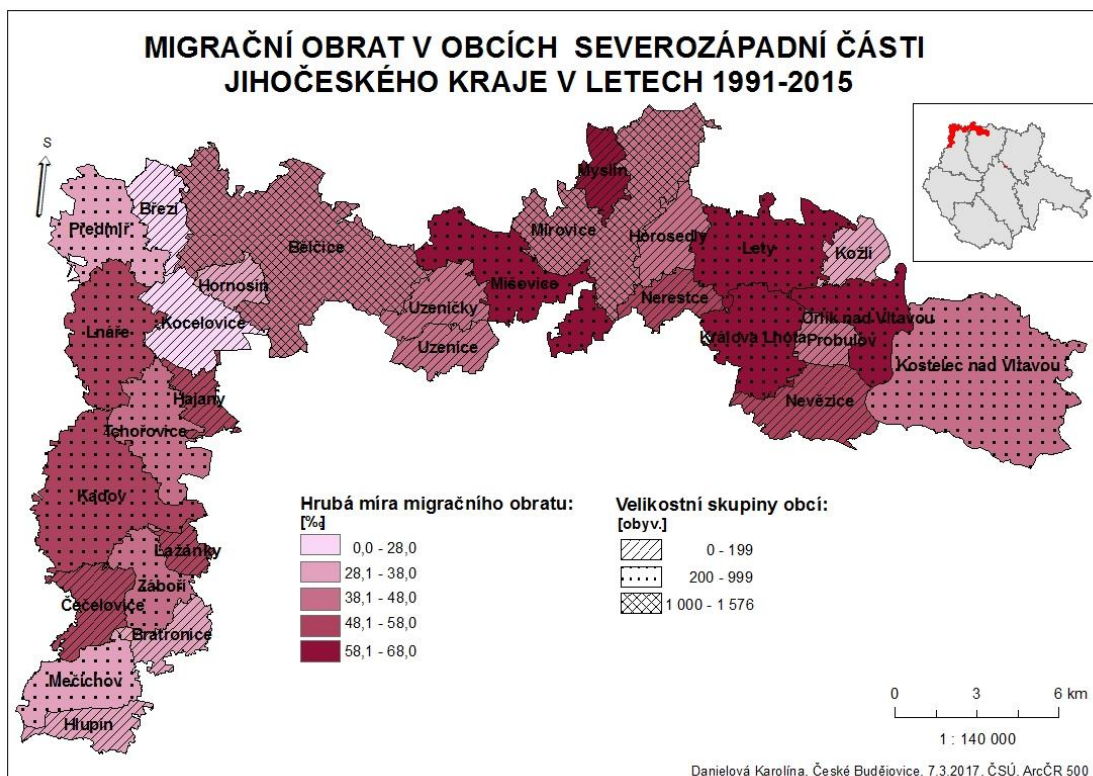
Tabulka 5 - Vývoj hrubé míry čisté migrace v SZ části JK podle velikostních kategorií obcí v letech 1991-2015

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
do 199	-7,4	-4,0	1,7	-11,7	4,1	-8,5	-5,5	-6,1	-5,6	0,0	8,7	1,2	0,0
200-999	-11,4	4,1	-4,0	-4,3	-1,5	-16,7	-1,3	2,4	-6,6	-12,5	-6,6	-2,4	-3,7
nad 1 000	3,4	-3,3	2,6	1,5	-11,7	0,7	10,3	0,7	0,7	-3,3	-2,2	-1,1	2,3
za celé území	-5,5	0,1	-0,7	-3,9	-3,7	-9,3	1,7	0,1	-4,0	-7,0	-2,1	-1,2	-1,0
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	1991-2015
do 199	-1,9	12,7	13,2	11,8	30,6	1,2	5,5	10,8	11,3	1,8	14,2	5,3	3,5
200-999	-0,8	-8,1	0,3	1,1	-11,5	0,8	-4,7	-5,3	6,9	12,0	1,7	11,0	-2,5
nad 1 000	0,0	-6,8	-3,8	-9,5	-8,0	-2,3	-5,4	-3,9	0,4	7,7	-6,2	3,1	-1,3
za celé území	-0,8	-3,5	1,5	-0,3	-1,6	-0,1	-2,8	-1,4	5,7	8,5	1,8	7,2	-0,9

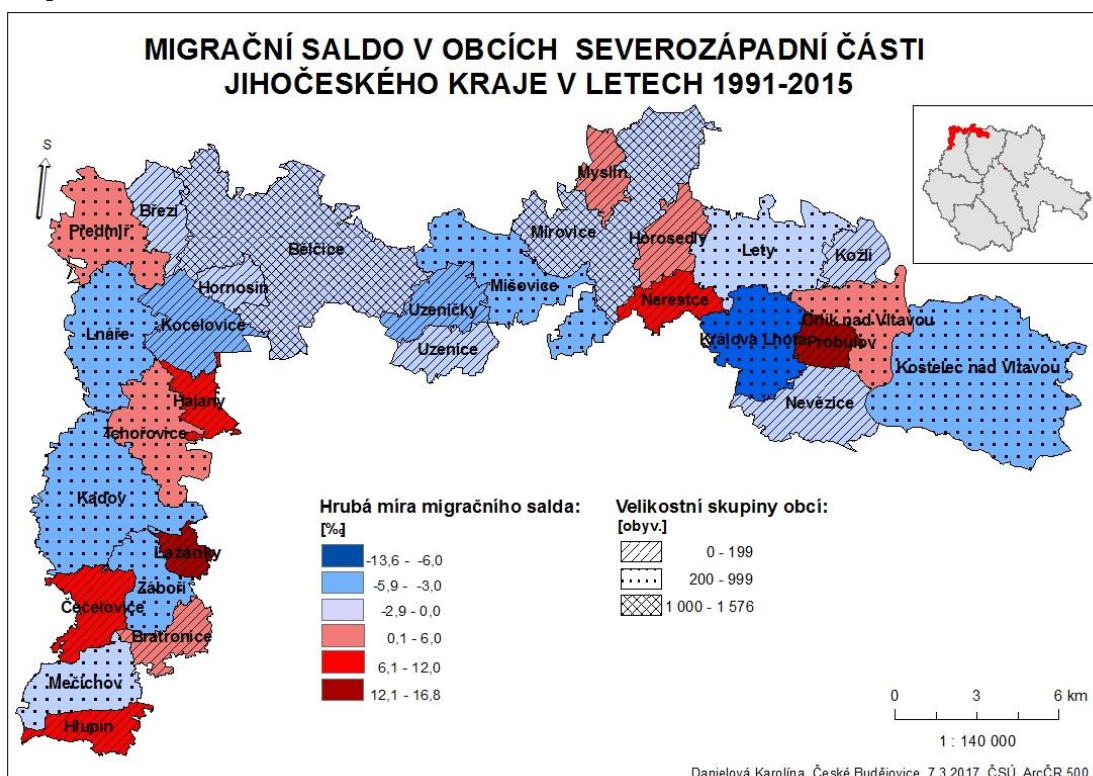
Zdroje: KS ČSÚ (2016)

Pozn.: Údaje jsou v ‰, SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Mapa 3

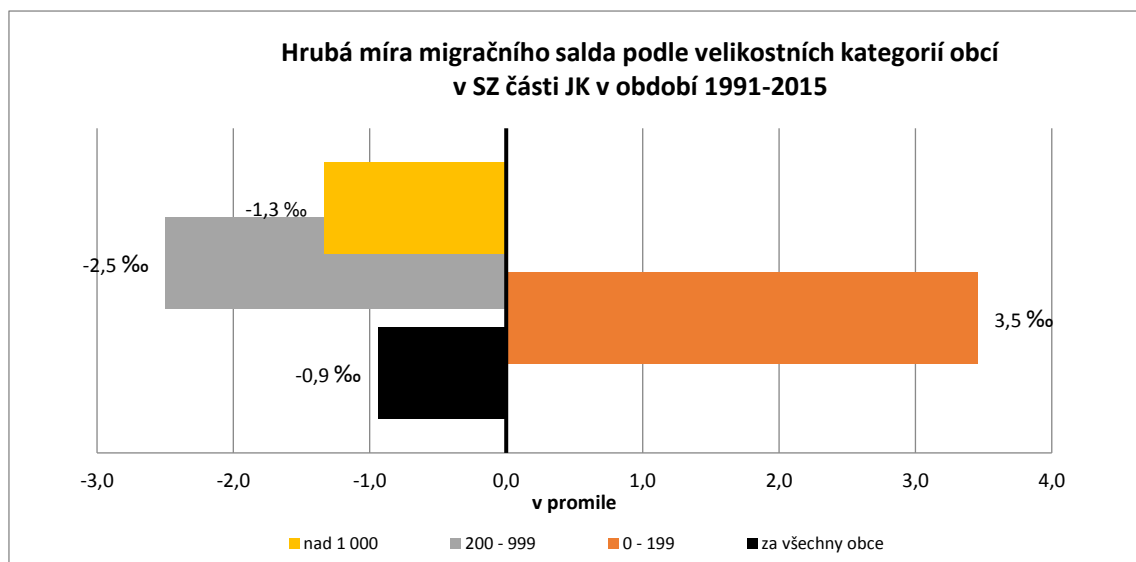

Mapa 4

Většina obcí, které byly migračně nejziskovější, patřila do velikostní kategorie do 199 obyvatel, tedy nejmenší obce. Například obce Probulov, Lažánky, Hajany a Čečelovice (Mapa 4). Obce do 199 obyvatel, jako jediná velikostní kategorie, měly za celé sledované období pozitivní HMMS, tj. 3,5 ‰ (abs. 143 obyvv.) Právě do těchto obcí přicházelo nejvíce nových obyvatel. Nejhůře na tom byly obce s 200 - 999 obyvateli, zde se relativní migrační přírůstek rovnal -2,5 ‰ (abs. -236 obyvv.). O něco lepší migrační bilanci, přesto zápornou, měly obce nad 1 000 obyvatel, které za období 1991-2015 vykazovaly čistou migrační ztrátu 89 obyvatel (HMMS = -1,3 ‰). Celkově byl relativní migrační zisk za celý region také záporný -0,9 ‰ (Graf 4)

Graf 4

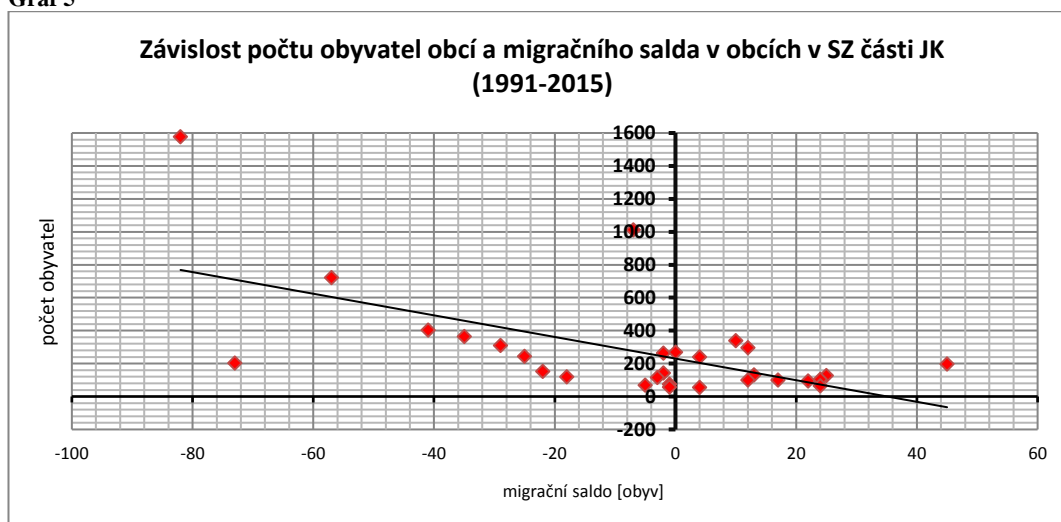
Zdroje: KS ČSÚ (2016)

Pozn.: SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Logicky tedy vyplývá, že v daném regionu je určitá závislost mezi velikostní kategorií obce a migračním přírůstkem. To potvrzuje i následující graf č. 5, kde je zřejmé, že čím má obec vyšší počet obyvatel, tím vykazuje nižší migrační zisk. Nejvyšší migrační saldo měly obce do 200 a mírně nad 200 obyvatel. Příkladem jsou obce Lažánky, Probulov, Hlupín, Čečelovice, Hajany a Nerestce. Ovšem byly zde také výjimky. Největší obce nejvíce migračně ztrácely př. Mirovice, Bělčice (Mapa 3, 4). Mezi počtem obyvatel obce a migračním přírůstkem je jakási přímá úměrnost, nebo alespoň minimálně tato závislost platí pro zkoumaný periferní region v letech 1991-2015. „Bez ohledu na to, že hrubé míry ukazatele migrace nejsou absolutně ideální metodou hodnocení (protože v malých obcích i malá absolutní změna může

v relativním vyjádření podsouvat zkreslené poměrně vyšší hodnoty), tyto malé obce sice vykazovaly poměrně nízký migrační obrat (ve vztahu k větším obcím), tedy nižší migrační aktivitu, na druhou stranu ale vykazovaly nejvyšší migrační ziskovost. Znamená to tedy, že i z nízké migrace vytěžily pro celkovou bilanci obyvatelstva více. Migrační efektivita těchto malých obcí byla tedy velmi výrazná" (Popjaková, 2017).

Graf 5

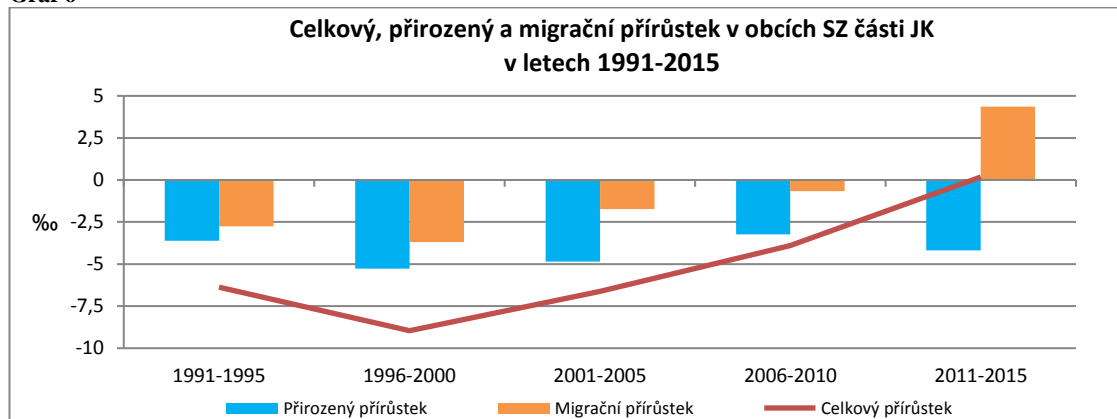
Zdroje: KS ČSÚ (2016), VDB ČSÚ (2016)

Pozn.: Údaje jsou v %, SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Celkový přírůstek obyvatelstva daného regionu byl po celé sledované období až do roku 2010 záporný (Graf 6). Ke změně došlo až v posledních pěti letech 2011-2015, kdy region početně rostl (0,2 ‰, tj. 7 obyv.). V prvních pěti letech region obyvatelstvo ztrácelo. Minima dosáhl v letech 1996-2000, -9 ‰ (-366 obyv.). Poté se bilance obyvatel zlepšovala. V období 1996-2015 vzrostl CP absolutně o 372 obyv. Rostoucí trend přetrval až do konce sledovaného období. Za celé období region celkově absolutně ztratil více než tisíc obyvatel (1 072). Co se týče přirozeného pohybu obyvatel, po celé sledované období v regionu docházelo k přirozenému úbytku (-836 obyv.). Největší ztráta nastala v letech 1996-2000, -5,3 ‰ (tj. 215 obyvatel). Nejmenší přirozený úbytek byl statisticky registrován v období 2006-2010, -3,4 ‰, tedy 128 obyvatel. Migrační přírůstek se do roku 2010 pohyboval v záporných hodnotách a postupně se migrační ztráta snižovala. Až v posledních čtyřech letech bylo území migračně ziskové, a tak od roku 2012 periferní region migračně rostl. Průměrná HMMS severozápadní periferní oblasti za posledních 5 let byla 4,4 ‰ (tj. 172 obyv.), v porovnání za celý Jihočeský kraj HMMS = 0,78 ‰. Do

roku 2010 přirozený úbytek převyšoval migrační úbytek, celková bilance obyvatel regionu SZ části jižních Čech byla nepřetržitě negativní. Region ztrácel obyvatelstvo přirozeně i migračně. Ovšem na konci sledovaného období migrace významně vzrostla. Dosahovala pozitivní hodnoty, a dokonce převyšovala přirozený úbytek.

Graf 6

Zdroje: VDB ČSÚ (2016)

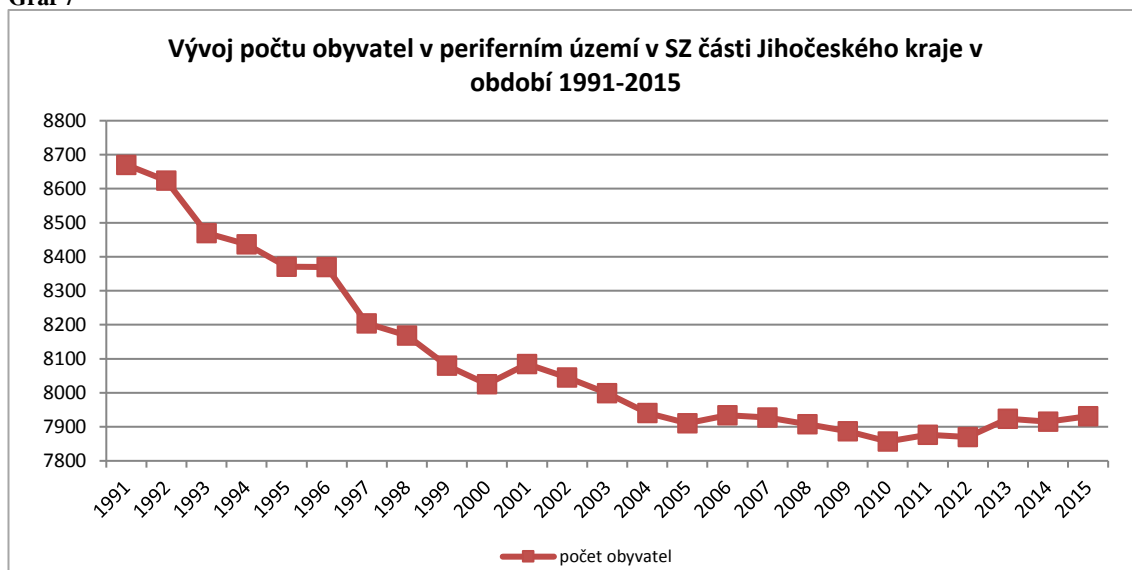
Pozn.: Údaje jsou v %, SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Čekal (2007) uvedl, že Jihočeský kraj byl v 90. letech migračně ziskový. Ovšem říká, že „z podrobnějšího regionálního pohledu je zřejmé, že 6 správních obvodů ORP bylo migračně ztrátových“. Za migračně ztrátové označil ORP Strakonice, ORP Blatná a ORP Milevsko. To jsou správní obvody, do kterých patří také několik vybraných obcí právě z analyzovaného migračního regionu SZ části JK. Pouze ORP Písek, kam také zasahuje část obcí vymezeného regionu, se řadila mezi migračně ziskové.

Výše uvedené údaje se odráží na vývoji počtu obyvatel v periferní severozápadní části JK (Graf 7). Na počátku sledovaného období, v roce 1991, dosáhlo dané území absolutního četného maxima. Počet obyvatel se rovnal 8 671. Od daného roku počet obyvatel klesal, až na malé výjimky v r. 2001 a 2006, až do r. 2010, kdy počet obyvatel regionu dosáhl nejnižší úrovně, 7 857 obyvatel ($K_{r2010-2015} = 1,009$). Největší propad nastal mezi roky 1992-1993 (-154 osob; $K_r = 0,982$) a 1996-1997 (-166 obyvatel; $K_r = 0,980$). Celkově převážně počet obyvatel klesal, ovšem v některých letech došlo k nárůstu. Největší nárůst byl zaznamenán mezi roky 2000-2001, o 60 osob (koeficient růstu 1,007). Další nepatrný nárůst byl v roce 2006, o 23 obyvatel více (koeficient růstu 1,002). V posledních pěti letech převažoval rostoucí trend počtu obyvatel, i když jen velmi pozvolný. Od roku 2010 se v daném regionu počet obyvatel zvýšil o 74 osob

(koeficient růstu 1,009), čemuž přispěla především migrace. Za celé období 1991-2015 emigrace výrazněji převyšovala imigraci.

Graf 7

Zdroje: VDB ČSÚ (2016)

Pozn.: Údaje jsou v ‰, SZ = severozápadní

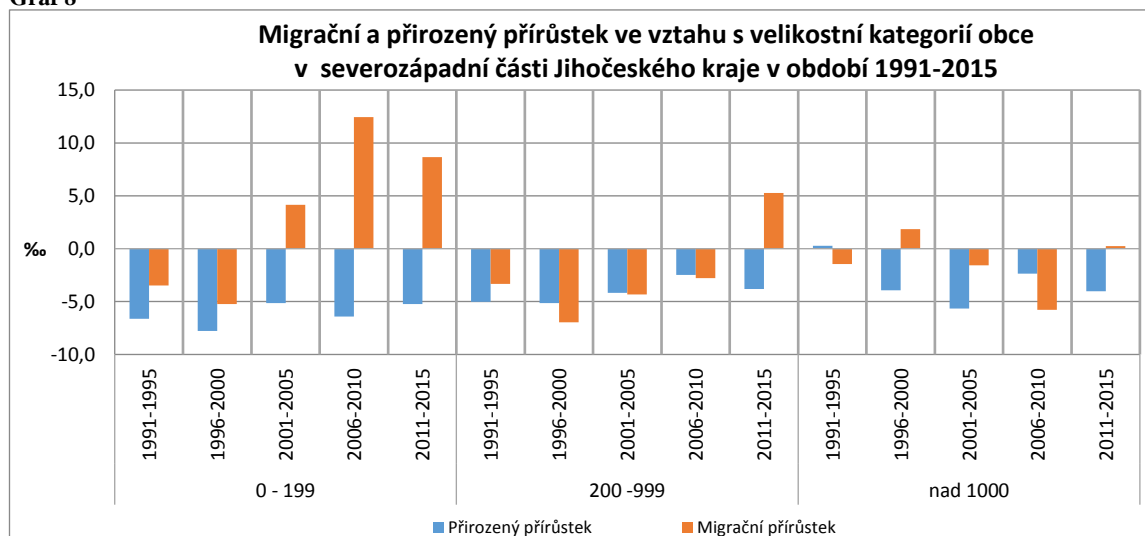
Z podrobnějšího pohledu na migrační a přirozený přírůstek podle jednotlivých velikostních kategorií obcí, jsou zřejmé patrné rozdíly (Graf 8). **Obce do 199 obyvatel** byly po celé sledované období nejvíce přirozeně úbytkové (-6,2 ‰), ovšem migrační zisky měly ze všech velikostních kategorií největší (3,5 ‰). Do roku 2000 migračně ztrácely. Změna nastala na přelomu století. Následujících 15 let migrace v těchto obcích hrála důležitou roli. Významnou roli hraje věková struktura nových obyvatel, pokud se stěhují starší obyvatelé, tak přirozený přírůstek růst nebude, naopak při stěhování mladých lidí, přirozený přírůstek bude pro obce příznivý. Rozdílný vývoj přírůstku byl v **obcích od 200 do 999 obyvatel**. Zde docházelo také k přirozenému úbytku obyvatel, ale ne tak výraznému jako u nejmenších obcí (PP = -4,1 ‰). Migrační saldo bylo převážně také záporné (celkově -2,5 ‰). Kladný přírůstek tyto obce vykazovaly pouze v posledních pěti letech (2011-2015), kdy se staly migračně ziskovými (MS = 96). Rozdíl byl také v tom, že od r. 1996 do r. 2010 zde byly ztráty obyvatel zapříčiněné především migračními pohyby obyvatel (-265 obyv.) a přirozený úbytek byl menší (-221 obyv.). **Obce nad 1 000 obyv.** se vyznačovaly relativně nižším přirozeným úbytkem oproti menším obcím (-3,1 ‰). Co se týče migračního salda, prvních 15 let bylo záporné, přestože v letech 1996-2000 obce migračně rostly, ale vzhledem k obcím s nižším počtem obyvatel, nebyl migrační úbytek tak velký. V období 2006-2010 bylo migrační saldo

velmi nízké, -76 obyv. Ale to se otočilo a posledních 5 let (2011-2015) tyto obce vykazovaly migrační zisk, ačkoli jen nepatrný (MS = 3). Přirozený přírůstek v obcích nad 1 000 obyv. byl pozitivní pouze v letech 1991-1996, v dalších letech docházelo k přirozenému úbytku obyvatel.

To znamená, že pokud v periferních obcích severozápadní části jižních Čech docházelo k celkovému přírůstku obyvatel, nebylo to výsledkem přirozené reprodukce, ale díky migraci. Naopak přirozený pohyb obyvatelstva zapříčiňoval pokles počtu obyvatel.

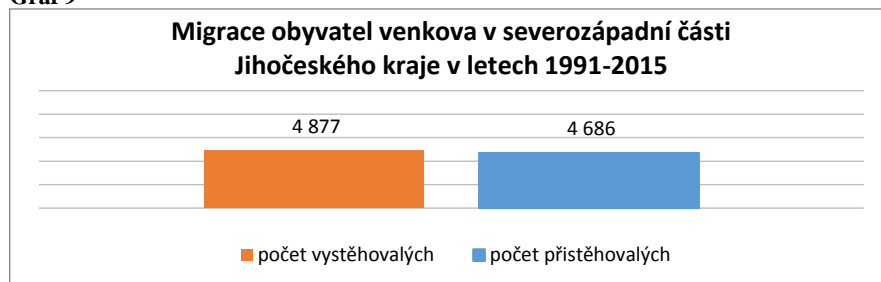
Graf 8

Zdroje: KS ČSÚ (2016)

Jak bylo řečeno celkový migrační obrát v letech 1991-2015 činil celkem 9 563 migrantů. Rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých byl velmi malý (Graf 9). V období 1991-2015 se do venkovských obcí SZ části JK přistěhovalo celkem 4 686 obyvatel a odstěhovalo 4 877. Tento rozdíl představuje celkové migrační saldo daného území, -191 obyvatel. Znamená to, že během sledovaných 25 let periferní území migrací celkově ztrácelo.

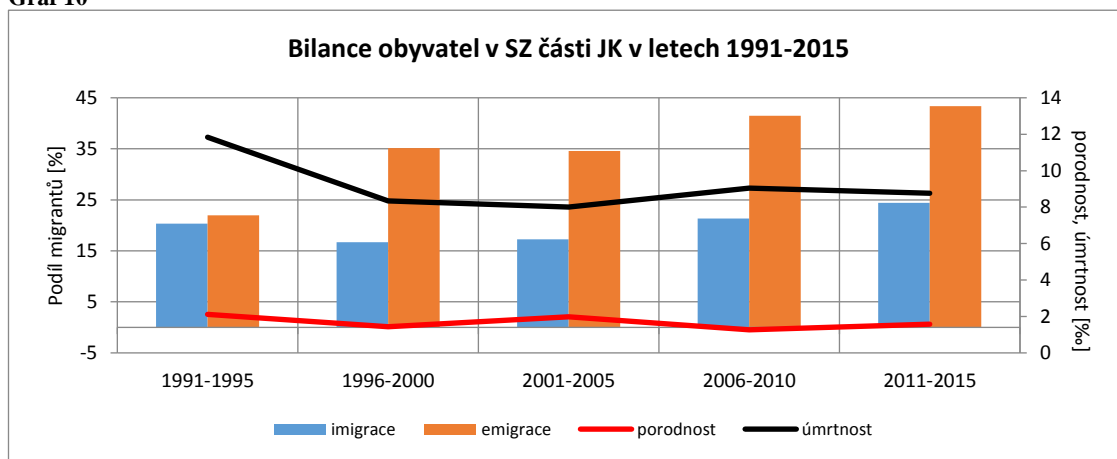
Graf 9

Zdroj: VDB ČSÚ (2016)

Při pohledu na migrační pohyb ve vztahu s přirozeným pohybem (Graf 10), je možné konstatovat, že v periferním regionu byla úmrtnost celkově výrazně vyšší než porodnost. Důsledkem byl trvalý přirozený úbytek (celkem -836). Za celé sledované období se v periferní oblasti narodilo 1 868 dětí (natalita 9,2 ‰ x ČR 10,2 ‰). Naopak zemřelo celkem 2 724 obyv. Mortalita regionu (13,5 ‰) byla oproti ČR (10,7 ‰) o něco vyšší. Úmrtnost viditelně poklesla před rokem 1996. Od té doby byla relativně stabilní, stejně jako natalita. Co se týče migrace, množství přistěhovalých od roku 1996 rostl. Nejvíce osob imigrovalo do SZ části JK během posledních pěti let, téměř 25 % z celkového počtu přistěhovalých (abs. 1143 obyv.). Nejméně obyvatel se sem přistěhovalo v letech 1996-2000, pouze 16 % z celkového počtu přistěhovalých (abs. 782 obyv.). Vývoj emigrace koreloval s vývojem imigrace, dokonce se pohyboval ve vyšších hodnotách. To znamená, že se postupně migrační přírůstek obracel do kladných hodnot. V prvních pěti letech byla míra imigrace a emigrace téměř srovnatelná. Od roku 2001 počet vystěhovalých neustále rostl. Na konci sledovaného období, v letech 2011-2015, z tohoto periferního regionu emigrovalo 43 % z celkového počtu emigrantů (tj. 971 osob), ale naopak také nejvíce osob za celé sledované období imigrovalo (1 143 osob). Výsledkem byl celkový migrační růst po r. 2010.

Graf 10

Zdroje: KS ČSÚ (2016), VDB ČSÚ (2016)

Pozn.: SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Při šetření migrační významnosti z hlediska celkové populační kondice regionu (Popjaková, 2017) SZ periferie jižních Čech lze konstatovat, že v posledních pěti letech (2011-2015), v porovnání s celým sledovaným obdobím (1991-2015), narostl počet obcí s výraznějším vlivem migrace na jejich celkovou populační bilanci. To znamená, že se početně navýšily kategorie obcí s migrační významností III., IV., a především V. typu

(Tab. 2, Tab. 6, Mapa 5). Migrace tedy sehrávala v obcích v šetřeném prostoru, SZ periferie jižních Čech, čím dál větší váhu. V letech 1991-2015 spadalo do III. - V. typu 13 obcí, v období 2011-2015 jich už do těchto kategorií patřilo 19. Tyto obce mají kladné MS, byly migračně ziskové a migrace měla minimálně evidenční pozitivní vliv na celkovou bilanci obyvatel. Na druhou stranu, byl zaznamenán přesun některých obcí z II. typu do I. typu. To znamená, že se snížil počet obcí, kde celkový úbytek obyvatelstva vyvažuje migrace, tedy obce II. kategorie, kde bylo MS větší než PP při celkovém úbytku obyvatelstva. A naopak se zvýšil počet obcí I. kategorie, ve kterých migrační saldo nedosahuje úrovně jejich přirozeného přírůstku obyvatelstva. V letech 1991-2015 bylo v II. kategorii 13 obcí a v letech 2011-2015 pouze 4. Tento pokles obcí II. typu migrační síly byl nahrazen nárůstem obcí I. typu v posledních pěti letech sledovaného období (6 obcí) oproti celému období 1991-2015 (3 obce). Znamená to tedy, že vzrostl počet obcí, ve kterých docházelo k celkovému úbytku obyvatelstva, přičemž migrace k tomu nepříznivému vývoji přispívala. Přirozený přírůstek v těchto obcích byl také negativní, ale byl větší než migrační saldo. Migrace tak měla výrazně negativní vliv na celkovou bilanci. Pouze jedna obec v I. kategorii migrační významnosti měla přirozený přírůstek kladný, obec Záboří, která byla uvedena v metodice. Jde o obec, která vykazovala celkový úbytek obyvatel, tj. $CP < 0$, přestože $PP > 0$. Přirozený přírůstek však nebyl dostatečně vysoký, aby nahradil negativní migraci, a aby tak obec celkově rostla.

Je tedy zřejmé, že za posledních 5 let výrazně stoupla významnost migrace ve sledovaných obcích SZ části jižních Čech. Průměrně obce regionu, jako celek, přešly z II. typu do V. typu migrační významnosti (Tab. 6), což znamená, že význam migrace se výrazně zvýšil. Region na konci sledovaného období 2011-2015 vykazoval migrační zisk, tj. $MS = 172$ obyv., načež za celé sledované období 1991-2015 území migračně ztrácelo, tj. $MS = -191$. Navíc region v posledních pěti letech celkově rostl, celkový přírůstek dosahoval kladných hodnot, v absolutních číslech $CP = 7$ obyvatel (za celé sledované období $CP = -1\ 047$ osob, v relativním vyjádření $-5,2\ ‰$). Znamená to, že se region změnil z populačně ztrátového na populačně ziskový, tj. negativní bilance obyvatelstva se změnila na pozitivní bilanci (7 obyvatel). Ovšem je potřeba také zmínit, že zmíněný růst byl velmi nízký. V relativním vyjádření byl celkový populační přírůstek v SZ regionu za posledních 5 let jen na úrovni $0,18\ ‰$. V porovnání s relativním celkovým přírůstkem za celý kraj $0,65\ ‰$ a za celou ČR $1,28\ ‰$ šlo tedy o velmi nízký růst. Celkově lze konstatovat, že migrace sehrává v současném období významnou úlohu při celkové

bilanci obyvatelstva, a tím výrazně přispívá k vylepšování „populační kondice regionu“ (Popjaková 2017). Z hlediska přirozeného přírůstku byl region za posledních 5 let ztrátový, PP = -165 (relativně -4,18 ‰). Znamená to, že přirozená, a tím i celková populační bilance regionu není do budoucna výrazně příznivá. Protože obyvatelstvo početně nerostlo přirozeně, ale jen díky migraci. Migrace a hlavně věková struktura migrantů výrazně ovlivňují věkovou strukturu obyvatelstva regionu.

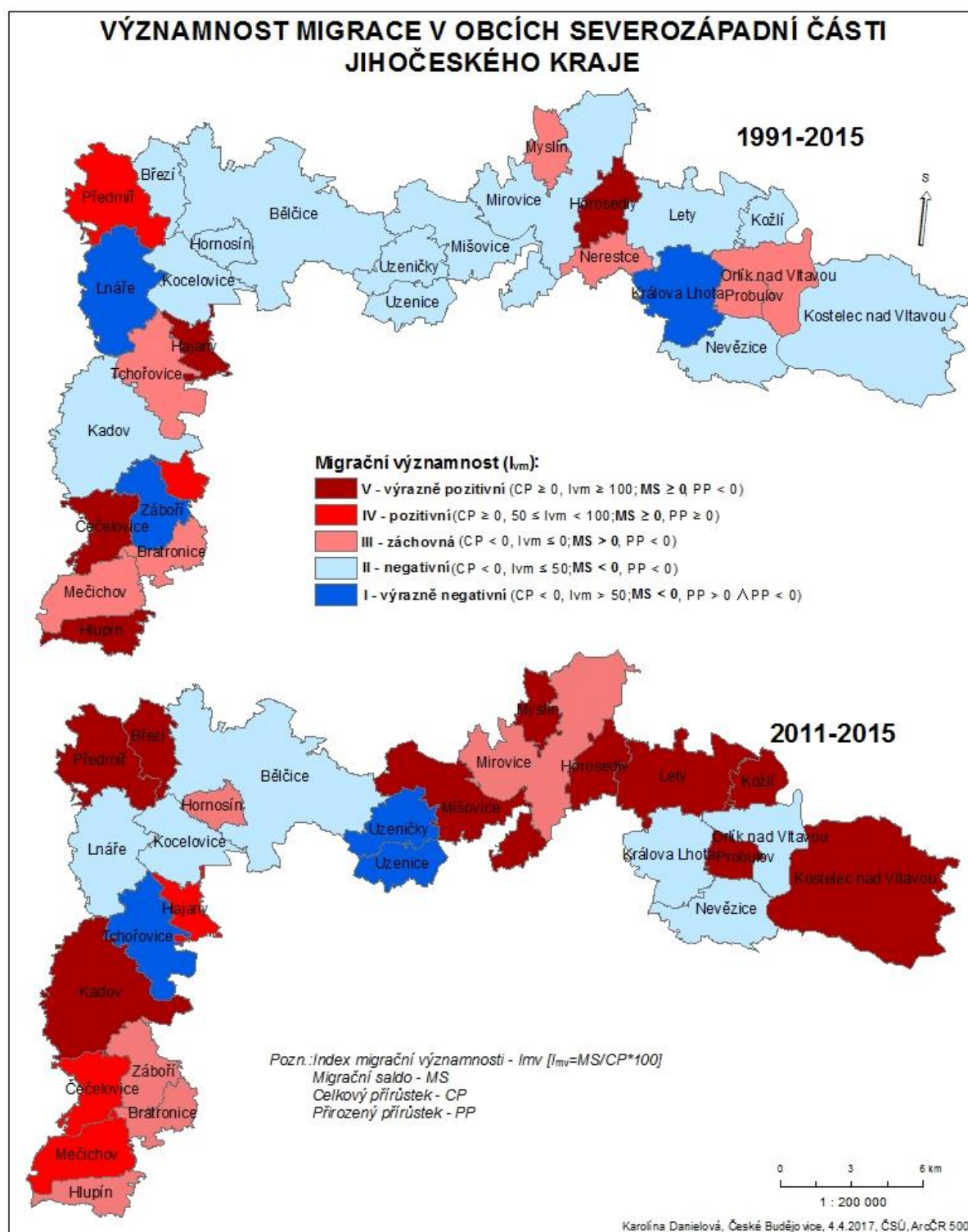
Tabulka 6 - Migrační významnost obcí v SZ části JK v letech 1991-2015 a 2011-2015

obec	1991-2015					2011-2015				
	MS	CP	MS/CP	$I_{vm} [\%]$	Migrační významnost	MS	CP	MS/CP	$I_{vm} [\%]$	Migrační významnost
Bělčice	-7	-110	0,06	6,4	II	-11	-29	0,4	37,9	II
Bratronice	4	-17	-0,24	-23,5	III	2	-2	-1,0	-100,0	III
Březí	-1	-27	0,04	3,7	II	4	3	1,3	133,3	V
Čečelovice	45	22	2,05	204,5	V	26	29	0,9	89,7	IV
Hajany	25	24	1,04	104,2	V	7	9	0,8	77,8	IV
Hlupín	22	5	4,40	440,0	V	0	-7	0,0	0,0	III
Hornosín	-5	-12	0,42	41,7	II	1	-4	-0,3	-25,0	III
Horosedly	13	1	13,00	1300,0	V	15	14	1,1	107,1	V
Kadov	-35	-108	0,32	32,4	II	21	13	1,6	161,5	V
Kocelovice	-22	-59	0,37	37,3	II	-9	-17	0,5	52,9	I
Kostelec nad Vl.	-41	-103	0,40	39,8	II	12	1	12,0	1200,0	V
Kožlí	-1	-5	0,20	20,0	II	5	2	2,5	250,0	V
Králova Lhota	-73	-106	0,69	68,9	I	-6	-11	0,5	54,5	I
Lažánky	24	25	0,96	96,0	IV	8	14	0,6	57,1	IV
Lety	-2	-37	0,05	5,4	II	16	3	5,3	533,3	V
Lnáře	-57	-82	0,70	69,5	I	-11	-22	0,5	50,0	II
Mečichov	0	-29	0,00	0,0	III	24	28	0,9	85,7	IV
Mirovice	-82	-186	0,44	44,1	II	14	-20	-0,7	-70,0	III
Mišovice	-25	-69	0,36	36,2	II	47	42	1,1	111,9	V
Myslín	12	-3	-4,00	-400,0	III	22	18	1,2	122,2	V
Nerestce	17	-3	-5,67	-566,7	III	-6	-8	0,8	75,0	I
Nevězice	-2	-17	0,12	11,8	II	-6	-13	0,5	46,2	II
Orlík nad Vltavou	12	-54	-0,22	-22,2	III	-11	-24	0,5	45,8	II
Probulov	24	-9	-2,67	-266,7	III	16	7	2,3	228,6	V
Předmíř	10	14	0,71	71,4	IV	11	4	2,8	275,0	V
Tchořovice	4	-18	-0,22	-22,2	III	-7	-9	0,8	77,8	I
Uzenice	-3	-8	0,38	37,5	II	-9	-11	0,8	81,8	I
Uzeničky	-18	-39	0,46	46,2	II	-3	-5	0,6	60,0	I
Záboří	-29	-15	1,93	193,3	I	0	2	0,0	0,0	III
CELKEM	-191	-1025	0,19	18,6	II	172	7	24,6	2457,1	V

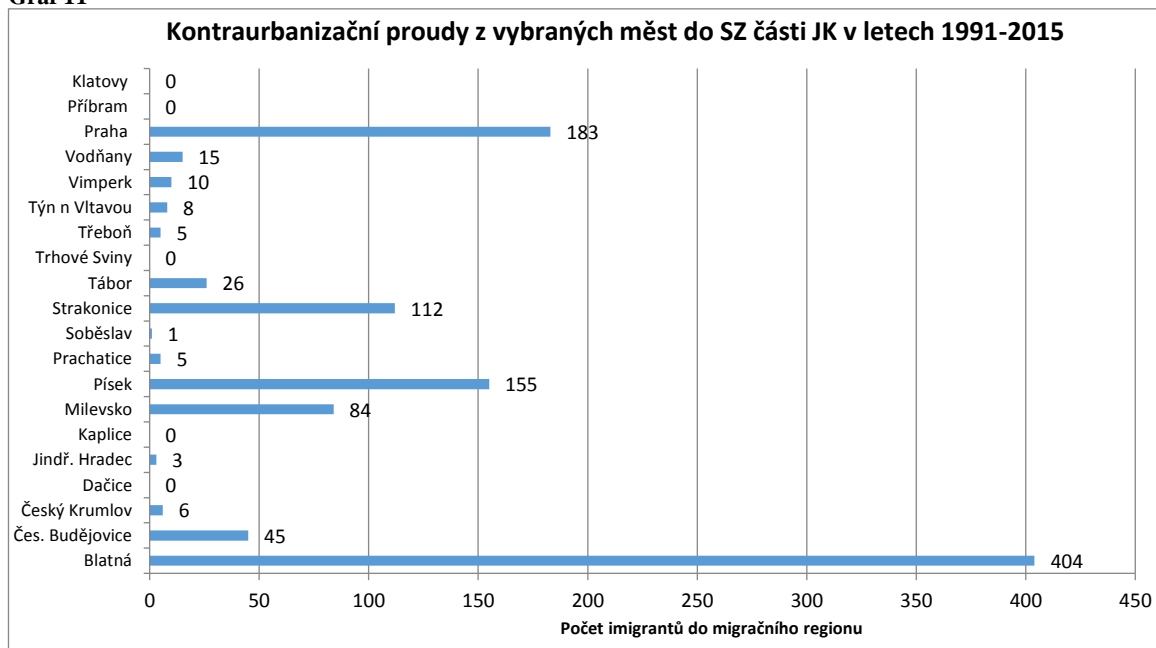
Zdroje: KS ČSÚ (2016), VDB ČSÚ (2016)

Pozn.: SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Mapa 5

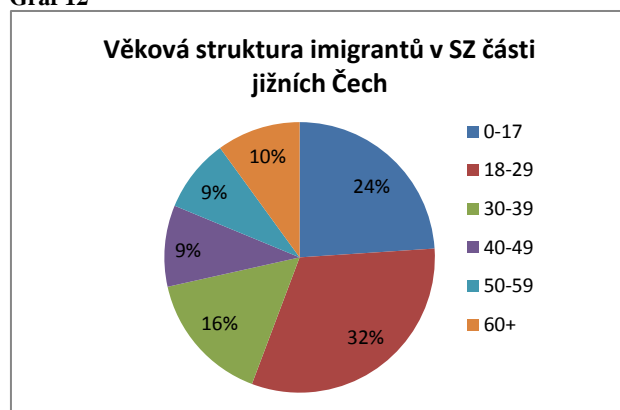
Pokud se zaměříme na migrační vazby regionu s konkrétními městy, migračně nejsilnější vazby měl region s městy v jejich blízkém okolí (Graf 11). Do analýzy byla zahrnuta významnější města jižních Čech a blízká centra v sousedních krajích, včetně hlavního města Prahy. Jedním z nejvýznamnějších měst, z hlediska kontraurbanizačních vazeb na SZ část Jihočeského kraje, byla Praha (183 migrantů z celkového počtu imigrantů, tj. 3,9% podíl). Je zajímavé, že z Prahy imigrovalo do regionu o mnoho více obyvatel než z Českých Budějovic (ČB), celkem 45 migrantů (0,96 % z celkového počtu imigrantů). Příčinou může být to, že sledované periferní území sousedí se Středočeským krajem a některé obce leží přesně na ose mezi Prahou a ČB, přičemž Praha je více přitažlivá. Praha je mnohonásobně větší město než ČB, takže celková emigrace z Prahy do sledovaného SZ periferního regionu jižních Čech byla několikanásobně vyšší. Také dopravní spojení Jihočeského kraje s Prahou je kvalitní a relativně rychlé. Tento trend také potvrzuje Čekal (2006, s. 47), který říká, že *„v období 90. let z vazeb na větší vzdálenosti dominuje hlavní město Praha. Vazby s Prahou zaujímají přednější pozice zejména u regionů v severní části kraje, ORP Tábor a Písek jsou dokonce na prvním místě. Dále je možné obecně říci, že v pořadí následující migrační proudy jsou vázány nejčastěji na okresy sousední, a to i mimo jižní Čechy.“* Nejvíce osob do sledované oblasti imigrovalo z města Blatná. Celkem 404 obyvatel (8,6 % z celkového počtu imigrantů). Důvodem může být, že je to obec s rozšířenou působností (ORP) a nachází se v bezprostřední blízkosti několika obcí, které jsou zařazeny mezi periferní a jsou součástí migrační analýzy. Dále se na první příčky, z hlediska podílu na imigraci do periferního venkova SZ jižních Čech, řadila města Písek a Strakonice (celkem 267 osob, tj. 5,7 % z celkového počtu imigrantů), což jsou okresní centra a centra ORP (také Milevsko – 84 migrantů; 1,8 % z celkového počtu imigrantů). To vlastně potvrdilo druhou část zmíněné citace, tedy že migrační proudy jsou často vázány na sousední okresy, v našem případě na sousední ORP.

Graf 11

Zdroje: KS ČSÚ (2016)

Pozn.: SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Co se týče věkové struktury imigrantů SZ části Jihočeského kraje, největší podíl na kontraurbanizaci, v letech 1991-2015, měli lidé ve věku 18 až 29, celkem 32 % (abs. 1 480 obyv.). Druhou největší skupinou byly osoby do 17 let, tedy děti, celkově 24 % (abs. 1 116). To znamená, že na venkov se stěhovaly převážně mladé rodiny s dětmi. Celkově tyto dvě skupiny tvořily přes polovinu všech imigrantů. Další významnou skupinou pro venkovské obce byli lidé ve věku 30-39 (16 %), část těchto lidí na venkov také určitě odešla s dětmi za rodinným životem. Celkem 10 % z celkového počtu přistěhovalých tvořili lidé v důchodovém věku nad 60 let (celkem 466 obyv.). Menší význam na imigraci měly osoby ve věku od 40 do 59 let, 18 %, tj. 861 osob (Graf 12).

Graf 12

Zdroj: KS ČSÚ (2016)

Pozn.: SZ = severozápadní

5 PROFIL IMIGRANTŮ A IMIGRACE V REGIONU: SELEKTIVNÍ ZNAKY

Kapitola prezentuje vyhodnocení výsledků terénního výzkumu (dotazníků). Je zde shrnuta sociální charakteristika imigrantů venkovských obcí v SZ části JK, a především jsou zde vyjmenovány hlavní důvody pro přestěhování lidí na venkov.

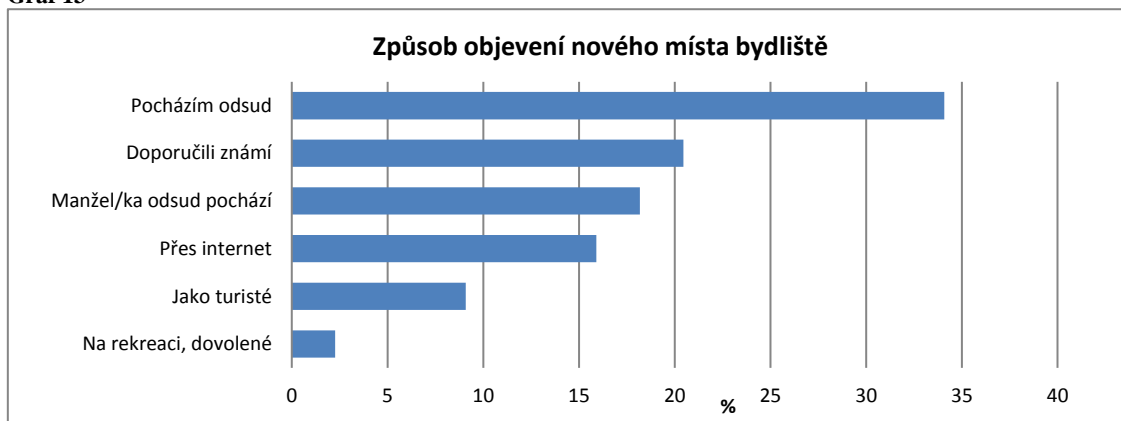
5.1 Důvody stěhování na venkov a vztah imigrantů k obci

Analýza faktorů, které sehrály roli při stěhování obyvatel do SZ periferie jižních Čech, se opírala o následující indicie: - jak dané místo respondenti našli; vztah migrantů k novému místu bydliště; které okolnosti, vážící se k dané obci, považují migranti za pozitivní a negativní; co bylo podnětem k přestěhování na vzdálený venkov v SZ částí jižních Čech; kdo z rodiny přišel s podnětem přestěhovat se na venkov.

Způsob objevení místa nového bydliště a vztah k současnému místu bydliště

Při výzkumu, jak obyvatelé nové místo pro život objevili (Graf 13), téměř 35 % respondentů odpovědělo, že z obce, do které se přistěhovali, pocházeli. Tedy téměř třetina dotazovaných konstatovala, že se vrátili do rodné obce. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že obec migrantům doporučili známí (20 % respondentů). Podporuje to i fakt, že 11 % dotazovaných sem jezdili už dříve na návštěvy.

Graf 13

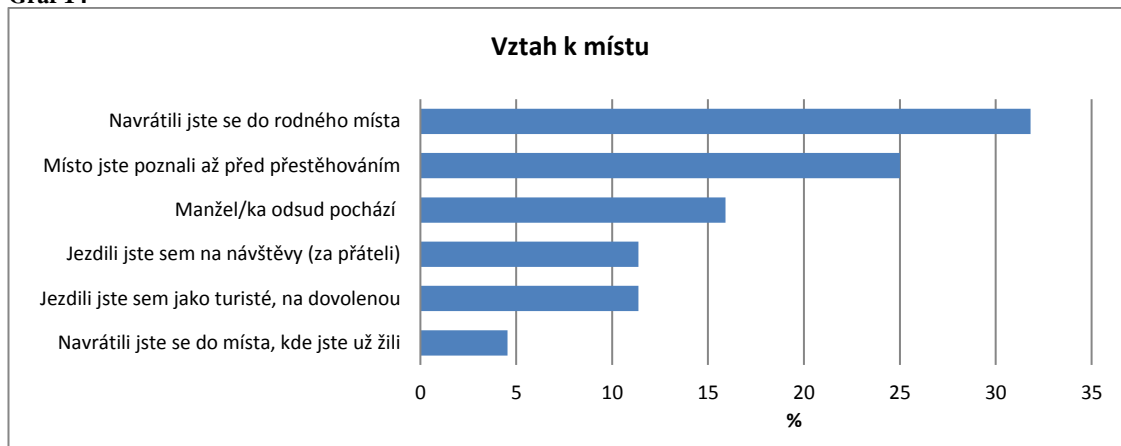

Zdroje: Terénní výzkum

Téměř pětina novousedlíků (16 %) se o místě dozvěděla prostřednictvím internetu. Tito lidé k místu žádný vztah neměli a obec poznali až před přestěhováním. V několika případech vyšlo najevo, že se lidé často stěhovali do obce, z které pocházel jeden z manželů. Celých 18 % označilo u způsobu objevení nového bydliště odpověď, že partner z daného místa pochází. To se téměř shodovalo s výsledky z hlediska vztahu k místu, kde takto odpovědělo 16 % respondentů. Zbýlých 11 % odpovědělo, že lokalitu navštěvovali

jako turisté nebo sem jezdívali dříve na rekreaci. Pouze 5 % respondentů se navrátilo do místa, kde už dříve žili (Graf 14).

Graf 14

Zdroje: Terénní výzkum

Kdo z rodiny podnítl myšlenku odstěhovat se venkov

Další skutečnost, která byla předmětem výzkumu, bylo to, kdo v rodině novousedlíků podnítl myšlenku stěhování na venkov (Graf 15). Nejčastěji to bylo výsledkem rozhodnutí samotného migranta (34 %) nebo na základě dohody celé rodiny (34 %). V mnoha případech s tím přišel v manželském svazku muž (20 %), v méně případech žena (7 %). Také se objevovaly odpovědi, že původcem nápadu odejít na venkov byl otec migranta (5 %).

Graf 15

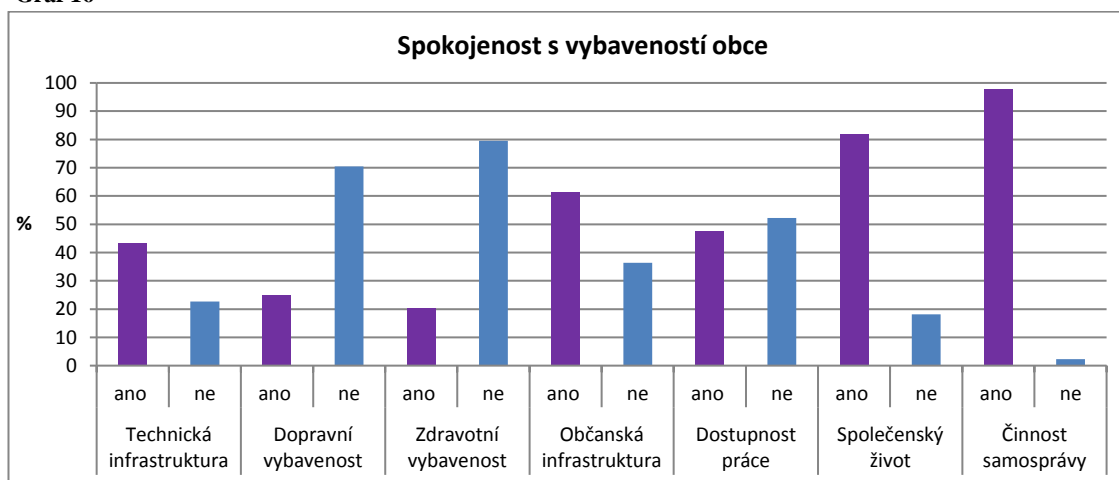

Zdroje: Terénní výzkum

Spokojenost s vybaveností obce

Z pohledu vybavenosti venkovských obcí (Graf 16), byli noví obyvatelé většinou spokojeni, ale v některých ohledech naopak velmi nespokojeni. Z hlediska technické infrastruktury byli respondenti spíše spokojeni. Ovšem při pohledu na dopravní vybavenost vybraných obcí, je zřejmé, že tam panovala z větší části nespokojenost. Celých 70 % novousedlíků by zlepšilo dopravní možnosti v nových obcích. Často je nutné vlastnit osobní automobil (Ouředníček, Špačková a Feřtová, 2011). Ale ještě více nespokojení byli lidé se zdravotní vybaveností obce (80 %), obyvatelé jsou nuceni dojíždět za zdravotnickými službami do větších měst. Z hlediska dostupnosti práce mírně převažovala spíše nespokojenost obyvatel (52 %), ovšem 48 % respondentů bylo spokojených. Dal by se očekávat mnohem větší rozdíl, ale lze se domnívat, že je to dané tím, že většina lidí už vlastní osobní automobil a dojíždí. Vzhledem k tomu, že se obce nachází v relativní geografické blízkosti měst, mnozí z nich mají dobrou dostupnost do zaměstnání. Ve zbylých kategoriích z pohledu nových obyvatel převládala spokojenost s vybaveností obcí. Jedná se o občanskou infrastrukturu, společenský život a činnost samosprávy. Téměř 98 % respondentů odpovědělo, že jsou spokojeni s činností starosty obce a 82 % se společenským životem v obci. Často jmenovali různé kulturní akce, které se v jejich obci odehrávají v průběhu roku, např. plesy, hasičské zábavy, akce pořádané pro děti a jiné.

Graf 16

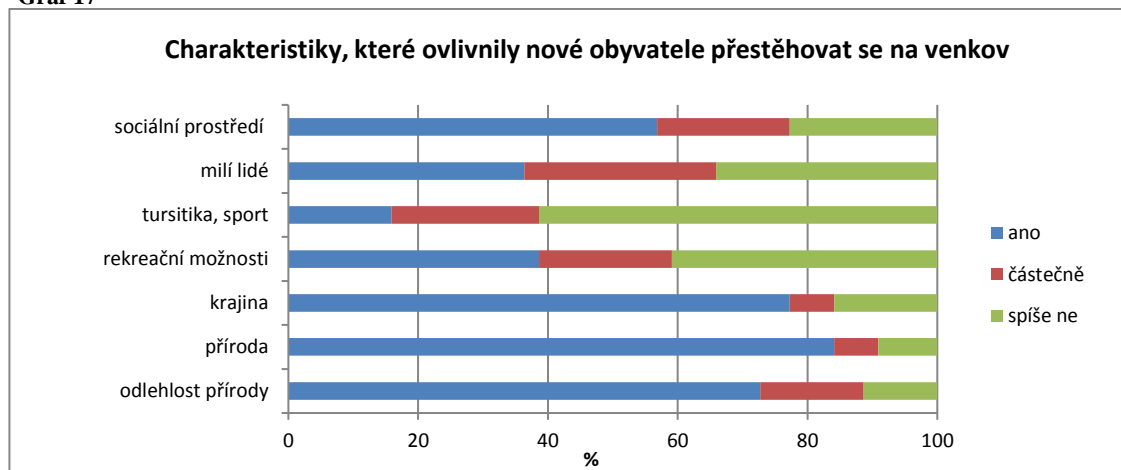
Zdroje: Terénní výzkum

Charakteristiky, které ovlivnily nové obyvatelé přestěhovat se na venkov

Co se týče nejdůležitějších vlastností venkovského prostředí, které byly lákadly pro nové obyvatelé, byly to především příroda, krajina a odlehlost přírody, tedy základní přednosti venkovského prostředí. Dobrá kvalita životního prostředí na venkově, odvíjející se od blízkosti k přírodní krajině, resp. bezprostřední spjatost s přírodní krajinou, je často významný aspekt pro přistěhování nových obyvatel (Šustrová, Šimon 2012). Přírodu označilo 84 % respondentů jako hlavní motivaci pro přestěhování. Krajinu odpovědělo 77 % a odlehlost přírody 73 %. Tyto 3 charakteristiky jasně převládaly nad ostatními odpověďmi. Čtvrtou nejčastější odpovědí bylo příjemné sociální prostředí (57 %). Nejméně nové obyvatelé při stěhování na vzdálený venkov ovlivnila možnost turistiky a sportu. Rekreační možnosti byly také částečně zohledněným faktorem pro přestěhování (41 %; Graf 17).

Graf 17

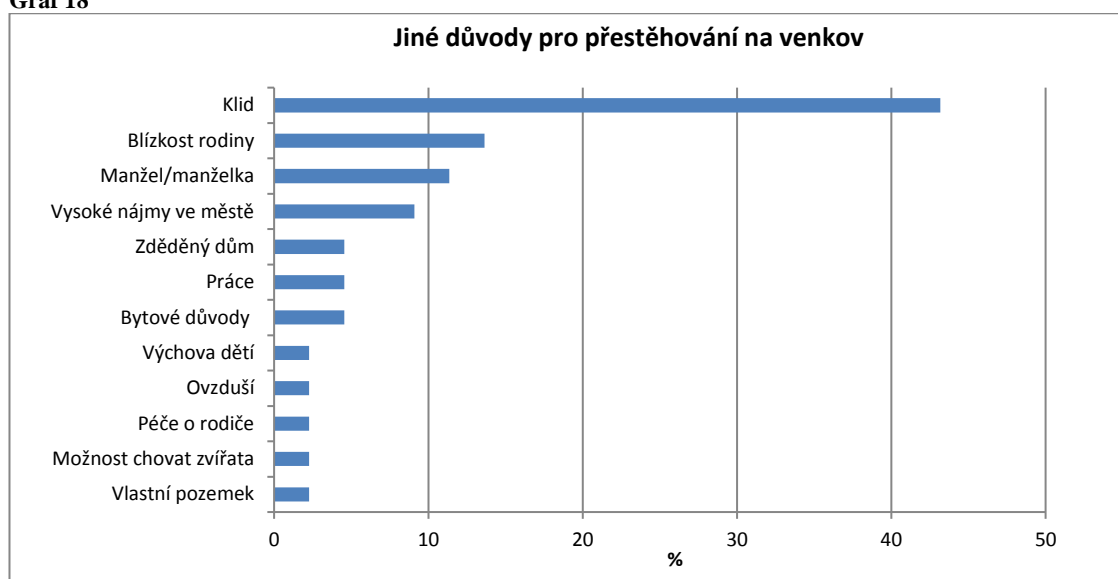

Zdroje: Terénní výzkum

K dalším důležitým faktorům, které ovlivnily stěhování nových obyvatel na venkov, patří pozitiva a negativa předchozího bydlení (Graf 18). Přes 40 % novousedlíků odešlo na vzdálený venkov především za klidným životem na vesnici, daleko od městského chaosu. Vyhledávali malé vesnice, nejlépe s přívětivou dostupností do města, kde si mohou užívat venkovskou pohodu. Dalších několik imigrantů uvedlo, že podstatným důvodem pro přestěhování na venkov byly příbuzenské vazby, rodina nebo partner, kteří v dané obci žili (dohromady 25 % osob). Tento důvod bylo možné zaznamenat již u analýzy vztahu imigrantů k novému místu bydliště, kteří uváděli, že z dané obce pochází manželka či manžel. Starší obyvatelé v důchodovém věku přiznali, že na venkov odešli hlavně z ekonomických důvodů, především z důvodů vysokých nájmu

ve městě, kde dříve žili a odvolávali se na vysoké poplatky, které už nebyli schopni splácet. Tento faktor zmínil ve své práci také Čekal (2006). Na venkově se obecně žije levněji než ve městě (Šustrová, Šimon 2012). Dalšími faktory pro přestěhování kontraurbanisté označili bytové důvody, zděděný dům v dané obci a někteří se na venkov přestěhovali za práci. Další příčiny odchodu na venkov byly péče o rodiče, možnost věnovat se chovu zvířat, čisté ovzduší anebo představa vlastního pozemku. Zazněla i odpověď, že hlavní motivací odchodu do malé obce byly příznivější možnosti výchovy dětí ve venkovském prostředí blíže přírodě než ve velkoměstě.

Graf 18

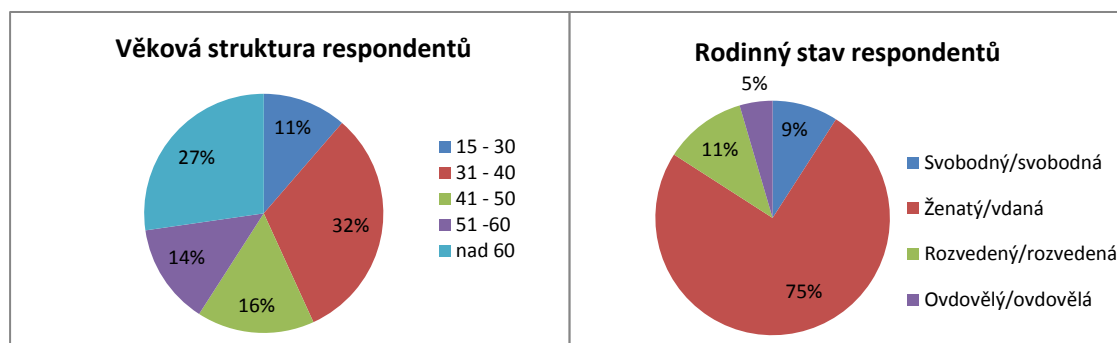
Zdroje: Terénní výzkum

Co se týče reakcí na otázku, co se kontraurbanistům nelíbilo na předchozím bydlení, nejčastější odpovědí bylo, že přišli z velkoměsta, kde nebyli spokojeni s každodenním shonem a hektickým prostředím. Také uvedli, že ve městě se jim nelíbilo znečištěné ovzduší a nadměrný hluk. Několik lidí odpovědělo, že v předchozím bydlišti byly neuspokojivé bytové podmínky. Celkově tedy mezi nejvýznamnější důvody migrantů pro přestěhování na venkov patřily hlavně klid a kvalita životního prostředí, kam byly zahrnuty odpovědi – příroda, krajina a čisté ovzduší. Pro nové obyvatelé bylo důležitější žít blízko přírody, mít ji na dosah, a především žít v klidném prostředí než bydlet ve městě, kde bylo vše v bezprostřední blízkosti. Chtěli vychovávat své děti v přirozeném prostředí. Další nejčastější příčinou odchodu do malých venkovských obcí, bylo sociální prostředí, kam bychom mohli zařadit i fakt, že se často migranti stěhovali za svou rodinou či životním partnerem.

5.2 Sociální charakteristiky a charakter bydlení imigrantů

Co se týče věkové struktury respondentů, v předchozí kapitole byla analyzována věková struktura imigrantů za celé sledované území, nyní bude pozornost věnována věkovému složení respondentů dotazníkového šetření. Nejčastěji se do vybraných 7 obcí stěhovali lidé ve věku 31-40 let, tedy mladé rodiny (Graf 19). Druhou největší skupinou, stěhující se do venkovských obcí, byli starší lidé v důchodovém věku. Z celkového souboru respondentů tvořili 32 % lidé ve věku 31-40 let, obyvatelé nad 60 let 27 %. Což potvrzuje i výzkum Čekala (2006), v jehož práci měly ORP Písek, Strakonice, Milevsko a Blatná v letech 1992-1998 největší podíl na migraci obyvatelé starší 45 let, především nad 60. Důsledkem je, že obyvatelstvo obecně stárne. Menší část tvořily osoby ve věku 41-50 let (16 %), lidé v rozmezí 51-60 let (14 %) a nejméně respondentů byli obyvatelé od 15 do 30 let (11 %).

Graf 19 - Podíl respondentů podle věku a rodinného stavu v obcích SZ části JK (2016-2017)

Zdroje: Terénní výzkum

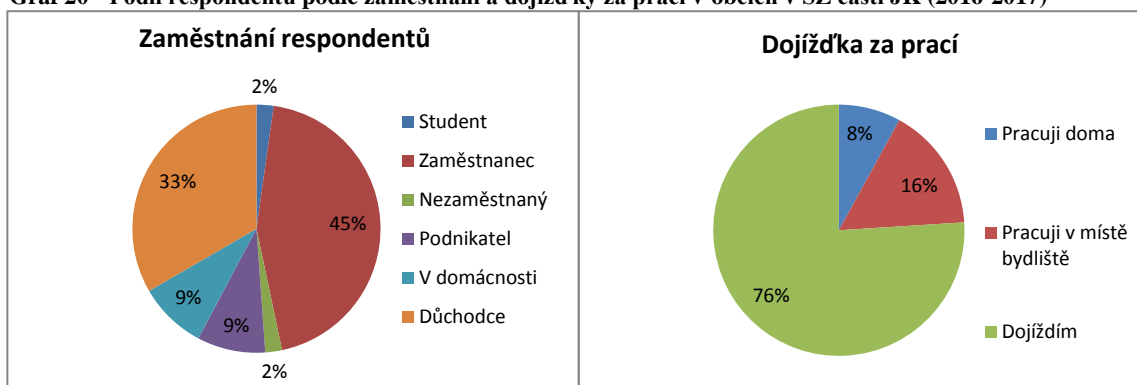
Pozn.: Podíl počtu respondentů zkoumaného jevu na celkový počet respondentů), SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Z hlediska rodinného stavu dotazovaných je viditelný trend stěhování na venkov především osob v manželském svazku, ti tvořily 3/4 ze všech oslovených. Nejméně přistěhovaných na venkov byli lidé žijící sami, tedy svobodní a ovdovělí, dohromady tvořili pouhých 14 %. Malou část představovaly rozvedené osoby (11 %).

Téměř 50 % novousedlíků byli lidé, kteří pracují jako zaměstnanci (45 %). Další nejvíce zastoupenou skupinou byli důchodci (33 %). Dohromady 18 % tvořili podnikatelé a ženy v domácnosti. Nejméně osob přistěhovaných do venkovských obcí byli studenti a nezaměstnaní (dohromady 2 %; Graf 20). S tím souvisí dojíždka za prací. Tu znázorňuje graf č. 20. Nebyly zde zahrnuty ženy na mateřské dovolené, důchodci a nezaměstnaní. Největší část zaměstnaných osob žijících na venkově do zaměstnání dojíždělo (76 %). Nejméně dotazovaných osob pracovalo doma (9 %) a 16 % respondentů pracovali v místě

bydliště. Nejvíce osob označilo místem dojížděky do zaměstnání město Blatná a Strakonice. Dále zmínili Písek, Orlík nad Vltavou a Záboří. Co se týče změny zaměstnání po přestěhování, tak 75 % přistěhovalých zaměstnání nezměnilo.

Graf 20 - Podíl respondentů podle zaměstnání a dojížděky za práci v obcích v SZ části JK (2016-2017)

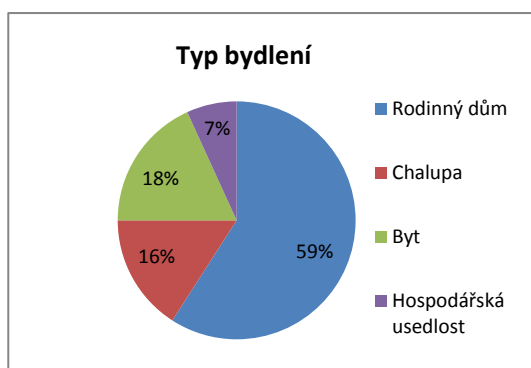

Zdroj: Terénní výzkum

Pozn.: Podíl počtu respondentů zkoumaného jevu na celkovém počtu respondentů, SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj.

Přes polovinu respondentů po přestěhování na venkov žilo v rodinném domě (59 %). Dalších 18 % bydlelo v bytě, což přisuzují častému výskytu tzv. obecních bytů ve vybraných obcích. Okolo 1/4 respondentů žilo v chalupě (16 %) a pouhých 7 % vlastnilo hospodářskou usedlost (Graf 21).

Graf 21 - Podíl respondentů podle typu bydlení ve vybraných obcích v SZ části JK (2016-2017)

Zdroj: Terénní výzkum

Pozn.: Podíl počtu respondentů zkoumaného jevu na celkovém počtu respondentů, SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

Z hlediska délky trvalého pobytu na venkově, nejvíce novousedlíků ve vybraných obcích žilo 6-10 let, 41 % (tj. 18 migrantů) a druhou nejvíce zastoupenou skupinou byli lidé ve věku 11-16 let (34 %), abs. 15 migrantů. Nejmenší skupinu tvořili lidé, kteří ve vybraných obcích žili 17-20 let, pouze 4 lidé (9 %). Nejpozději přistěhovalých na venkov, před 1-5 lety, byla také menší část, 18 % (Tab. 7).

Tabulka 7 – Sociální charakteristiky respondentů ve vybraných obcích v SZ části JK (2016-2017)

Obec		Ukazatel															
		Počet respondentů	Z toho							Rodinný stav				Délka trvalého pobytu			
			Pohlavní struktura		Věková struktura (podle let)					Svobodný, svobodná	Ženatý, vdaná	Rozvedený, rozvedená	Vdovec, vdova	0-5	6-10	11-15	16-20
			Muži	Ženy	15-30	31-40	41-50	51-60	nad 60								
Čečelovice	obyv.	7	1	6	2	3	-	1	1	1	4	2	-	3	2	2	-
	%*	159	23	136	45	68	-	23	23	23	9,1	45	-	68	45	45	-
Hlupín	obyv.	5	2	3	-	-	3	1	1	1	4	-	-	-	1	3	1
	%*	114	45	68	-	-	68	23	23	23	9,1	-	-	-	23	68	23
Lažánky	obyv.	6	3	3	1	5	-	-	-	1	5	-	-	-	7	-	-
	%*	136	68	68	23	114	-	-	-	23	114	-	-	-	159	-	-
Mečichov	obyv.	6	5	1	-	3	-	2	1	-	5	1	-	1	2	2	1
	%*	136	114	23	-	68	-	45	23	-	114	23	-	23	45	45	23
Mirovice	obyv.	8	2	6	-	3	2	1	2	-	5	2	1	1	1	5	1
	%*	182	45	136	-	68	45	23	45	-	114	45	23	23	23	114	23
Míšovice	obyv.	5	3	2	2	-	-	2	1	-	4	-	1	2	2	1	-
	%*	114	68	45	45	-	-	45	23	-	9,1	-	23	45	45	23	-
Probulov	obyv.	7	3	4	-	-	-	-	7	1	6	-	-	1	3	2	1
	%*	159	68	91	-	-	-	-	159	23	136	-	-	23	68	45	23
Všechny obce	obyv.	44	19	25	5	14	5	7	13	4	38	5	2	8	18	15	4
	%*	100	43,2	56,8	11,4	31,8	11,4	15,9	29,5	9,1	75,0	11,4	4,5	18,2	40,9	34,1	9,1

Zdroje: Terénní výzkum

Pozn.: SZ = severozápadní, JK = Jihočeský kraj

5.3 Místní lídři a jejich přístup k imigraci

Jak bylo zmíněno, součástí terénního výzkumu byly také rozhovory s místními starosty obcí. Ti odpovídali z komplexního pohledu o imigraci do jejich obcí. Předmětem otázek bylo především to, co obce novým občanům nabízí, kdo se do jejich obcí stěhuje, a kdo naopak odchází, a co obec pro příchod imigrantů dělá.

Starosta Mečichova označil za hlavní lákadlo jejich obce především klid. Mečichov též nabízí 8 obecních bytů. Nachází se zde prodejna potravin, pohostinství a pošta (kterou se snaží udržet). Je zde možnost sportovního vyžití, pěší turistiky a jsou zde pořádány společenské akce jako hasičské soutěže, akce pro děti či sportovní turnaje. Do obce se stěhují spíše mladší rodiny, ale mladí z obce také odchází.

Další starosta, obce Hlupín, také jako hlavní motivaci pro přestěhování označil krajinu. Řekl, že pokud se v obci staví nové domy, stěhují se tam obyvatelé, kteří se v obci narodili a stěhují se za nimi jejich partneři. Na otázku, co dělají pro to, aby přicházeli noví obyvatelé, odpověděl, že jediné, co jako malá obec mohou dělat, je budovat

infrastrukturu. Obec opouští především mladí lidé v rozmezí 20-30 let, kteří odchází po svatbě.

Mišovice, podle starosty obce, lákají nové obyvatelé především nabízené stavební parcely a sociální byty (výstavba dalších jsou v plánu). Zajímavé je, že zde na každé nově narozené dítě rodičů, kteří mají v obci trvalé bydliště, obec přispívá 2 500 Kč. Na otázku, kdo se do obce stěhuje, pan starosta odpověděl, že když už se do obce někdo stěhuje, jsou to mladší lidé, především děti původních obyvatel, kteří se navracejí. Naopak z obce odchází také spíše mladí lidé, z důvodu složité dostupnosti práce a dalekého dojíždění za lékařem. Starší obyvatelé zde mají své domy, své kořeny a ti zde zůstávají.

V obci Mirovice, která je největší ve sledovaném území, podle pana starosty zlepšují kvalitní infrastrukturu a budují parcely na výstavbu nových domů. Jako negativum pro nové občany zmínil, že se zde ruší spořitelna a je tu nedostatek pracovních možností. Do obce se stěhují spíše starší obyvatelé a opouštějí ji mladší.

V obci Čechelovice bylo v posledních letech v nabídce 18 obecních bytů, které jsou v současnosti plně využívány. Obec se snaží vykoupit pozemky a vytvořit stavební parcely. Za posledních 10 let se podle pana starosty počet obyvatel příliš neměnil. Obyvatelé obce spíše přibývají.

Obec Probulov je z hlediska migrace specifický typ. Do této obce přicházejí převážně lidé v důchodovém věku, kteří se přistěhovali na venkov z Prahy, z důvodu vysokých nájmu v hlavním městě. Také je sem láká příroda a klid. Naopak obec opouští především mladí občané, pro které je zde nedostatek pracovních nabídek. Co by mohlo lákat nové obyvatelé? Pan starosta označil to, že se snaží v obci udržet sociální zařízení jako hostinec, obchod a konání společenských akcí.

Poslední vesnice Lažánky, podle pana starosty, nové obyvatelé láká kombinace dobré dostupnosti města Blatné (6 km) a venkovského klidu. Do obce přichází spíše mladé rodiny s dětmi. Obec prodala všechny volné stavební parcely a nyní už nemůže žádné nabídnout. Pokud obec někdo opouští, jsou to mladí lidé, kteří po svatbě odchází za svou drahou polovičkou.

Výpovědi starostů převážně potvrzují, vše co bylo zjištěno v dotazníkovém šetření. Hlavní motivací při stěhování na venkov je venkovská krajina, klid a příroda, což vyzdvihla většina starostů. Mladí lidé spíše z obcí odchází, především kvůli horší

vybavenosti obcí a špatné dostupnosti práce. Obecně se snaží malá sídla provádět kroky, které by nové obyvatele přilákaly, především budování nových stavebních parcel nebo poskytnutím obecních bytů.

ZÁVĚR

Na začátku bakalářské práce byly stanoveny cíle. Prvním dílčím cílem bylo vyčlenit periferní region v severozápadní části Jihočeského kraje. Nebylo jasné, zda půjde o souvislý region či o samostatné obce. Po znázornění obcí na základě odborných prací vybraných autorů, kteří vymezili venkovské oblasti v jižních Čechách, bylo vybráno 29 obcí, které tvoří souvislý homogenní periferní (migrační) region na hranici středních a jižních Čech. Obce se nachází na území ORP Písek, Blatná, Strakonice a Milevsko. Vyčleněné periferní území tvoří 16 obcí s 0 - 199 obyvateli, 11 obcí s 200 - 999 obyvateli a pouze 2 obce mají počet obyvatel vyšší než 1 000.

Dalším cílem bakalářské práce bylo popsat vývoj migrace (1991-2015) ve vyčleněném území a její vliv na celkovou bilanci obyvatel. Celkově bylo periferní území v letech 1991-2015 migračně ztrátové (-191 obyv.), až poslední 4 roky se to obrátilo a území migrací získávalo. Z hlediska migrační aktivity byly nejvýraznější obce s 200 - 999 obyv., které měly 50% podíl na celkovém migračním obratu daného území. Nejmenší obce (0 - 199) byly naopak nejméně migračně aktivní. Avšak paradoxně právě nejmenší obce byly za celé sledované období migračně nejziskovější (HMMS = 3,5 ‰). Jako jediná velikostní kategorie, měly od roku 2005 trvale kladnou migrační bilanci. Ostatní velikostní kategorie měly nejvyšší (kladný) migrační přírůstek až v posledních čtyřech letech (2012-2015). Nejhůře na tom byly s 200 - 999 obyv., které měly nejnižší celkové migrační saldo (HMMS = -2,5 ‰). Vývoj migrace ve venkovských obcích SZ části JK tedy potvrzuje první hypotézu, která se týká tzv. „otočení“ migračních sald v pol. 90. let 20. století, kdy začínají být migračně přírůstkové nejmenší obce (Čermák 1996, Librová 1996, 1997). Jen ten obrat nenastal v pol. 90. let, ale tím počátkem je možné označit rok 2001. Od začátku 21. století tedy měly nejmenší obce v SZ části periferie jižních Čech trvale kladné migrační saldo (kromě r. 2004). Kamenický (2007) označil roky 2010-2011, jako období, kdy začaly být malé obce migračně nejziskovější. V periferní oblasti SZ části jižních Čech to bylo již od roku 2005. V posledních pěti letech tedy migrační region v severozápadní části JK populačně celkově roste (HMMS₂₀₁₁₋₂₀₁₅ = 5,3 ‰). Nebylo to důsledkem přirozené reprodukce, která byla záporná (tj. přirozený úbytek), ale díky migraci.

Hlavním cílem práce bylo popsat základní charakteristiky kontraurbanistů a zjistit hlavní důvody pro rozhodnutí odejít na venkov. To bylo zjišťováno prostřednictvím

dotazníků, které byly vyplněny obyvateli vytypovaných venkovských obcí (tj. Čečelovice, Hlupín, Lažánky, Mečichov, Mirovice, Mišovice a Probulov). Obce byly vybrány na základě jejich populační bilance v letech 1991-2015. Byl zde viditelný trend stěhování na venkov především osob v manželském svazku (75 %). Z hlediska zaměstnání, 50 % respondentů představovali zaměstnaní lidé a 76 % odpovědělo, že za prací musí dojíždět. Přes polovinu respondentů žilo po přestěhování v rodinném domě a druhou největší skupinou byly osoby, které se přestěhovaly na venkov a žijí v bytě. To koresponduje s tvrzením několika starostů vytypovaných obcí, kteří zmínili, že obec se snaží lákat nové obyvatele zřizováním obecních bytů.

Další charakteristikou byl věk kontraurbanistů, toho se týkala druhá hypotéza v úvodu práce. Hypotéza předpokládá, že hlavní skupinou novousedlíků budou starší lidé v důchodovém věku, kteří šli na venkov za příjemným prostředím či z důvodů finančně náročného života ve městě, anebo lidé ve středním dospělém věku, kteří se navrátili do rodných obcí. Terénní výzkum hypotézu potvrdil. Největší podíl na imigraci do venkovských obcí měli lidé ve věku 31-40 let (32 %) a lidé nad 60 let (27 %). Ovšem tato čísla vypovídají pouze za imigranty vytypovaných 7 obcí, náhodné respondenty dotazníkového šetření. Proto byla také provedena analýza věkové struktury imigrantů za celý migrační region v SZ části JK na základě tvrdých dat (anonymizovaná databáze ČSÚ). Za celé území měly největší podíl na kontraurbanizaci osoby ve věku 18-29 (32 %) a druhou skupinou byla věková kategorie 0-17 (27 %). Z uvedeného vyplývá, že se na venkov stěhovaly především mladé rodiny s dětmi. Pouze 10 % tvořili lidé v důchodovém věku. To znamená, že za celé sledované území se hypotéza nepotvrdila a důchodci tak významnou imigrační skupinu netvořili. Co se týče druhé části hypotézy, tedy vztahu k novému místu, přes 30 % respondentů dotazníkového šetření odpovědělo, že z obce, do které se přistěhovali, původně pochází a navrátili se do rodné obce, jde tedy spíše o jistý typ „reautochtonního obyvatelstva“ (Popjaková 2017). Téměř 10 % kontraurbanistů na venkov odešlo z důvodu vysokých nájmu ve městě.

Třetí hypotéza se zabývala důvody stěhování na venkov. Předpokládá, že nejčastějším důvodem pro stěhování do malých obcí byla blízkost přírody a čisté životní prostředí. Dotazníkové šetření hypotézu potvrzuje. Kvalitní životní prostředí označilo jako hlavní motivaci pro odchod na venkov 84 % respondentů. Dále jako významnou charakteristiku, která přilákala nové obyvatele, respondenti zaškrtili odpověď „krajina“ (77 %). Tyto charakteristiky jasně převládaly nad ostatními odpověďmi. Hypotéza se tedy

v tomto případě potvrdila. Lidé chtějí žít blízko přírody a žít v klidném prostředí, jde o tzv. „amenitní migranty“ hledající odlehlé prostory s kvalitními přírodními a krajinnými podmínkami (Bartoš 2011). Také se potvrzuje názor Šimona a Ouředníčka (2010) a Šimona (2014), že dle anglosaské literatury je kontraurbanizace důsledkem enviromentalismu.

Další silnou motivací pro přestěhování do obcí vytypovaného migračního regionu jsou rodinné vazby. Tedy prostor, odkud pochází životní partner imigrantů (přes 15 %) nebo rodina (dohromady 25 %). Důležitou roli při imigraci sehrávalo také příjemné sociální prostředí, které malé venkovské vesničky nabízí. Téměř polovina osob odešla na vzdálený venkov za klidným životem. Chtěli žít daleko od města a vymanit se z městského chaosu. Vyhledávali malé vesnice, kde si mohou užívat venkovskou pohodu, nejlépe s dobrou dostupností do města. Jak už bylo zmíněno, starší lidé v důchodovém věku udávali jako motiv pro přestěhování na venkov ekonomické důvody. Příkladem byla obec Probulov, do které se stěhovali převážně jen důchodci, kteří zmiňovali vysoké nájmy v Praze jako hlavní impulz pro opuštění města. Dalšími důvody byly také bytové důvody či sen mít vlastní pozemek. Také se objevovaly odpovědi jako možnost věnovat se chovu domácích zvířat nebo zdědění domu v obci. Několik žen zmínilo, že chtěly vychovávat své děti v příznivějším prostředí.

Z hlediska vybavenosti venkovských obcí byli novousedlíci spíše spokojeni. Pouze dopravní dostupnost a zdravotní vybavenost byly hodnoceny jako velmi podprůměrně. Překvapující je, že dostupnost práce nebyla hodnocena výrazně negativně. Lze se domnívat, že je to dané tím, že většina lidí už vlastní osobní automobil a za prací dojíždí. Mírně převažovala spíše nespokojenost, ovšem téměř polovina dotazovaných byla s dostupností práce spokojená. Velmi spokojeni byli kontraurbanisté se společenským životem a občanskou infrastrukturou v obcích, což potvrdili i starostové obcí tím, že se snaží podporovat konání vesnických akcí a chtějí v obcích udržet obchody, pošty či pohostinství aj. Dále respondenti chválili činnost samosprávy.

Celkově je tedy nutné říct, že v posledních pěti letech sledovaného období (2011-2015) výrazně stoupla významnost migrace v periferních obcích severozápadní části Jihočeského kraje. Migrace v těchto obcích sehrávala stále větší roli pro celkovou bilanci obyvatelstva a zlepšovala „populační kondici periferního regionu“ (Popjaková 2017). Na začátku sledovaného období byl region populačně ztrátový, ovšem to se v průběhu let

změnilo a region se stal ziskovým. Z hlediska přirozeného přírůstku vykazoval region negativní vývoj. Po celé období byl region přirozeně úbytkový (Graf 8). Nejvíce přirozeně úbytkové byly nejmenší obce (PP = -6,2 ‰). Přirozený pohyb nezabezpečoval růst obyvatelstva a nepomáhal zlepšovat věkovou strukturu. Do venkovských obcí noví obyvatelé migrovali především z nejbližších větších měst a nejvýznamnějším důvodem pro jejich odchod na venkov byly ve smyslu Šimon a Ouředníček (2010), Bartoš (2011), Šimon (2014) – environmentální důvody, tj. venkovská krajina, příroda, kvalitní životní prostředí a klid. Lze tedy konstatovat, že migrace v současném období má významný podíl na stabilizaci celkové bilance obyvatel venkovských obcí, tj. relativně výrazně přispívá k vylepšování populační kondice regionu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALEŠ, M. (2001): Vnitřní migrace v České republice v letech 1980-1999. *Demografie*, 43, č. 3, s. 187-201.

BARTOŠ, M. a kol. (2011): Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 196 s.

BERG, L. van den, DREWETT, R., KLAASSEN, L. H., ROSSI, A., VIJVERBERG, C. H. T. (1982): *A Study of Growth and Decline. Urban Europe. 1.*, Oxford, Pergamon Press.

BERNARD, J. (2006): Sociální integrace přistěhovalců z velkoměsta na vesnici v České republice a v Rakousku. *Sociologický časopis*, 42, č. 4, s. 741-760.

ČEKAL, J. (2003): Migrace obyvatelstva jižních Čech v období let 1992-1998. *Geografie - Sborník ČGS*, 108, č. 1, s. 61-75.

ČEKAL, J. (2006): Jihočeský kraj: regionálně geografická analýza prostorové mobility obyvatelstva. Disertační práce. Přírodovědecká fakulta Masarykovy Univerzity, Brno, s. 105.

ČERMÁK, Z. (1996): Transformační procesy a migrační vývoj v České republice. In: Hampl, M. (ed.): *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v ČR*. Přírodovědecká fakulta UK, Praha, s. 179-197.

ČERMÁK, Z. (2001): Vývoj migrační mobility v devadesátých letech v České republice. In: Musil, J., Pavlík, Z. (ed.): Hampl, M. a kol.: *Regionální vývoj: Specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie*. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, s. 87-98.

ČERMÁK, Z., HAMPL, M., MÜLLER, J. (2009): Současné tendence vývoje obyvatelstva metropolitních areálů v Česku: dochází k významnému obratu? *Geografie - Sborník ČGS*, 114, č. 1, s. 37-51.

ČERMÁKOVÁ, D., JANSKÁ, E. (2014): Vnitřní stěhování obyvatel Česka - koncentrační či difuzní směry? *Geografické rozhledy* 4/13-14, s. 26-27.

- DRÁBOVÁ, S., ZUBÍKOVÁ, Z. (2007): Společenské vědy v kostce pro SŠ. 1. vydání. Fragment s. r. o., 188 s.
- DRBOHLAV, D. (1999): Geografické aspekty v rámci interdisciplinárního výzkumu migrace obyvatelstva. Geografie - Sborník ČGS, 104, č. 2, s. 75-76.
- DRBOHLAV, D., BLAŽEK, J. (1992): Typologie a podmíněnosti migrace obyvatelstva podle okresů České republiky. (Na pozadí sociálně geografického prostředí). Geografie - Sborník ČGS, 97, č. 4, s. 209-231.
- EDELMANOVÁ, D. (2016): Důvody stěhování obyvatel na venkov v regionu Českobudějovicka. Bakalářská práce. Katedra geografie, Pedagogická fakulta Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice, 80 s.
- GEYER, H. S., KONTULY, T. (1993): A Theoretical Foundation for the Concept of Differential Urbanization. In: International Regional Science Review, 15, č. 3, s. 157-177.
- HENDL, J. (2005): Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. 1. vydání. Praha: Portál, 408 s.
- CHROMÝ, P., JANČÁK, V., MARADA, M., HAVLÍČEK, T. (2011): Venkov - žitý prostor: regionální diference percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku. Geografie - Sborník ČGS, 116, č. 1, s. 23-45.
- IVANOVÁ, K., OLECKÁ, I. (2010): Metodologie vědecko-výzkumné činnosti. Moravská vysoká škola Olomouc, o. p. s., Olomouc, 44 s.
- JURČOVÁ, D. (2005): Slovník demografických pojmů. INFOSTAT, Bratislava, 72 s.
- KAMENICKÝ, J. (2007): Regionální aspekty vnitřní migrace a jejich širší podmíněnost. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20564299/137007a2.pdf/c0f83dff-c1c9-4196-a603-cd172e12fa28?version=1.0> (8. 1. 2017).
- KAŇOK, J. (1999): Kartogram a kartodiagram - stanovení objektivní stupnice. Geografie - Sborník ČGS, 104, č. 4, 268-281 s.
- KLUFOVÁ, R. (2008): Základy demografie. Ekonomická fakulta JČU. České Budějovice, 205 s.

KLUFOVÁ, R. (2015): Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 276 s.

KS ČSÚ (2016): Anonymizovaná databáze migrace obyvatelstva Jihočeského kraje ČSÚ 1991-2015 poskytnutá KGE JČU. Katedra geografie PF JČU, České Budějovice.

KUBEŠ, J., KRAFT, S. (2011): Periferní oblasti jižních Čech a jejich sociálně populační stabilita. Sociologický časopis, 47, č. 4, s. 805-829.

KUČERA, M. (2008): Padesát let hodnocení populačního vývoje České republiky. Demografie, 50, č. 4, s. 230-240.

KUPISZEWSKI, M., DRBOHLAV, D., REES, P., DURHAM, H. (1999): Vnitřní migrace a regionální populační dynamika - Česká republika na pozadí evropských trendů. Geografie - Sborník ČGS, 104, č. 2, s. 89-105.

LIBROVÁ, H. (1996): Decentralizace osídlení - vize a realita. Část první: vize, postoje k venkovu a potenciální migrace v ČR. Sociologický časopis, 32, č. 3, s. 285-296.

LIBROVÁ, H. (1997): Decentralizace osídlení - vize a realita. Část druhá: decentralizace v realitě České republiky. Sociologický časopis, 33, č. 1, s. 27-40.

MAŘÍKOVÁ, P. (2012): Migrace na českém venkově - nástin problematiky. PEF ČZU v Praze. Think together 2012. Doktorská vědecká konference, s. 247-253.

MUSIL, J., MÜLLER, J. (2008): Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. Sociologický časopis, 44, č. 2, s. 321-348.

OUŘEDNÍČEK, M. (2003): Suburbanizace Prahy. Sociologický časopis 39, č. 2, str. 235-253.

OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., FEŘTROVÁ, M. (2011): Změny sociálního prostředí a kvality života v depopulačních regionech České republiky. Sociologický časopis, 47, č. 4, s. 777-803.

PAVLÍK, Z., KALIBOVÁ, K. (2005): Mnohojazyčný demografický slovník (český svazek). Praha: Česká demografická společnost, 182 s.

PERLÍN, R. (2003): Venkov, typologie venkovského prostoru.

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/reforma/perlin.pdf> (4. 8. 2016).

POPJAKOVÁ, D. (2010): Medzinárodná migrácia na prelome milénií. Slovenská štatistika a demografia, 3, s. 24-46.

POPJAKOVÁ, D. (2013): Identifikácia a evaluácia migračných prúdov obyvateľstva v zázemí Českých Budějovic. In: Svobodová, H. (ed.): Nové výzvy pro geografii. Výroční konference České geografické společnosti 3. - 7. září 2012. Masarykova univerzita, Brno, s. 256-266.

POPJAKOVÁ, D. (2017): Konzultace k migraci obyvatel SZ regionu Jihočeského kraje. Katedra geografie PF JU v Českých Budějovicích.

PTÁČEK, P., TOUŠEK, V., POLÁŠEK, V. (2007): Regionální aspekty vnitřní migrace v České republice v období 1991-2004. Sborník z demografické konference v Olomouci, s. 207-224. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Pavel_Ptacek3/publication/228734447_Regionalni_aspekty_vnitri_migrace_v_Ceske_republice_v_obdobi_1991-2004/links/02e7e52b0b7ae4dbe9000000.pdf (10. 12. 2016).

PUNCH, K. F. (2008): Základy kvantitativního šetření. 1. vydání. Praha: Portál, 152 s.

REICHEL, J. (2009): Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Grada Publishing a. s., 192 s.

SEBERA, M. (2012): Vybrané kapitoly z metodologie. Masarykova univerzita, Brno. Dostupné z: <https://publi.cz/books/54/Cover.html> (10. 2. 2017).

SÝKORA, L. (2003): Suburbanizace a její společenské důsledky. Sociologický časopis, 39, č. 2, s. 217-233.

ŠIMON, M. (2011a): Kontraurbanizace: chaotický koncept? Geografie - Sborník ČGS, 116, č. 3, s. 231-255. Dostupné z: <https://publi.cz/books/54/Cover.html> (5. 11. 2016).

ŠIMON, M. (2011b): Únik z měst na venkov. Geografické rozhledy 20, č. 6, s. 6-7.

ŠIMON, M. (2014): Exploring Counterurbanisation in a Post-Socialist Context: Case of the Czech Republic. Sociologia Ruralis, 54, č. 2, s. 117-142.

ŠIMON, M., OUŘEDNÍČEK, M. (2010): Migrace na venkov a kontraurbanizace: přehled konceptů a diskuze jejich relevance pro výzkum v Česku. In: Geografie pro život ve 21. století: Sborník příspěvků z XXII. sjezdu České geografické společnosti pořádaného Ostravskou univerzitou v Ostravě, s. 738-743.

ŠUSTROVÁ, K., ŠIMON, M. (2012): Opuštění městského způsobu života? Analýza vybraných aspektů migrace na venkov. In: Temelová, J., Pospíšilová, L., Ouředníček, M. (eds.): Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života. Aleš Čeněk, Plzeň, s. 99-122.

TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. a kol. (2008): Ekonomická a sociální geografie. Aleš Čeněk, Plzeň, 411 s.

VESELÁ, J. (2002): Mezinárodní migrace a migrace v České republice. Ústav veřejné správy a práva. FES. Univerzita Pardubic. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/bitstream/handle/10195/32308/CL315.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (16. 1. 2017)

Internetové zdroje

PERLÍN, R. (2017): Z míst, kde žije třetina Čechů, mizí lidé. Utíkají do Prahy nebo rovnou do ciziny. Video, Redakce Seznam z 16. 2. 2017 (1. 1. 2017).

VDB ČSÚ (2016): Veřejná internetová databáze Českého statistického úřadu <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/> (1. 2. 2017).

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, MAP A PŘÍLOH

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Migrační proudy a urbanizační procesy

Tabulka 2 – Typy významnosti migrace podle jejího vlivu na bilanci obyvatelstva

Tabulka 3 – Demografické charakteristiky vybraných obcí migračního regionu v obcích severozápadní části Jihočeského kraje (1991-2015)

Tabulka 4 – Vývoj hrubé míry migračního obratu v severozápadní části Jihočeského kraje podle velikostních kategorií obcí v letech 1991-2015

Tabulka 5 – Vývoj hrubé míry čisté migrace v severozápadní části Jihočeského kraje podle velikostních kategorií obcí v letech 1991-2015

Tabulka 6 – Migrační významnost obcí v severozápadní části Jihočeského kraje v letech 1991-2015 a 2011-2015

Tabulka 7 – Sociální charakteristiky východiskového souboru respondentů ve vybraných obcích v severozápadní části Jihočeského kraje (2016-2017)

Seznam map

Mapa 1 – Vyčleněné periferní obce v severozápadní části Jihočeského kraje

Mapa 2 – Vybrané periferní obce pro terénní výzkum v severozápadní části Jihočeského kraje

Mapa 3 – Migrační obrat v obcích severozápadní části Jihočeského kraje v letech 1991-2015

Mapa 4 – Migrační saldo v obcích severozápadní části Jihočeského kraje v letech 1991-2015

Mapa 5 – Významnost migrace v obcích severozápadní části Jihočeského kraje

Seznam grafů

Graf 1 – Podíly velikostních kategorií obcí na celkovém počtu obcí v periferní oblasti v severozápadní části Jihočeského kraje v roce 2015

Graf 2 – Vývoj hrubé míry migračního obratu v severozápadní části Jihočeského kraje podle velikostních kategorií obcí v období 1991-2015

Graf 3 – Vývoj hrubé míry migračního salda v severozápadní části Jihočeského kraje podle velikostních kategorií obcí v období 1991-2015

Graf 4 – Hrubá míra migračního salda podle velikostních kategorií obcí v severozápadní části Jihočeského kraje v období 1991-2015

Graf 5 – Závislost počtu obyvatel obcí a migračního salda v obcích v severozápadní části Jihočeského kraje (1991-2015)

Graf 6 – Celkový, přirozený a migrační přírůstek v obcích v severozápadní části Jihočeského kraje v letech 1991-2015

Graf 7 – Vývoj počtu obyvatel v periferním území v severozápadní části Jihočeského kraje v období 1991-2015

Graf 8 – Migrační a přirozený přírůstek ve vztahu s velikostní kategorií obce v období 1991-2015

Graf 9 – Migrace obyvatel venkova v letech 1991-2015

Graf 10 – Bilance obyvatel v severozápadní části Jihočeského kraje v letech 1991-2015

Graf 11 – Nejvýznamnější kontraurbanizační proudy z vybraných měst do severozápadní části Jihočeského kraje v období 1991-2015

Graf 12 – Věková struktura imigrantů v severozápadní části jižních Čech v období 1991-2015

Graf 13 – Vztah k místu

Graf 14 – Kdo podnítl myšlenku odstěhovat se na venkov

Graf 15 – Spokojenost s vybaveností obce

Graf 16 – Charakteristiky, které ovlivnily nové obyvatele přestěhovat se na venkov

Graf 17 – Jiné důvody pro přestěhování na venkov

Graf 18 – Podíl respondentů podle jednotlivých kategorií věku a rodinného stavu v obcích v severozápadní části Jihočeského kraje (2016-2017)

Graf 19 – Podíl respondentů podle jednotlivých kategorií zaměstnání a dojížděky za prací v obcích v severozápadní části Jihočeského kraje (2016-2017)

Graf 20 – Podíl respondentů podle typu bydlení ve vybraných obcích severozápadní části Jihočeského kraje (2016-2017)

Graf 21 – Způsob objevení nového bydliště

Seznam příloh

Příloha 1 – Dotazník

PŘÍLOHY

Příloha 1 - Dotazník

KATEDRA GEOGRAFIE

studentka Karolína Danielová, kontakt: tel. 720421547

kontakt na katedru: Doc. RNDr. Popjaková, PhD. e-mail: dpopjakova@pf.jcu.cz

Jeronymova 200/10, České Budějovice 371 15

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

DOTAZNÍK k bakalářské práci:

„Charakter a důvody stěhování obyvatel v periferní severozápadní části Jihočeského kraje“

Tímto Vás prosím o odpovědi na přiložené otázky. Zpracování bude **anonymní** a individuální data nebudou poskytnuta jiným osobám. Zjištěné informace budou sloužit pouze k účelům bakalářské práce. V případě zájmu Vám budou poskytnuty výsledky celého šetření.

1.	Zakroužkujte	Místo bydliště:	a) Čečelovice	
			b) Hlupín	
			c) Mirovice	
			d) Lažánky	
			e) Mišovice	
			f) Probulov	
2.	Napište	Jak dlouho žijete na novém místě:		
3.	Zakroužkujte	Jak jste místo současného bydliště objevili:	a) Jako turisté	
			b) Na rekreaci, dovolené	
			c) Doporučili známí	
			d) Přes internet	
			e) Služebně - pracovně	
			f) Pocházím odtud	
			g) Jinak:	
4.	Zakroužkujte	Jaký máte vztah k místu současného bydliště:	a) Navrátili jste se do rodného místa	
			b) Navrátili jste se do místa, kde jste už žili	
			c) Jezdili jste sem jako turisté, na dovolenou	
			d) Jezdili jste sem na návštěvy (za přáteli)	
			e) Místo jste poznali až před přestěhováním	
			f) Jinak:	
5.	Zakroužkujte	Typ Vašeho bydlení:	a) Vila	
			b) Rodinný dům	
			c) Chata	
			d) Chalupa	
			e) Byt	
			f) Hospodářská usedlost	
			g) Jiné:	
6.	Napište	Kdo z rodiny přišel s nápadem odstěhovat se na venkov:		
7.	Napište	Co se Vám líbí na novém prostředí:		
8.	Napište	Co se Vám nelíbilo na předchozím bydlení:		
9.	Napište	Jste spokojeni se svým rozhodnutím odstěhovat se z města na venkov:	Ano	Ne

10.	Zakroužkujte	Jste spokojeni s vybaveností obce:	Technická infrastruktura	ANO	NE			
			Dopravní vybavenost	ANO	NE			
			Zdravotní vybavenost	ANO	NE			
			Vybavenost občanskou infrastrukturou (hospoda, pošta, škola,...)	ANO	NE			
			Dostupnost práce	ANO	NE			
			Společenský život	ANO	NE			
			Činnost samosprávy (starosta obce)	ANO	NE			
			Jiné:					
11.	Zhodnoťte	Které charakteristiky Vás ovlivnily přestěhovat se na venkov: (1 - znamená, nejméně ovlivnilo) (5 - znamená, nejméně ovlivnilo)	Odehlost místa	1	2	3	4	5
			Neporušená příroda	1	2	3	4	5
			Krásná krajina	1	2	3	4	5
			Rekreační možnosti	1	2	3	4	5
			Turistické a sportovní aktivity	1	2	3	4	5
			Milí lidé	1	2	3	4	5
			Dobré sociální prostředí	1	2	3	4	5
			Jiné:	1	2	3	4	5
12.	Napište	Zde můžete napsat jakékoliv další pozitiva, která vidíte na své obci a nebyly uvedeny v tabulce:						
13.	Napište	Které důvody (charakteristiky) Vám naopak bránily přestěhovat se na venkov: (napište ty nejdůležitější pro Vás)						
14.	Zakroužkujte	Zaměstnání:	a) Student					
			b) Zaměstnanec					
			c) Podnikatel					
			d) V domácnosti (na mateřské dovolené)					
			e) V důchodu					
			f) Nezaměstnaný					
			g) Jiné:					
15.	Zakroužkujte	Změnil jste po přestěhování na venkov své zaměstnání?	Ano	Ne				
16.	Zakroužkujte	Dojždíte za prací?	a) Ne - pracuji doma					
			b) Ne - pracuji v místě (v obci)					
			c) Ano (Pokud ano, tak kam):					
17.	Zakroužkujte	Pohlaví:	Žena	Muž				
18.	Napište	Věk:						
19.	Napište	Rodinný stav / počet dětí:						

Tímto Vám děkuji za pomoc, spolupráci a Váš čas!
Karolína Danielová, studentka 3. ročníku
Pedagogické fakulty JU v Českých Budějovicích
studijní obor: Zeměpis se zaměřením na vzdělávání